BY THE SAME AUTHOR

PALI SELECTIONS PART II —/6/
(MANGALA SUTTAM)

PALI SELECTIONS

(PROSE and POETRY)

PART

BY

SAMANA PUNNĀNANDA SWAMI, M.R.A.S.

LECTURER AND EXAMINER IN PALI OF THE CALCUTTA UNIVERSITY.

S. K. LAHIRI & CO.

56, COLLEGE STREET, CALCUTTA

PREFACE.

In introducing the following selections to the general public and the students especially interested in the Māgadhi literature I deem it necessary to add that my endeavours have been guided by two prnicipal motives, viz. to present a readable volume of interesting and instructive series of Māgadhi texts to the public and to meet the requirements of the Matric canditates of the Indian Universities.

The principal sources of the selections mentioned above are *Jātaka, Rasavāhinī, Suttanipāta* and *Dīpavamsa.* It may be mentioned here that the selections prescribed by the Calcutta University from Andersen's, Pali Reader as well as from *Dīpavamsa* hardly suit the purposes for which they are intended. The reason being that in the first place the stories selected from *Jātaka* are not written in chaste Māgadhi and in the second place they are rather too monotonous to interest the young minds. With the object of removing this defect I have made the present selections which represent a number of choicest tales from *Rasavāhinī* and *Jātaka* besides a series of sublime and beautiful verses from other Māgadhi literatures.

The poetical portion contain four pieces from *Suttanipāta*, five chapters from *Dīpavamsa* and a number of other selections from *Dhammapada.* I am fully confident that the selections from *Rasavāhinī, Dhammapada*

and *Suttanipāta* will more than counteract the dullness and monotony of those from *Jataka* and *Dipavamsa*

It may also be pointed out that *Rasavāhinī* is a very popular primer which is extensively used in all the monastic schools of Ceylon It is divided into two parts The first part deals with Indian tales and the second part is replete with Ceylonese tales The book was originally written in the Singhalese language and was subsequently translated by Venerable Ratthapāla Thera It is very desirable that the young students of the Indian Universities should not go without an aquaintence with this interesting and instructive book

I should also note here that in compiling these selections I have generally followd the Ceylonese prmted texts and consulted all available texts printed in Roman character Regarding the difference of text here and there I have to say, that I have inserted only the correct readings where there are different readings in different texts

In conclusion, I shall deem my labour amply rewarded if these selections go to serve even partially the purposes for which they have been made.

6, Nursingh Lane
Calcutta
6th December, 1916 — Samana Punnānanda

CONTENTS

* Intended for students taking up Additional Pali in the Matriculation Examination.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

Ratanattayavandanā.

Jitamārārisamaraṁ,
ñeyyasāgarapāraguṁ,
lokekalocanaṁ Buddhaṁ,
vandehaṁ vandanārahaṁ.

Bhavaṇṇavatarantānaṁ
tarīva saraṇaṁ sadā,
sirasā paṇame sammā-
Dhammaṁ mohavidhaṁsakaṁ.

Karaṇīyaṁ kataṁ sabbaṁ,
puññakkhettamanuttaraṁ,
aṭṭhāriyagaṇaṁ suddhaṁ,
vandehaṁ sugatorasaṁ.

Sammā Sammābhisaṁbuddhaṁ,
Dhammaṁ dhammappakāsanaṁ,
Saṅghaṁ saṅghuttamaṁ loke,
vandehaṁ vandanārahaṁ.

KATAÑÑU SUNAKHO.

Jambudīpe Candabhāgā nāma gaṅgātīre homagāmaṁ nāma atthi. Tasmiṁ eko Marutto nāma Brāhmaṇo paṭivasati. Tadā so vohāratthāya Takkasilaṁ gantvā gehaṁ āgacchanto antarāmagge ekāya sālāya kuṭṭharogāturaṁ sunakhaṁ disvā tasmiṁ kāruññena nīlavalliṁ takkambilena madditvā pāyesi.

Sunakho vūpasantarogo pākatiko hutvā Brāhmaṇena attano katūpakāraṁ sallakkhento teneva saddhiṁ agamāsi. Aparabhāge Brāhmaṇassa bhariyā gabbhaṁ paṭilabhi. *Paripuṇṇagabbhāya tāya vijāyanakāle* dārako tiriyaṁ patitvā antogabbheva mato. Tadā taṁ satthena khaṇḍākhaṇḍikaṁ chinditvā nīhariṁsu. Atha Brāhmaṇo taṁ disvā nibbiṇṇahadayo gharāvāsaṁ pahāya isipabbajjaṁ pabbajitvā araññe viharati.

Athassa bhariyā aññena saddhiṁ saṁvasantī "ayaṁ maṁ pahāya pabbajito'ti Brāhmaṇe paduṭṭhacittā 'bho, Brāhmaṇaṁ mārehī"ti sāmikena saddhiṁ mantesi. Tesaṁ mantanaṁ sunakho sutvā Brāhmaṇena saddhiṁ carati. Athekadivasaṁ tassā sāmiko tāpasaṁ māressāmīti dhanukalāpaṁ gahetvā nikkhami.

Tadā Tāpaso phalāphalatthāya araññaṁ gato. Sunakho assameva ohīyi. Puriso Tāpasassa āgamanamaggaṁ olokento gacchantare nilīno acchi. Sunakho tassa pamādaṁ oloketvā dhanuno guṇaṁ khāditvā chindi. So puna guṇaṁ pākatikaṁ katvā āropesi. Evaṁ so āropitaṁ āropitaṁ khādateva.

Atha so pāpa puriso tāpasassa āgamanaṁ ñatvā taṁ

māressāmiti dhanunā saddhim agamāsi Athassa sunakho pāde dasitvā pātetvā tassa mukham khāditvā dubbalam katvā bhunkāram akāsi

Evamhi sappurisa attano upakārakānam paccupakāram karonti Vuttamhi

> Upakāram karonto so sunakho katavediko
> sattūpaghātakam katva isino dāsi jivitam
> tiracchanapi jananti gunamattani katam sada
> iti ñatvana medhavi kataññū hontu pāninoti

Tato tapaso sunakhassa saddena āgantvā tassa tam vippakaram disva kāruññena patijaggitvā vupasantavanam balappattam posetvā tattheva vasanto jhanabhiññam nibbattetva ayupariyosane Brahmalokaparāyano ahositi

> Sutvana sadhu sunakhena katūpakāram
> mettim disassa pakatam isinā ca sutvā
> sammi karotha karunañ ca parūpakaram
> tam sabbadā bhavati vo bhavabhogahetūti

YAKKHAVAÑCITA VATTHU.

Bhagavati parinibbutamhi Kosalaraññe kira janapade tuṇḍagāmo nāma ahosi. Tattheko Buddhadāso nāma manusso yāvajīvaṁ Buddhaṁ saraṇaṁ gacchāmi, Buddho me saraṇaṁ, tāṇaṁ, leṇaṁ, parāyaṇanti evaṁ jīvitapariyantaṁ Buddhaṁ saraṇaṁ gato paṭivasati.

Tasmiṁ samaye eko Janapadavāsiko tattha tattha āhiṇḍanto taṁ tuṇḍagāmaṁ patvā tasseva ghare nivāsaṁ kappesi. Tassa pana Jānapadikassa sarīre eko yakkho āvisitvā pīḷeti. Tadā tassa gāmassa pavisanakāle yakkho Buddhadāsopāsakassa guṇatejena tassa gehaṁ pavisitumasakkonto taṁ muñcitvā bahigāme sattāhaṁ aṭṭhāsi tassāgamanaṁ olokento. Tato so Jānapadiko satta divasaṁ tattha vasitvā sattame divase sakaraṭṭhaṁ gantukāmo gāmā nikkhami.

Atha taṁ tathā nikkhantaṁ disvā yakkho aggahesi. Atha so taṁ "ettakaṁ kālaṁ kuhiṁ gatosī" ti pucchi.

Yakkho "bho tavatthāya ettha vasantassa me sattāhaṁ atikkantan" ti.

Tato so "ko te mayā attho, kiṁ te dammī" ti ?

Atha yakkhena "so ahaṁ khudāya pīḷito, bhattena me attho" ti vutto so evaṁ sati "kasmā maṁ anto gehe vasantaṁ na gaṇhī" ti āha.

Yakkhena 'tasmiṁ ghare Buddhaṁ saraṇaṁ gato eko upāsako atthi. Tassa sīlatejena gehaṁ pavisitumasakkonto aṭṭhāsin'ti vutto Jānapadiko saraṇaṁ nāma kinti ajānanto'kiṁ vatvā so saraṇaṁ aggahesi'ti yakkhaṁ pucchi.

Yakkho Buddham saranam gacchāmi ti vatvā saranam aggahesiti āha

Tam sutva Janapadiko idani imam vañcessāmi ti tenahi yakkha anampi Buddham saranam gacchami ti aha

Evam vuttamatteyeva yakkho maha saddam karonto bhayena bhamanto palāyi

Evam Sammā Sambuddhassa saranam idha loke bhayo paddavanivāranattham hoti paraloke saggamokkhavaham

Tathāhi --

> Buddhoti vacanam etam amanussanam bhayavaham
> Buddhabhattikajantunam sabbadā mudamavaham
> sabbopaddavanasaya paccakkham dibbamosadham
> dibbamantam mahatejam mahayantam mahabbhutam
> Tasma so daruno yakkho disvā tam sarane thitam
> ubbiggo ca bhayappatto lomahattho ca chambbhito
> bhamanto dhavi tam disva timirova suriyuggate
> simbalitulabhattam va candavatena khanditam
> Yam dukkham rājacorari yakkhapetadisambhavam
> nicchantena manussena gantabbam saranattayam ti

Tato Janapadiko saranāgamane mahāgunam maha nisamsam oloketvā Buddhe sagāravo sappemo jivitapa riyantam Buddham saranam gacchāmiti saranam gantva teneva saranagamananubhavena jivitapariyosane sutta ppabuddho viya devaloke nibbattiti

> Disvāna evam saranam gatam tam
> apenti yakkhapi mahabbhayena
> pāletha silam saranam ca tasmā
> jahatha duritam sugatim bhajavhoti

SAHĀYASSA JĪVITAPARICCĀGAṀ.

Bhagavati parinibbute Sāvatthiyaṁ Soma-brāhmaṇo, Somadatta-brāhmaṇoti dve Brāhmaṇā vasanti. Tattha Somadatta-brāhmaṇena saddhiṁ Soma-brāhmaṇo yebhuyyena dūtaṁ kīḷati. Athekadivasaṁ Somadatto Soma-brāhmaṇaṁ dūtena parājetvā tassa uttarāsaṅgaṁ ca lañchanamuddikaṁ ca gahetvā attano gehaṁ gacchanto Soma-brāhmaṇassāpi gehaṁ gacchāmīti āha.

Tato Somo "nāhaṁ samma ekasāṭako hutvā antaravīthiṁ otarituṁ sakkomi, gamanato ettheva me ṭhānaṁ varataran" ti āha.

Somadattena "evaṁ sati samma imaṁ uttarāsaṅgaṁ gaṇhā" ti, tassa taṁ datvā idāni samma ehīti vuttopi na āgacchati.

Puna tena so kasmā nāgacchasīti puṭṭho samma mama hatthe muddikaṁ apassantā me puttadārādayo mayā saddhiṁ kalahaṁ karontīti āha.

Atha 'so evaṁ sante yadā te pahoti tadā mayhaṁ dehī'ti muddikampi datvā taṁ gahetvā gehaṁ agamāsi.

Atha te ettakena sahāyā ahesuṁ. Aparabhāge Somadatta-brāhmaṇaṁ ayaṁ paradārakammaṁ akāsī ti manussā gahetvā rañño dasseseuṁ. Rājā tassa rūpasampattiṁ disvā rājāṇaṁ akatvā mā bho puna evaṁ akāsī'ti ovaditvā vissajjesi. Rājā naṁ yāvatatiyavāraṁ ovadanto vissajjetvā catutthe vāre gacchathetaṁ āghātanaṁ netvā mārethāti āṇāpesi. Evaṁ pāpakamme niratā anekākārena ovadantāpi na sakkā nivāretuṁ. Tathāhi :—

Sonā ceva sigālā ca vāyasā nīlamakkhikā
iccete kunape sattā na sakkā te nisedhitum,
tathā pānātipātesu paradāre surāya ca
musāvādesu theyyesu sattasattā navāriyāti

Tato rājapurisā tam bandhitvā pakkamimsu Tadā Soma-brāhmano Somadattam tathāniyamānam disvā kampamānahadayo rājapurisānam santikam gantvā'imam bho muhuttam mā māretha yāva rājānam jānapessāmi'ti vatvā rañño santikam gantvā vanditvā thito 'deva mama jīvitam Somadattassa Brāhmanassa dassāmi Etam muñcatha, yadi māretukāmo mam mārethāti āha' Rājā tunhi ahosi Rājapurisā Somadattam muñcitvā Soma-brāhmanam āghātanam netvā māresum. Aho kataññuno katavedītā!

Hoti cettha

Katūpakāramattānam sarantā keci mānusā,
jīvitam denti Somo va Somadattassa attano'ti.

So tena jīvitadānena devaloke nibbattitvā mahante kanakavimāne devaccharā sahassa-parivuto dibbasampatti-manubhonto pativasati Tadā Somadatta-brāhmano 'eso mam maranappattam mocesi ti vatvā tassatthāya dānam datvā pattim adāsi Tāvadevassa tato bahutaram devissariyam ahosi, devānubhāvam ca

Tato so Somadevo attano devissariyam olokento sahāyassa attano jīvitadānam addasa Disvā attabhāvam vijahitvā mānavakavannena Somadatta-brāhmanam upasankamitvā paṭisanthāram katvā attānam devalokani-bbattabhāvam pakāsetvā tam gahetvā attano ānubhāvena devalokam netvā 'yathākāmam sampattimanubhavā'ti vatvā sattāham devissariyam datvā sattame divase netvā

tassa geheyeva patiṭṭhāpesi. Tathāhi dibbasampattimanubhūtassa manussasampatti paṭikkūlā hoti.

Tato so dibbasampattimanussaranto kiso dubbalo uppaṇḍuppaṇḍukajāto ahosi. Athekadivasaṁ devaputto taṁ olokento tathā dukkhappattaṁ disvā 'na sakkā manussena dibbasampattimanubhavitun'ti, icchiticchitasampattidāyakaṁ ekaṁ cintāmaṇiṁ datvā tassa bhariyampi attano ānubhāvena rūpavantiṁ yasavantiṁ vaṇṇavantiṁ atikkantamanussittbivaṇṇaṁ akāsi. Aparabhāge te jayampatikā paccakkhato diṭṭhadibbasampattivibhavā dānaṁ datvā sīlaṁ rakkhitvā sahāya-devaputtassa santikeyeva nibbattiṁsūti.

Mandena nanditamanā upakārakena
pāṇampi denti sujanā iticintayitvā,
mittaddu mā bhavatha bho upakārakassa
pāsaṁsiyā bhavatha sādhujanehi niccanti.

SUMSUMĀRA-JĀTAKA.

Atīte Bārānasiyam Brahmadatte rajjam kārente Himavantapadese Bodhisatto kapiyoniyam nibbattitvā nāgabalo thāmasampanno mahāsarīro sobhaggappatto hutvā Gaṅgānivattane araññāyatane vāsam kappesi.

Tadā Gangaya eko sumsumāro vasi Athassa bhariyā Bodhisattassa sarīram disvā tassa hadayamamse dohalam uppādetvā sumsumāram āha 'aham sāmi etassa kapirājassa hadayamamsam khāditukāmā' ti

'Bhadde, mayam jalagocarā, esa thalagocaro, kinti tam ganhitum sakkhissāmā' ti ?

'Yena tena upāyena ganha, sace na labhissāmi marissāmi ti

'Tena hi, mā bhāyi attheko upāyo' ti 'khādāpessāmi tam tassa hadayamamsan'ti sumsumārim samassāsetvā Bodhisattassa Gangāya pānīyam pivitvā Gangātīre nisinnakale santikam gantvā evam āha 'Vānarinda, imasmim padese kasataphalāni khādanto kim tvam cinnatthāne yeva carasi, paragangāya ambalabujādīnam madhuraphalānam anto natthi, kin te tattha gantvā phalāphalam khāditum na vattatī 'ti ?

'Kumbhilarāja, Gangā mahodikā vitthinnā, katham tattha gamissāmi ' ti ?

'Sace gacchasi aham tam mama pitthim āropetvā nessāmi' ti

So tam saddahitvā 'sādhū' ti sampaticchitvā 'tena hi, ehi, pitthim me abhirūhā' ti ca vutte tam abhirūhi Sumsumāro thokam netvā udake osīdāpesi. Bodhisatto

'samma, udake maṁ osīdāpesi, kin nu kho etan' ti āha.

'Nāhantaṁ dhamme sudhammatāya gahetvā gacchāmi, bhariyāya pana me tava hadayamaṁse dohaḷo uppanno, tamahaṁ tava hadayaṁ khādāpetukāmo' ti.

'Samma, kathentena te sundaraṁ kataṁ, sace hi ambākaṁ udare hadayaṁ bhaveyya sākhaggesu carantānaṁ cuṇṇavicuṇṇaṁ bhaveyya' ti.

'Kahaṁ pana tumhe ṭhapethā?' ti.

Bodhisatto avidūre ekaṁ udumbaraṁ pakkaphalapiṇḍisampannaṁ dassento 'passetāni ambākaṁ hadayāni ekasmiṁ udumbare olambanti' ti.

'Sace me hadayaṁ dassasi ahan taṁ na māressāmī' ti.

'Tena hi maṁ ettha nehi, ahan te rukkhe olambantaṁ dassāmī' ti.

So taṁ ādāya tattha agamāsi. Bodhisatto tassa piṭṭhito uppatitvā udumbararukkhe nisiditvā 'samma bāla suṁsumāra, imesaṁ sattānaṁ hadayaṁ nāma rukkhagge hotīti saññī ahosi, bālosi, ahantaṁ vañcesim, tava phalāphalaṁ tameva hotu, sarirameva pana te mahantaṁ, paññā pana natthī' ti vatvā imamatthaṁ pakāsento imā gāthā avoca :

> Alaṁ etehi ambehi
> jambūhi panasehi ca
> yāni pāraṁ samuddassa,
> varaṁ mayhaṁ udumbaro.
> Mahatī vata te bondi,
> na ca paññā tadūpikā,
> Suṁsumāra, vañcito si,
> gaccha dāni, yathāsukhanti.

Suṁsumāro sahassaṁ parājito viya, dukkhī dummano pajjhāyanto attano nivesanaṭṭhānam eva gato.

VANARINDA JATAKA

Atite Bārānasiyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhisatto kapiyoniyam nibbattitvā vaddhim anvāya assapotappamāno thamasampanno ekacaro hutvā naditire viharati. Tassā pana nadiyā vemajjhe eko dipako nānappakarehi ambapanasādihi phalarukkhehi sampanno Bodhisatto nagabalo thamasampanno nadiyā orimatirato uppatitvā—dipakassa orato nadimajjhe eko pitthipasano atthi,—tasmim nipatati, tato uppatitvā tasmim dipake patati. Tattha nānappakārāni phalani khāditvā sāyam teneva upāyena paccāgantvā attano vasanatthāne vasitvā punadivase pi tatheva karoti. Iminā niyāmena tattha vasam kappati.

Tasmim pana kāle eko kumbhilo sapajāpatiko tassā nadiyā vasati. Tassā sā bhariya Bodhisattam aparāparam gacchantam disvā Bodhisattassa hadayamamse dohaḷam uppādetvā kumbhilam āha 'mayham kho ayya imassa vānarindassa hadayamamse dohalo uppanno ti.

Kumbhilo sādhu bhadde lacchasi ti vatva ajja tam sāyam dipakato āgacchantameva ganhissāmi ti gantvā pitthipāsane nipajji.

Bodhisatto divasam caritvā sāyanhasamaye dipake ṭhito va pāsānam oloketvā 'ayam pāsāno idāni uccataro khāyati, kin nu kho kāranan ti cintesi.

Tassa kira udakappamānañca pāsānappamānañca suvavatthāpitameva hoti. Tenassa etadahosi 'ajja imissa nadiyā udakam neva hāyati, na vaddhati, athaca panāyam pāsāno mahā hutvā paññāyati. kacci nu kho ettha mayham gahanatthāya kumbhilo nipanno' ti so vimam

sāmi tāva nan' ti tattheva ṭhatvā pāsāṇena saddhiṁ kathento viya 'bho pāsāṇā' ti vatvā paṭivacanaṁ alabhanto yāvatatiyaṁ 'pāsāṇā' ti āha.] 'Pāsāṇo kiṁ paṭivacanaṁ na dassati' ti ? puna pi naṁ vānaro 'kiṁ bho pāsāṇa ajja mayhaṁ paṭivacanaṁ na desi' ti āha.

Kumbhīlo 'addhā aññesu divasesu ayaṁ pāsāṇo vānarindassa paṭivacanaṁ adāsi, dassāmi dāni tassa paṭivacanan' ti cintetvā 'kiṁ bho Vānarindā' ti ? āha.

'Ko si tvan' ti ? 'Ahaṁ kumbhilo' ti. 'Kimatthaṁ ettha nipannosī' ti ? 'Tava hadayamaṁsaṁ patthayamāno' ti.

Bodhisatto cintesi: 'añño me gamanamaggo natthi, ajja mayā esa kumbhilo vañcetabbo' ti. Atha naṁ evam āha: 'samma kumbhīla, ahaṁ attānaṁ tuyhaṁ pariccajissāmi, tvaṁ mukhaṁ vivaritvā maṁ tava santikaṁ āgatakāle gaṇhāhi' ti.

Kumbhīlānaṁ hi mukhavivaṭe akkhīni nimīlanti. So taṁ kāraṇaṁ asallakkhetvā mukhaṁ vivari; athassa akkhīni pithīyiṁsu. So mukhaṁ vivaritvā akkhīni nimīletvā nipajji. (Bodhisatto tathābhāvaṁ ñatvā dīpakā uppatito gantvā kumbhīlassa matthakaṁ akkamitvā tato uppatito vijjullatā viya vijjotamāno paratīre aṭṭhāsi.)

Kumbhīlo taṁ acchariyaṁ disvā 'iminā Vānarindena ati accherakaṁ katanti cintetva 'bho Vānarinda! imasmiṁ loke catūhi dhammehi samannāgato puggalo paccāmitte abhibhavati; te sabbe pi tuyhaṁ abbhantare atthi maññe' ti vatvā imaṁ gāthaṁ āha:

Yassete caturo dhammā
Vānarinda yathā tava,
Saccaṁ dhammo dhitī cāgo,
diṭṭhaṁ so ativattatīti.

Evaṁ kumbhīlo Bodhisattaṁ pasaṁsitvā attano vasanaṭṭhānaṁ gato.

BAKA-JĀTAKA.

Atīte ekasmiṁ araññāyatane Bodhisatto aññataraṁ padumasaraṁ nissāya thite rukkhe rukkhadevatā hutvā nibbatti Tadā aññatarasmiṁ nātimahante sare nidāghasamaye udakaṁ mandaṁ ahosi, bahū cettha macchā honti

Atheko bako te macche disvā 'ekenupāyena ime macche vañcetvā khādissāmi' ti gantvā udakapariyante cintento nisīdi Atha taṁ macchā disvā 'kimayya cintento nisinnosi' ti? pucchiṁsu Tumhākaṁ cintento nisinnomhi' ti 'Amhākaṁ kiṁ cintesi ayyā ti? 'Imasmiṁ sare udakaṁ parittaṁ, gocaro ca mando, nidāgho ca mahanto, idāni ime macchā kiṁ nāma karissanti' ti tumhākaṁ cintento nisinnomhī ti

'Atha kiṁ karoma ayyā' ti? 'Tumhe sace mayhaṁ vacanaṁ kareyyātha ahaṁ vo ekekaṁ mukhatuṇḍakena gahetvā ekaṁ pañcavaṇṇapadumasañchannaṁ mahāsaraṁ netvā vissajjeyyan' ti

'Ayya, paṭhamakappikato paṭṭhāya macchānaṁ cintanakabako nāma natthi Tvaṁ amhesu ekekaṁ khāditukāmosī 'ti 'Nāhaṁ tumhe mayhaṁ saddahante khādissāmi, sace pana sarassa atthibhāvaṁ mayhaṁ na saddahatha ekaṁ macchaṁ mayā saddhiṁ saraṁ passituṁ pesethā' ti,

Macchā tassa saddahitvā 'ayaṁ jale pi thale pi samattho' ti ekaṁ kāṇamahāmacchaṁ adaṁsu 'imaṁ gahetvā gacchathā' ti. So taṁ gahetvā netvā sare vissajjetvā sabbaṁ saraṁ dassetvā puna ānetvā tesaṁ macchānaṁ

santike vissajjesi. So tesaṁ macchānaṁ sarassa sampattiṁ vaṇṇesi.

Te tassa kathaṁ sutvā gantukāmā hutvā 'sādhu, ayya, amhe gaṇhitvā gacchāhī' ti āhaṁsu.

Bako paṭhamaṁ taṁ kāṇamahāmacchameva gahetvā saratīraṁ netvā saraṁ dassetvā saratīre jāte varaṇarukkhe nilīyitvā taṁ viṭapantare pakkhipitvā tuṇḍena vijjhanto jīvitakkhayaṁ pāpetvā maṁsaṁ khāditvā kaṇṭake rukkhemūle pātetvā puna gantvā 'vissaṭṭho me so maccho, añño āgacchatu' ti etenupāyena ekekaṁ gahetvā sabbamacchake khāditvā puna āgato ekamacchampi nāddasa. Ekopanettha kakkaṭako avasiṭṭho. Bako tampi khāditukāmo hutvā 'bho kakkaṭaka, mayā sabbe te macchā netvā padumasañchanne mahāsare vissajjitā; ehi, tampi nessāmī' ti. 'Maṁ gahetvā gacchanto kathaṁ gaṇhissasi?' ti. Dasitvā gaṇhissāmi' ti. 'Tvaṁ evaṁ gahetvā gacchanto maṁ pātessasi, nāhan tayā saddhiṁ gamissāmi' ti. 'Mā bhāyi, ahan taṁ sugahitaṁ gahetvā gamissāmī' ti.

Kakkaṭako cintesi: 'imassa macche netvā sare vissajjanaṁ nāma natthi, sace pana maṁ sare vissajjessati iccetaṁ kusalaṁ, no ce vissajjessati gīvaṁ assa chinditvā jīvitaṁ harissāmī' ti. Atha naṁ evaṁ āha: 'samma baka, na kho tvaṁ sugahitaṁ gahetuṁ sakkhissasi. Ambākaṁ pana gahaṇaṁ sugahaṇaṁ; sacāhaṁ aḷena tava gīvaṁ gahetum labhissāmi, tava gīvaṁ sugahituṁ katvā tayā saddhiṁ gamissāmī' ti.

So taṁ 'vañcetukāmo esa man' ti ajānanto 'sādhū' ti sampaṭicchi. Kakkaṭako attano aḷehi kammārasaṇḍāsena viya tassa gīvaṁ sugahitaṁ katvā 'idāni gacchā' ti āha. So taṁ netvā saraṁ dassetvā varaṇarukkhābhimukho

pāyāsi Kakkatako āha 'mātula ayam saro ettha tvam pana ito nesi ti

Bako piyamātulako atibhaginiputto si me tvan' ti vatvā tvam esa mam ukkhipitvā vicaranto mayham dāso ti saññam karosi maññe, passetam varanarukkhamūle kantakarāsim yathā me te sabbamacchā khaditā tampi tatheva khādissāmi ti āha

Kakkatako ete macchā attano bālatāya tayā khāditā, ahampana te mam khāditum na dassāmi Taññeva pana vināsam pāpessāmi, tvam hi bālatāya mayā vañcitabhāvam na jānāsi, marantā ubho pi marissāma Esa te sisam chinditvā bhūmiyam khipissāmi' ti vatvā sandāsena viya ḷehi tassa givam nippiḷesi

So vattal atena mukhena akkhihi assunā paggharantena maranabhayatajjito 'sāmi ahantam na khādissāmi, jivitam me dehi ti āha. 'Yadi evam, otaritvā sarasmim mam vissajjehi' ti

So nivattitvā sarameva otaritvā kakkatakam sarapariyante pankapitthe thapesi Kakkatako kattarikāya kumudanālam kappento viya tassa givam kappetvā udakam pāvisi

Tam acchariyam disvā varanarukkhe adhivatthā devatā sādhukāram dadamānā vanam unnādayamānā madhurassarena imam gātham āha .

> Naccantanikatippañño
> nikatyā sukhamedhati,
> ārādhe nikatippañño
> bako kakkatakā m ivā ti

NIGRODHAMIGA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārayamāne Bodhisatto migayoniyaṁ paṭisandhiṁ gaṇhi. So mātukucchito nikkhanto suvaṇṇavaṇṇo ahosi, akkhīni cassa maṇiguḷasadisāni ahesuṁ, siṅgāni rajatavaṇṇāni, mukhaṁ rattakambalapuñjavaṇṇaṁ, hatthapādapariyantā lākhāparikammakatā viya, vāladhi camarassa viya ahosi, sarīraṁ panassa mahantaṁ assapotakappamāṇaṁ ahosi. So pañcasatamigaparivāro araññe vāsaṁ kappesi nāmena Nigrodhamigarājā nāma.

Avidūre panassa añño pi pañcasatamigaparivāro Sākhamigo nāma vasati; so pi suvaṇṇavaṇṇo va ahosi.

Tena samayena Bārāṇasirājā migavadhapasuto hoti, vinā maṁsena na bhuñjati, manussānaṁ kammacchedaṁ katvā sabbe negamajānapade sannipātetvā devasikaṁ migavaṁ gacchati.

Manussā cintesuṁ: 'ayaṁ rājā amhākaṁ kammacchedaṁ karoti, yannūna mayaṁ uyyāne migānaṁ nivāpaṁ vapitvā pānīyaṁ sampādetvā bahumige uyyāne pavesetvā dvāraṁ bandhitvā rañño niyyādemā' ti. Te sabbe uyyāne nivāpatiṇaṁ ropetvā udakaṁ sampādetvā dvāraṁ yojāpetvā nāgare ādāya muggarādināṇāvudhahatthā araññaṁ pavisitvā mige pariyesamānā 'majjhe ṭhite mige gaṇhissāmāti yojanamattaṁ ṭhānaṁ parikkhipitvā saṅkhipamānā Nigrodhamiga-Sākhamigānaṁ vasanaṭṭhānaṁ majjhe katvā parikkhipiṁsu.

Atha taṁ migagaṇaṁ disvā rukkhagumbādayo ca bhūmiñ ca muggarehi paharantā migagaṇaṁ gahanaṭṭhānato

niharitva asisattidhanuādini avudhani uggiritvā maha nādam nadantā tam migaganam uyyanam pavesetva dvāram pidhaya rājānam upasankamitva deva nibad dham migavam gacchantā ambākam kammam nasetha, ambehi araññato mige ānetva tumhākam uyyanam pūritam, ito patthaya tesam mamsam khādathā ti rājanam āpucchitva pakkamimsu Raja tesam vacanam sutvā uyyānam gantvā mige olokento dve suvannamige disvā tesam abhayam adāsi Tato patthāya pana kadāci sāmam gantva ekamigam vijjhitvā āneti, kadācissa bhattakārako gantva vijjhitvā āharati

Migā dhanum disva va maranabhayatajjitā palāyanti, dve tayo pahāre labhitva kilamanti pi gilānāpi honti maranam pi pāpunanti Migagano tam pavattim Bodhi sattassa ārocesi

So Sākham pakkosāpetvā āha samma bahū migā nassanti Ekamsena maritabbe sati ito patthāya mā kandena mige vijjhantu Dhammagandikatthāne migānam vāro hotu ekadivasam mama parisāya vāro pāpunātu, ekadivasam tava parisāya vāro pāpunātu vārappatto migo gantvā dhammagandikāya gisam thapetvā nipajjatu Evam sante migā vanitā na bhavissanti' ti So 'sādhū' ti sampaticchi

Tato patthāya vārappatto va migo gantvā dhamma gandikāya gīvam thapetvā nipajjati Bhattakārako āgantvā tattha nipannakameva gahetvā gacchati Ath ekadivasam Sākhamigassa parisāya ekissā gabbhinimigiyā vāro pāpuni 'Sā Sākham upasankamitvā 'sāmi, aham pi gabbhinī, puttakam vijāyitvā dve jana vāram gamissāma mayham vāram atikkamehī ti āha. So na

sakkā tava vāraṁ aññesaṁ pāpetuṁ, tvameva tuyhaṁ pattaṁ jānissasi, gacchāhī' ti āha. Sā tassa santikā anuggahaṁ alabhamānā Bodhisattaṁ upasaṅkamitvā taṁ atthaṁ ārocesi.

So tassā vacanaṁ sutvā 'hotu, gaccha tvaṁ, ahaṁ te vāraṁ atikkamessāmī' ti sayaṁ gantvā dhammagaṇḍikāya sīsaṁ katvā nipajji. Bhattakāro taṁ disvā 'laddhābhayo migarājā gaṇḍikāya nipanno, kinnukho kāraṇan?' ti vegena gantvā rañño ārocesi.

Rājā tāvadeva rathaṁ āruyha mahantena parivārena āgantvā Bodhisattaṁ disvā āha: 'samma migarāja, nanu mayā tuyhaṁ abhayaṁ dinnaṁ, kasmā tvaṁ idha nipanno?' ti. 'Mahārāja, gabbhinī migī āgantvā mama vāraṁ aññassa pāpehī' ti āha. Na sakkā kho pana mayā ekassa maraṇadukkhaṁ aññassa upari pakkhipituṁ, svāhaṁ attano jīvitaṁ tassā datvā tassā santakaṁ maraṇaṁ gahetvā idha nipanno, mā aññaṁ kiñci āssaṅkittha mahārājā' ti.

Rājā āha: 'sāmi Suvaṇṇavaṇṇamigarāja, mayā tādiso khantimettānuddayāsampanno manussesu pi na diṭṭhapubbo, tena te pasannosmi; uṭṭhehi, tuyhañ ca tassā ca abhayaṁ dammī' 'ti. 'Dvīhi abhaye laddhe avasesā kiṁ karissanti narindā?' ti. 'Avasesānampi abhayaṁ dammi sāmī' 'ti. 'Mahārāja, evampi uyyāne yeva migā abhayaṁ labhissanti, sesā kiṁ karissantī' ? ti. 'Etesampi abhayaṁ dammi sāmī' ti. 'Mahārāja, migā tāva abhayaṁ labhantu, sesā catuppadā kiṁ karissantī ?' ti. Etesam pi dammi sāmī' ti. 'Mahārāja, Catuppadā tāva abhayaṁ labhantu, dvijaganā kiṁ karissantī' ? ti. Etesampi dammi sāmī' ti. Mahārāja, dvijagaṇā tāva abhayaṁ labhissanti,

udake vasanta macchā kim karrissanti? ti Etesampi abhayam dammi sāmi' ti

Evam Mahāsatto rājānam sabbasattanam abhayam yacitva utthaya rājānam pañcasu silesu patitthāpetvā 'dhammam cara mahārāja mātapitusu puttadhitasu brāhmanagahapatikesu negamajanapadesu dhammam caranto samam caranto kayassa bheda sugatim saggam lokam gamissasi ti rañño Buddhalilaya dhammam desetvā katipaham uyyane vasitva ranño ovādam datvā migagana parivuto araññam pavisi

Sapi kho migadhenu pupphakannikasadisam puttam vijayi So kilamano Sakhamigassa santikam gacchati Atha nam mata tassa santikam gacchantam disva 'putta, ito patthāya ma etassa santikam gaccha Nigrodhasseva santikam gaccheyyasi ti ovadanti imam gathamāha

Nigrodhameva seveyya
na Sakham upasamvase
Nigrodhasmim matam seyyo
yance Sakhasmim jivitanti

Tato patthaya ca pana abhayaladdhaka miga manussa nam sassani khadanti Manussā laddhabhaya ime migā ti paharitum va palapetum na visahanti Te rajangane sannipatitvā ranño tam attham arocesum Rājā mayā pasannena Nigrodhamigavàrassa varo dinno aham rajjam jaheyyam na ca tam patiññam gacchatha na koci mama vijite mige paharitum labhati ti

Nigrodhamigo tam pavattim sutvā migaganam sannipātāpetva ito patthāya paresam sassam khaditum na labhatha' ti mige varetvā manussanam arocāpesi 'ito patthāya sassakarakamanussā sassarakkhanattham vatim

mā karontu, khettaṁ pana āvijjhitvā paṇṇasaññaṁ bandhantū' ti.

Tato paṭṭhāya kira khettesu paṇṇabandhanasaññaṁ udapādi; tato paṭṭhāya paṇṇasaññaṁ atikkamanakamigo nāma natthi; ayaṁ kira nesaṁ Bodhisattato laddhovādo.

Evaṁ migagaṇaṁ ovaditvā Bodhisatto yāvatāyukaṁ ṭhatvā saddhiṁ migehi yathākammaṁ gato. Rājāpi Bodhisattassa ovāde ṭhatvā puññāni katvā yathākammaṁ gato.

SIHACAMMA JATAKA

Atite Baranasiyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhisatto kassal akule nibbattitva vayappatto kasikam mena jivikam kappesi

Tasmim kāle eko vanijo gadrabhabharakena voharam karonto vicarati So gatagatatthāne gadrabhassa pitthito bhandikam otaretva gadrabham sihacammena parupitvā sāliyavakhettesu vissajjeti

Khettarakkhaka tam disva siho ti saññāya upasankamitum na sakkonti

Athekadivasam so vanijo ekasmim gamadvare nivasam gahetvā patarāsam pacāpento tato gadrabham sihacammam pārupitva yavakhettam vissajjesi

Khettarakkhaka siho ti saññaya tam upagantum asakkontā geham gantvā arocesum Sakalagamavāsino avudhani gahetvā sankhe dhamenta bheriyo vādenta khettasamipam gantva unnadimsu

Gadrabho maranabhayabbito gadrabharavam ravi Athassa gadrabhabhavam ñatvā Bodhisatto pathamam gāthamāha

Netam sihassa naditam
na vyagghassa na dipino
pāruto sihacammena
jammo nadati gadrabho ti

Gāmavāsino pi tassa gadrabhabhavam ñatvā atthini bhañjanta pothetvā sihacammam ādāya agamamsu Atha

so vāṇijo āgantvā taṁ vyasanappattaṁ gadrabhaṁ disvā dutiyaṁ gāthamāha

> Ciraṁ pi kho taṁ khādeyya
> gadrabho haritaṁ yavaṁ
> pāruto sīhacammena,
> ravamāno ca dūsayīti.

Tasmiṁ evaṁ vadante yeva gadrabho tattheva mari; vāṇijo pi taṁ pahāya pakkāmi.

ULUKA JĀTAKA

Atīte pathamakappikā sannipatitvā ekam abhirupam sobhaggappattam anasampannam sabbakaraparipunnam purisam gahetva rajānam karimsu catuppadāpi sannipati tvā ekam siham rajanam karimsu, mahasamudde macchā Anandam nāma maccham rajānam akamsu

Tato sākunaganā Himavantappadese ekāsmim pitthi pasāne sannipatitvā manussesu rājī paññāyati tathā catuppadesu ceva macchesu ca ambākam panantare rāja nama natthi .

Appatissavāso nāma na vattati amhakam pi rājānam laddhum vattati Ekam rājatthāne thapetabbayuttakam janāthā ti te tādisam sakunam olokayamanā ekam ulukam rocetvā ayam no ruccati ti āhamsu

Atheko sakuno sabbesam ajjhasayagahanatthaya tikkhattum savesi Tassa sāventassa dve sīvana adhi vasetvā tatiyasavanaya eko kāko utthāya tittha tav etassa imasmim rajābhisekakāle evarupam mukham kud dhassa kidisam bhavissati ti imina hi kuddhena olokitā mayam tattakapāle pakkhittatila viya tattha tattheva bhijjissāma imam rajānam katum mayham na ruccatī ti imam attham pakāsetum pathamam gathamaha

Sabbehi kira ñātihi
kosiyo issaro kato
sace ñātihi anuññāto
bhaneyyāham ekavāciyan ti

Atha naṁ anujānantā sakuṇā dutiyaṁ, gāthaṁ āhaṁsu :

Bhaṇa samma anuññāto
atthaṁ dhammañ ca kevalaṁ,
santi hi daharā pakkhī
paññavanto jutindharā ti.

So evaṁ anuññāto tatiyaṁ gāthaṁ āha :—

Na me ruccati bhaddaṁ
vo ulukassābhisecanaṁ,
akuddhassa mukhaṁ passa,
aathaṁ kuddho karissatīti.

So evaṁ vatvā "mayhaṁ na ruccati, mayhaṁ na ruccatīti" viravanto akāse uppati. Ulukopi naṁ uṭṭhāya anubandhi. Tato paṭṭhāya te aññamaññaṁ veraṁ bandhiṁsu. Sakunā suvaṇṇahaṁsaṁ rājānaṁ katva pakkamiṁsu.

\

KURUNGAMIGA JĀTAKA

Atīte Bārāṇasiyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhisatto kuruṅga migo hutvā araññe ekassa sarassa avidūre ekasmim gumbe vāsam kappesi Tasseva sarassa avidūre ekasmim rukkhagge satapatto nisīdi sarasmim pana kacchapo vāsam kappesi Evam te tayopi sahāyā aññamaññam piyasamvāsam vasimsu Athako migaluddako araññe caranto pāniyatitthe Bodhisattassa padavalañjam disvā lohanigalasadisam vaddhamayam pāsam oddetvā agamāsi Bodhisatto pāniyam pātum āgato pathamayāme yeva pāse bajjhitvā baddharāvam ravi Tassa tena saddena rukkhato satapatto udakato ca kacchapo āgantvā kinnu kho katabban ti mantayimsu Atha satapatto kacchapam āmantetvā samma tava dantā atthi tvam imam pāsam chinda, aham gantvā yathā so nāgacchati tathā karissāmi Evam amhehi dvihi pi kataparakkamena sahāyo no Jīvitam labhissatīti imam attham pakāsento pathamam gātham āha

> Iṅgha vaddhamayam pāsam
> chinda dantehi kacchapa.
> Aham tathā karissāmi
> yatha nehiti luddakoti

Kacchapo cammavarattam khāditum ārabhi Satapatto luddassa vasanagāmam gato Luddo paccusakāle yeva sattim gahetvā nikkhami Sakuno tassa nikkhamanabhāvam ñatvā vassitvā pakkhe pappothetvā tam puredvārena nikkhamantam mukhe pahari

Luddo 'kālakaṇṇīsakuṇena amhi pahatoti' nivattitvā thokaṁ sayitvā puna sattiṁ gahetvā uṭṭhāsi. Sakuṇo 'ayaṁ paṭhamaṁ puredvārena nikkhanto, idāni pacchimagehe nisīdi.

Luddo pi 'puredvārena me nikkhamantena kālakaṇṇīsakuṇo diṭṭho, idāni pacchimadvārena nikkhamissāmī' ti pacchimadvārena nikkhami. Sakuṇo puna vassitvā gantvā mukhe pahari.

Luddo puna pi kālakaṇṇisakuṇena pahaṭo 'na me esa nikkhamituṁ detī' ti nivattitvā yāva aruṇuggamanā sayitvā aruṇavelāya sattiṁ gahetvā nikkhami. Sakuṇo vegena gantvā 'luddo āggacchatī' ti Bodhisattassa kathesi.

Tasmiṁ khaṇe kacchapena ekameva vaddhaṁ ṭhapetvā sesavaraṭṭā khāditā honti, dantā panassa patanākārappattā jātā, mukhaṁ lohitamakkhitaṁ.

Bodhisatto luddaputtaṁ sattiṁ gahetvā asanivegena āgacchantaṁ disvā taṁ vaddhaṁ chinditvā vanaṁ pāvisi. Sakuṇo rukkhagge nisīdi. Kacchapo pana dubbalattā tattheva nipajji. Luddo kacchapaṁ pasibbake pakkhipitvā ekasmiṁ khāṇuke laggesi.

Bodhisatto nivattitvā olokento kacchapassa gahitabhāvaṁ ñatvā 'sahāyassa jīvitadānaṁ dassāmī' ti dubbalo viya hutvā luddassa attānaṁ dassesi. So 'dubbalo esa bhavissati, māressāmi naṁ' ti sattiṁ ādāya anubandhi.

Bodhisatto natidūre nāccāsanne gacchanto taṁ ādāya araññaṁ pāvisi; dūraṁ gatabhāvaṁ ñatvā padaṁ vañcetvā aññena maggena vātavegena gantvā siṅgena pasibbakaṁ nikkhipitvā bhūmiyaṁ pātetvā phāletvā kacchapaṁ nīhari. Satapatto pi rukkhā otari.

Bodhisatto dvinnam pi ovadam dadamāno 'aham tumhe nissāya jivitam labhim, tumhehi pi sahāyassa kattabbam mayham katam idāni luddo agantvā tumhe ganheyya tasma samma satapatta tvam attano puttake gahetva aññattha yahi, tvam hi samma kacchapa udakam pavisā, ti āha Te tathā akamsu

Kacchapo pavisi varim,
kurungo pāvisi vanam,
satapatto dumaggamhā
dure putte apānayi ti

Luddo tam thānam āgantvā kañci apassitvā chinnapasibbakam gahetvā domanassappatto attano geham agamāsi Te pi tayo sahāyā yāvajivam vissāsam acchinditvā yathā kammam gatā.

JAVASAKUṆA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente Bodhisatto Himavantappadese rukkhakoṭṭhakasakuṇo hutvā nibbatti. Athekassa sīhassa maṁsaṁ khādantassa aṭṭhi gale laggi, galo uddhumāyi, gocaraṁ gaṇhituṁ na sakkoti, kharā vedanā vattanti.

Atha naṁ so sakuṇo gocarapasuto disvā sākhāya nilīno 'kin te samma dukkhan?' ti pucchi. So tam atthaṁ ācikkhi. 'Ahante samma etaṁ aṭṭhiṁ apaneyyaṁ, bhayena pana te mukhaṁ na pavisituṁ visahāmi, khādeyyāsi pi man' ti.

'Mā bhāyi samma, nāhantaṁ khādāmi, jīvitaṁ me dehī' ti. So 'sādhū' ti taṁ passena nipajjāpetvā 'ko jānāti kiṁ pesa karissatī'ti cintetvā yathā mukhaṁ pidahituṁ na sakkoti tathā tassa adharoṭṭhe ca uttaroṭṭhe ca daṇḍakaṁ ṭhapetvā mukhaṁ pavisitvā aṭṭhikoṭiṁ tuṇḍena pahari. Aṭṭhi patitvā gataṁ.

So aṭṭhiṁ pātetvā sīhassa mukhato nikkhamanto daṇḍakaṁ tuṇḍena paharitvā pātento nikkhamitvā sākhagge nilīyi. Sīho nirogo hutvā ekadivasaṁ vanamahisaṁ vadhitvā khādati. Sakuṇo 'vīmaṁsissāmi nan' ti tassa uparibhāge sākhāya nilīyitvā tena saddhiṁ sallapanto paṭhamaṁ gāthamāha:

Akarambase te kiccaṁ
yaṁ balaṁ ahuvamhase,
migarāja namo tyatthu,
api kiñci labhāmase.

SASA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente Bodhisatto sasayoniyaṁ nibbattitvā araññe vasati. Tassa pana araññassa ekato pabbatapādo, ekato nadī, ekato paccantagāmako. Apare pi ssa tayo sahāyā ahesuṁ: makkaṭo ca sigālo ca uddo cā ti. Te cattāro pi paṇḍitā ekato vasantā attano gocaraṭṭhāne gocaraṁ gahetvā sāyaṇhasamaye ekato sannipatanti.

Sasapaṇḍito 'dānaṁ dātabbaṁ, sīlaṁ rakkhitabbaṁ, uposathakammaṁ kātabban' ti tiṇṇaṁ, janānaṁ ovādavasena dhammaṁ deseti. Te tassa ovādaṁ sampaṭicchitvā attano attano nivāsagumbaṁ pavisitvā vasanti. Evaṁ kāle gacchante ekadivasaṁ Bodhisatto ākāsaṁ oloketvā candaṁ disvā 'sve uposathadivaso' ti ñatvā itare tayo āha: 'sve uposatho, tumhe tayo pi janā sīlaṁ samādiyitvā uposathikā hotha, sīle patiṭṭhāya dinnadānaṁ hi mahapphalaṁ hoti,' tasmā yācake sampatte tumhehī khāditabbāhārato datvā khādeyyāthā' ti.

Te 'sādhū' ti sampaṭicchitvā attano vasanaṭṭhānesu vasitvā punadivase tesu uddo pāto va 'gocaraṁ pariyesissāmī' ti nikkhamitvā Gaṅgātīraṁ gato. Atheko bālisiko satta rohitamacche uddharitvā valliyā āvuṇitvā netvā Gaṅgātīre vālikāya paṭicchādetvā macche gaṇhanto adho Gaṅgaṁ bhassi.

Uddo macchagandhaṁ ghāyitvā vālikaṁ viyūhitvā macche disvā nīharitvā 'atthi nu kho imesaṁ sāmiko?' ti tikkhattuṁ ghosetvā sāmikaṁ apassanto valliyaṁ

dasitvā attano vasanagumbe thapetvā 'velāyam eva khādissāmī' ti attano sīlam āvajjanto nipajji. Sigālo pi nikkhamitvā gocaram pariyesanto ekassa khettagopakassa kutiyam dve mamsasūlāni ekam godham ekañ ca dadhivārakam disvā 'atthi nu kho etassa sāmiko?' ti tikkhattum ghosetvā sāmikam adisvā dadhivārakassa uggahanarajjukam gīvāya pavesetvā mamsasūle ca godhañ ca mukhena dasitvā netvā attano sīlam āvajjanto nipajji. Makkato pi vanasandam pavisitvā ambapindam āharitvā vasanagumbe thapetvā 'velāyam eva khādissāmī' ti attano sīlam āvajjanto nipajji.

Bodhisatto pana 'velāyam eva nikkhamitvā dabbatināni khādissāmī' ti attano gumbe yeva nipanno cintesi: 'mama santikam āgatānam yācakānam tināni dātum na sakkā, tilatandulādayo pi mayham natthi, sace me santikam yācako āgacchissati attano sarīramamsam dassāmī' ti.

Tassa sīlatejena Sakkassa pandukambalasilāsanam unhākāram dassesi. So āvajjamāno imam kāranam disvā 'sasarājam vīmamsissāmī' ti pathamam uddassa vasanatthānam gantvā brāhmanavesena atthāsi. 'Brāhmana, kimattham thito 'sī' ti ca vutte 'pandita, sace kiñci āhāram labheyyam uposathiko hutvā samanadhammam kareyyan' ti.

So 'sādhu dassāmi te āharan' ti tena saddhim sallapanto pathamam gāthamāha:

Satta me rohitā macchā
udakā thalamubbhatā,
idam brāhmana me atthi,
etam bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmī' ti sigālassa santikaṁ gato; tenâpi kimatthaṁ ṭhitosi?' ti vutte tathevâha. Sigālo 'sādhu dassāmī' ti tena saddhiṁ sallapanto dutiyaṁ gāthamāha:

> Dassa me khettapālassa
> rattibhattaṁ apābhataṁ,
> maṁsasulā ca dve godhā
> ekañca dadhivārakaṁ,
> idaṁ brāhmaṇa me atthi,
> etaṁ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmīti makkaṭassa santikaṁ gato; tenâpi 'kimatthaṁ ṭhito si?' ti vutte tathevâha. Makkaṭo 'sādhu dammī' ti tena saddhiṁ sallapanto tatiyaṁ gāthamāha:

> Ambapakkodakaṁ sītaṁ,
> sītacchāyaṁ manoramaṁ,
> idaṁ brāhmaṇa me atthi,
> etaṁ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmī' ti sasapaṇḍitassa santikaṁ gato; tenâpi 'kimatthaṁ ṭhito si?' ti vutte tatheva āha.

Taṁ sutvā Bodhisatto somanassappatto hutvā 'brāhmaṇa, suṭṭhu te kataṁ āhāratthāya mama santikaṁ āgacchantena, ajjâhaṁ mayā adinnapubbaṁ dānaṁ dassāmi. Tvaṁ pana sīlavā, pāṇātipātaṁ na karissasi, gaccha tāta dārūni saṅkaḍḍhitvā aṅgāre katvā mayhaṁ ārocehi. Ahaṁ attānaṁ pariccajitvā aṅgāragabbhe patissāmi, mama sarīre pakke tvaṁ maṁsaṁ khāditvā samaṇadhammaṁ kareyyāsī' ti tena saddhiṁ sallapanto catutthaṁ gāthamāha:

Na sasassa tilā atthi,
na muggā nâpi taṇḍulā,
iminā agginā pakkam
mamam bhutvā vane vasā ti

Sakko tassa katham sutvā attano ānubhāvena ekam angārarāsim māpetvā Bodhisattassa ārocesi. So dabbatiṇasayanato utthāya tattha gantvā 'sace me lomantaresu pāṇakā atthi te mā marimsū' ti vatvā tikkhattum sarīram vidhūnitvā sakalasarīram dānamukhe datvā laṅghitvā padumapuñje rājahamso viya pamuditacitto angārarāsimhi pati.

So pana aggi Bodhisattassa sarīre lomakūpamattampi uṇham kātum nâsakkhi, himagabbham paviṭṭho viya ahosi. Atha Sakkam āmantetvā 'brāhmaṇa, tayā kato aggi atisītalo, mama sarīre lomakūpamattampi uṇham kātum na sakkoti, kim nāmetan?' ti āha.

'Paṇḍita, nâham brāhmaṇo, Sakko 'hamasmi, tava vīmamsanatthāya āgato' ti 'Sakka, tvam tāva tiṭṭha, sakalo pi ce lokasannivāso mam dānena vīmamseyya neva me adātukāmatam passeyyā' ti Bodhisatto sīhanādaṁ nadi.

Atha nam Sakko 'sasapaṇḍita, tava guṇo sakalakappam pākaṭo hotū' ti pabbatam pīletvā pabbatarasam ādāya candamaṇḍale sasalakkhaṇam ālikhitvā Bodhisattam ānetvā tasmim vanasaṇḍe tasmim yeva vanagumbe taruṇadabbatiṇapiṭṭhe nipajjāpetvā attano devaṭṭhānam eva gato. Te pi cattāro paṇḍitā sammodamānā sīlaṁ pūretvā uposathakammam katvā yathākammam gatā.

MATAKABHATTA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente eko tiṇṇaṁ vedānaṁ pāragū disāpāmokkho ācariyo brāhmaṇo 'matakabhattaṁ dassāmī' ti ekaṁ eḷakaṁ gāhāpetvā antevāsike āha, 'tātā, imaṁ eḷakaṁ nadiṁ netvā nahāpetvā kaṇṭhe mālaṁ parikkhipitvā pañcaṅgulikaṁ datvā maṇḍetvā ānethā' ti.

Te 'sādhū' ti paṭissuṇitvā taṁ ādāya nadiṁ gantvā nahāpetvā maṇḍetvā nadītīre ṭhapesuṁ. So eḷako attano pubbakammaṁ disvā 'evarūpā nāma dukkhā ajja muñcissāmī' ti somanassajāto ghaṭaṁ bhindanto viya mahāhasitaṁ hasitvā puna 'ayaṁ brāhmaṇo maṁ ghātetvā mayā laddhaṁ dukkhaṁ labhissatī' ti brāhmaṇe kāruññaṁ uppādetvā mahantena saddena parodi.

Atha naṁ te māṇavakā pucchiṁsu: 'samma eḷaka, tvaṁ mahāsaddena hasi ceva rodi ca, kena nu kāraṇena hasi, kena kāraṇena rodī?' ti. 'Tumhe maṁ imaṁ kāraṇaṁ attano ācariyassa santike yeva puccheyyāthā' ti. Te taṁ ādāya gantvā idaṁ kāraṇaṁ ācariyassa ārocesuṁ.

Ācariyo tesaṁ vacanaṁ sutvā eḷakaṁ pucchi: 'kasmā tvaṁ eḷaka hasi, kasmā rodī?' ti. Eḷako attanā katakammaṁ jātissarañāṇena anussaritvā brāhmaṇassa kathesi: 'ahaṁ brāhmaṇa pubbe tādiso va mantajjhāyakabrāhmaṇo hutvā 'matakabhattam dassāmī' ti eḷakaṁ māretvā adāsiṁ, svāhaṁ ekassa eḷakassa ghātitattā ekena unesu pañcasu attabhāvasatesu sīsacchedaṁ pāpuṇiṁ' ayaṁ me koṭiyaṁ ṭhito pañcasatimo attabhāvo, svāhaṁ 'ajja

evarūpā dukkhā muccissāmī' ti somanassajāto, iminā kāranena hasim, rodanto pana 'aham tāva ekam elikam māretvā pañcajātisatāni sisacchedadukkham patvā ajja tasmā dukkā muccissāmi, ayam pana brāhmano mam māretvā aham viya pañcajātisatāni sisacchedadukkham labhissatī' ti tayi kāruññena rodinti

'Elaka, mā bhāyi, nâhantam māressāmī' ti 'Brāhmana, kim vadesi, tayi mārente pi amārente pi na sakkā ajja mayā maranā muccituntī 'Elaka, mā bhāyi, ahan te ārakkham gahetvā tayā saddhim yeva vicarissāmī' ti 'Brāhmana, appamattako tava ārakkho, mayā katapāpam pana mahantam balavanti

Brāhmano elakam muñcitvā 'imam elakam kassaci pi māretum na dassāmī' ti antevāsike ādāya' elakeneva saddhim vicari Elako vissatthamatto va ekam pāsānapitthim nissāya jātagumbe gīvam ukkhipitvā pannāni khāditum āraddho Tam khanam yeva tasmim pāsāna pitthe asani patitī Ekā pāsānasakalikā chijjitvā elakassa pasāritagīvāya patitvā sisam chindi Mahājanosannipati

Tadā Bodhisatto tasmim thāne rukkhadevatā hutvā nibbatto So passantass'eva tassa mahājanassa devatā nubhāvena ākāse pallankena nisīditvā 'ime sattā evam pāpassa phalam jānamānā appeva nāma pānātipātam na kareyyun' ti madhurena sarena dhammam desento imam gātham āha

> Evañ ce sattā jāneyyum
> 'dukkhāyam jātisambhavo'
> na pāno pāninam haññe,
> pānaghātī hi socatiti.

Evaṁ Mahāsatto nirayabhayena tajjetvā dhammaṁ desesi. Manussā taṁ dhammadesanaṁ sutvā nirayabhayabhitā pāṇātipātā viramiṁsu. Bodhisatto pi dhammaṁ desetvā mahājanaṁ sīle patiṭṭhāpetvā yathākammaṁ gato. Mahājano pi Bodhisattassa ovāde ṭhatvā dānādini puññāni katvā devanagaraṁ pūresi.

BAVERU JĀTAKA

Atīte Bāranasiyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhi satto morayoniyam nibbattitvā vuddhim anvāya sobhag gappatto aranne vicari Tadā ekacce vānijā disākakam gahetvā navāya Bāveruraṭṭham agamamsu

Tasmim kira kāle Bāveruraṭṭhe sakunā nāma natthi Āgatāgatā raṭṭhavāsī o tam kupagge nisinnam disvā passathi nassa chavivannam galapariyosanamukhatun dakam maṇigulasadisāni akkhīni ti kākam eva pasamsit vā te vanijale āhamsu imam ayyo sakunam amhākam detha amhākam hi iminā attho tumhe attano raṭṭhe annam labhissatha ti Tena hi mulena ganhatha ti K hāpanena no detha ti vutte amhākam esa bahupa kāro tumhehi pana saddhim metti hotu ti kahāpanasatam gahetvā adamsu

Te tam gahetvā suvannapanjare pakkhipitvā nanap pakārena macchamamsena ceva phalāphalena ca patijag gimsu Aññesam sakunanam avijjamānatthāne dasahi asaddhammehi samannagato kāko lābhaggayasaggappatto ahosi

Punavāre te vānijā ekam mayurarājānam gahetvā yathā accharasaddena vassati pānippaharasaddena naccati evam sikkhāpetvā Bāveruraṭṭham agamamsu So mahā jane sannipatite navāya dhure thatvā pakkhe vidhūnitvā madhurassaram niccharetvā nacci

Manussā tam disvā somanassajāta etam ayyo sobhag gappattam susikkhitasakunarājanam amhakam detha ti āhamsu Amhehi pathamam kāko ānito tam ganhit-

tha, idāni etaṁ morarājānaṁ ānayimha, etam pi yācatha, tumhākaṁ raṭṭhe sakuṇaṁ nāma gahetvā āgantuṁ na sakkā' ti. 'Hotu ayyo, attano raṭṭhe aññaṁ labbissatha, imaṁ no dethā' ti mūlaṁ vaḍḍhetvā sahassena gaṇhiṁsu.

Atha naṁ sattaratanavicitte pañjare ṭhapetvā macchamaṁsaphalāphalehi ceva madhulājasakkharāpāṇakādīhi ca paṭijaggiṁsu. Mayūrarājā lābhaggayasaggappatto jāto. Tassâgatakālato paṭṭhāya kākassa lābhasakkāro parihāyi; koci naṁ oloketumpi na icchi. Kāko khādaniyabhojaniyaṁ alabhamāno 'kā kā' ti vassanto gantvā ukkārabhūmiyaṁ otari.

Adassanena morassa
sikhino mañjubhāṇino
kākaṁ tattha apūjesuṁ
maṁsena ca phalena ca

Yadā ca sarasampanno
moro Bāverumāgamā
atha lābho ca sakkāro
vāyasassa ahāyatha.

Yāva nuppajjati Buddho
dhammarājā pabhaṅkaro
tāva aññe apūjesuṁ
puthū samaṇabrāhmaṇe.

Yadā ca sarasampanno
Buddho dhammaṁ adesayi
atha lābho ca sakkāro
titthiyānaṁ ahāyathā ti.

VALAHASSA-JATAKA

Atite Tambapannidipe Sirisavatthunnāma yakkhinagaram ahosi Tattha yakkhiniyo vasimsu Tā bhinnanāvānam āgatakāle alankatapatiyattā khādaniyam bhojaniyam gāhāpetvā dāsiganaparivutā dārake ankenādāya vānije upasankamanti Tesam 'manussavāsam āgatamhā' ti sañjānanattham tattha tattha kasigorakkhādini karonte manusse gogane sunakhe ti evamādini dassenti, vānijānam santikam gantvā 'imam yāgum pivatha, bhattam bhuñjatha, khādaniyam khādatha' ti vadanti

Vānijā ajānantā tāhi dinnam paribhuñjanti Atha tesam khāditvā bhuñjitvā vissamitakāle patisanthāram karonti 'Tumhe katthavāsikā, kuto āgatā, kaham gacchissatha, kena kammena idhāgatatthā?' ti pucchanti, 'bhinnanāvā hutvā idhâgatamhāti vutte sādhu ayyā, amhākampi sāmikānam nāvam abhirūhitvā gatānam tini samvaccharāni atikkantāni, te matā bhavissanti, tumhe pi vānijā yeva mayam tumhākam pādaparicārikā bhavissamā' ti vatvā te vānije itthikuttahāvabhāvavilāsehi *palobhetvā yakkha nagaram netvā sace pathamagahitā* manussā atthi te devasankhalikāya bandhitvā kāranagharé pakkhipanti Attano vasanatthāne bhinnanāvamanusse alabhantiyo pana parato Kalyānim orato Nāgadipanti evam samuddatiram anuvicaranti, ayam tāsam dhammatā

Athekadivasam pañcasatā bhinnanāvā vānijā tāsam nagarasamipe uttarimsu Ta tesam santikam gantvā palo-

bhetvā yakkhanagaraṁ ānetvā paṭhamagahitamanusse devasaṅkhalikāya bandhitvā kāraṇaghare pakkhipitvā jeṭṭhayakkhinī jeṭṭhavāṇijaṁ sesā sese ti tā pañcasatā yakkhiniyo te pañcasate vāṇije attano sāmike akaṁsu. Atha sā jeṭṭhayakkhinī rattibhāge vāṇije niddaṁ gate uṭṭhāya gantvā kāraṇaghare manusse māretvā maṁsaṁ khāditvā āgacchati. Sesāpi tatheva karonti. Jeṭṭhayakkhiniyā manussamaṁsaṁ khāditvā āgatakāle sarīraṁ sītalaṁ hoti.

Jeṭṭhavāṇijo parigaṇhanto tassā yakkhinibhāvaṁ ñatvā 'imā pañcasatâpi yakkhiniyo bhavissanti, amhehi palāyituṁ vaṭṭati" ti punadivase pāto va mukhadhovanatthāya gantvā sesavāṇijānaṁ ārocesi: 'imā yakkhiniyo na mānusiyo, aññesaṁ bhinnanāvānaṁ āgatakāle te sāmike katvā amhe khādissanti, etha amhe palāyāmā' ti. Tesu aḍḍhateyyasatā 'mayaṁ etā vijahituṁ na sakkhissāma, tumhe gacchatha, mayaṁ na palāyissāmā' ti āhaṁsu. Jeṭṭhavāṇijo attano vacanakare aḍḍhateyyasate gahetvā tāsaṁ bhīto palāyi.

Tasmiṁ pana kāle Bodhisatto valāhassayoniyaṁ nibbatti, sabbaseto kākasiso muñjakeso iddhimā vehāsaṅgamo ahosi. So Himavantato akāse uppatitvā Tambapaṇṇisare pallale sayañjātasāliṁ khāditvā gacchati, evaṁ gacchanto va 'janapadaṁ gantukāmā atthi, janapadaṁ gantukāmā atthi?' ti tikkhattuṁ karuṇāya paribhāvitaṁ mānusivācaṁ bhāsati.

Te tassa vacanaṁ sutvā upasaṅkamitvā añjaliṁ paggayha 'sāmi, mayaṁ janapadaṁ gamissāmā' ti āhaṁsu. 'Tena hi mayhaṁ piṭṭhiṁ abhirūhathā' ti. Athekacce abhiruhiṁsu, ekacce vāladhiṁ gaṇhiṁsu, ekacce añjaliṁ

paggahetvā thite sabbe pi te addhateyyasate vānije attano ānubhāvena janapadam netvā sakasakatthānesu patitthāpetvā attano vasanatthānam agamāsi Tāpi kho yakkhiniyo aññesam āgatakāle te tattha ohinake addhateyyasate manusse vadhitvā khādimsu

CATUDVĀRA JĀTAKA.

Atīte Kassapa-dasabalassa kāle Bārāṇasiyaṁ asītikoṭivibhavassa seṭṭhino putto Mittavindako nāma ahosi. Tassa mātāpitaro sotāpannā ahesuṁ, so pana dussīlo hoti assaddho. Atha naṁ aparabhāge pitari kālakate mātā kuṭumbaṁ vicārenti āha 'tāta, tayā dullabhamanussattaṁ laddhaṁ, dānaṁ dehi, sīlaṁ rakkhā, uposathakammaṁ kara, dhammaṁ suṇāhī' ti.

'Amma, na mayhaṁ dānādīhī attho, mā maṁ kiñci avaca, ahaṁ yathākammaṁ gamissāmī' ti evaṁ vadantampi naṁ *ekadivasaṁ puṇṇamuposathadivase* mātā āha 'tāta, ajja abhilakkhito mahāuposathadivaso, ajja uposathaṁ samādiyitvā vihāraṁ gantvā sabbarattiṁ dhammaṁ sutvā ehi, ahaṁ te sahassaṁ dassāmi' ti. So 'sādhū' ti dhanalobhena uposathaṁ samādiyitvā bhuttapātarāso vihāraṁ gantvā divasaṁ vitināmetvā rattiṁ yathā ekampi dhammapadaṁ kaṇṇaṁ na paharati tathā ekasmiṁ padese nipajjitvā niddaṁ okkamitvā punadivase pāto va mukhaṁ dhovitvā gehaṁ gantvā nisīdi. Mātā panassa 'ajja me putto dhammaṁ sutvā pāto va dhammakathikatheraṁ ādāya āgamissatī' ti yāguṁ khādaniyaṁ bhojaniyaṁ paṭiyādetvā āsanaṁ paññāpetvā tassâgamanaṁ patimānentī taṁ ekakaṁ āgataṁ disvā 'tāta, dhammakathiko kena nānito?' ti vatvā 'na mayhaṁ dhammakathikenattho' ti vutte 'tena hi yāguṁ pivā' ti āha.

So 'tumhehi mayhaṁ sahassaṁ paṭisutaṁ, taṁ tāva me detha, pacchā pivissāmī' ti āha. 'Piva tāta, pacchā

gaṇhissasi ti Gahetvā va pivissāmi ti Athassa mātā sahassabhaṇḍikam purato thapesi So yāgum pivitvā sahassabhaṇḍikam gahetvā voharam karonto nacirasseva visam satasahassam uppadesi

Athassa etadahosi nāvam upatthapetvā voharam karissāmi ti So nāvam upatthapetvā ammam aham nāvaya voharam karissāmi ti aha Atha nam mātā tvam tata ekaputtako imasmim ghare dhanam pi bahum samuddo anekadinavo mā gami ti varesi So aham gamissameva na sakkā mam varetunti vatvā aham tata varessāmi ti mātarā hatthe gahito hattham vissajjapetvā mātaram paharitvā patetvā antaram katvā gantvā nāvāya samuddam pakkhandi

Nāva sattame divase Mittavindakam nissāya samuddapitthe niccalā atthāsi Kālakaṇṇisalāka variyamānā Mittavindakass eva hatthe tikkhattum pati Athassa ulumpam datvā imam ekam nissaya bahu mā vinassantu ti tam samudde khipimsu, tāvadeva nāvā javena samuddam pakkhandi

So pi ulumpe nipajjitvā ekam dipam pāpuni Puna samuddapitthena gacchanto ekam pākāraparikkhittam catudvāram nagaram addasa Ussadanirayo kira so bahunam nerayikasattānam kammakaraṇānubhavanatthānam Mittavindakassa pana alankatapatiyattam nagaram viya hutvā uppatthāsi

So imam nagaram pavisitvā rājā bhavissāmi ti cinetvā pavisitvā khuracakkam ukkhipitvā paccamānam nerayikasattam addasa Athassa tam tassa sise khuracakkam padumam hutvā upatthāsi ure pañcangikābandhanam uracchadapasādhanam hutvā, sarirato galantam

lohitaṁ lohitacandanavilepanaṁ hutvā paridevanasaddo madhuragītasaddo hutvā upaṭṭhāsi.

So tassa santikaṁ gantvā 'bho purisa, ciraṁ tayā padumaṁ dhāritaṁ, dehi me etanti āha. 'Samma, nayidaṁ padumaṁ, khuracckkaṁ etanti. 'Tvaṁ mayhaṁ adātukāmatāya evaṁ vadasī' ti.

Nerayikasatto cintesi 'mayhaṁ kammaṁ khīṇaṁ bhavissati, iminâpi mayā viya mātaraṁ paharitvā āgatena bhavitabbaṁ, dassāmissa khuracakkanti. Atha naṁ 'ehi bho, gaṇha imaṁ padumanti vatvā khuracakkaṁ tassa sise khipi, taṁ tassa matthakaṁ piṁsamānaṁ bhassi. Tasmiṁ khaṇe Mittavindako tassa khuracakkabhāvaṁ ñatva 'tava khuracakkaṁ gaṇha, tava khuracakkaṁ gaṇhā' ti vedanāmatto paridevi. Itaro antaradhāyi.

SUPPĀRAKA-JĀTAKA.

Atīte Bharuraṭṭhe Bharurājā nāma rajjam kāresi Bharukaccham nāma pattinagāmo ahosi Tadā Bodhisatto Bharukacche niyāmakajeṭṭhakassa putto hutvā nibbatti, pāsādiko suvaṇṇavaṇṇo Suppārakakumāro tissa nāmam kariṃsu So mahantena parivārena vaḍḍhanto soḷasavassakāle yeva niyyāmakajeṭṭhako hutvā niyyāmakakammam akāsi, paṇḍito ñāṇasampanno ahosi Tena ārūḷhanāvāya vyāpatti nāma natthi Tassa aparabhāge loṇajalapahatāni dve pi cakkhūni nassiṃsu

So tato paṭṭhāya niyyāmakajeṭṭhako hutvâpi niyyāmakakammam akatvā rājānam nissāya jīvissāmī ti rājānam upasaṅkami Atha nam rājā agghāpaniyakamme ṭhapesi Tato paṭṭhāya rañño hatthiratanam assaratanam muttasāramaṇisārādīni agghāpeti

Athekadivasam 'rañño maṅgalahatthi bhavissatī' ti kāḷapāsāṇakūṭavaṇṇam ekam vāraṇam ānesum Tam disvā rājā 'paṇḍitassa dassethā' ti āha. Atha nam tassa santikam nayiṃsu So hatthena tassa sarīram parimadditvā 'nāyam maṅgalahatthi bhavitum anucchaviko, pucchāvāmanakadhātuko esa, etam hi mātā vijāyamānā aṃsena paṭicchitum nāsakkhi Tasmā bhūmiyam patitvā pacchimapādehi vāmanakadhātuko jāto' ti āha Hatthim gahetvā āgate pucchiṃsu Te 'saccam paṇḍito kathetī' ti vadiṃsu Tam kāraṇam rājā sutvā tuṭṭho tassa aṭṭha kahāpaṇe dāpesi

Punekadivasam 'rañño maṅgalasso bhavissatī' ti ekam assam ānayiṃsu Tam pi rājā paṇḍitassa santikam

pesesi. So hatthena parāmasitvā ayaṁ maṅgalasso bhavituṁ na yutto, etassa hi jātadivase yeva mātā mari, tasmā mātu khīraṁ alabhanto na sammā vaḍḍhito ti āha. Sāpissa kathā saccā va ahosi. Tampi sutvā rājā tussitvā aṭṭheva kahāpaṇe dāpesi. Athekadivasaṁ 'maṅgalaratho bhavissati' ti rathaṁ āhariṁsu, tampi rājā tassa santikaṁ pesesi. So taṁ hatthena parāmasitvā 'ayaṁ ratho susirarukkhena kato, tasmā rañño nânucchaviko' ti āha. Sâpissa kathā saccā va ahosi. Rājā tam pi sutvā aṭṭheva kahāpaṇe dāpesi. Athassa kambalaratanaṁ mahagghaṁ ānayiṁsu. Tampi tasseva pesesi. So hatthena parāmasitvā 'imassa musikacchinnaṁ ekaṁ ṭhānaṁ atthi' ti āha. Sodhentā taṁ disvā rañño ārocesuṁ. Rājā tussitvā aṭṭheva kahāpaṇe dāpesi.

So cintesi 'ayaṁ rājā evarūpāni pi acchariyāni disvā aṭṭheva kahāpaṇe dāpesi, imassa dāyo nahāpitadāyo, nahāpitassa jātako bhavissati, kiṁ me evarūpena rājupaṭṭhānena, attano vasanaṭṭhānameva gamissāmi' ti so Bharukacchapaṭṭanaṁ eva paccāgami.

Tasmiṁ tattha vasante vāṇijā nāvaṁ sajjetvā 'kaṁ niyyāmakaṁ karissāmā?' ti mantentā 'Suppāraka-paṇḍitena āruḷhanāvā na vyāpajjati, esa paṇḍito upāyakusalo, andho samāno pi Suppāraka-paṇḍito va uttamo' ti taṁ upasaṅkamitvā 'niyyāmako no hohiti' ti vatvā 'tāta ahaṁ andho, kathaṁ niyyāmakakammaṁ karissāmi?' ti vutte 'sāmi, andhâpi tumhe yeva amhākaṁ uttamo' ti punappuna yaciyamāno 'sādhu tātā, tumhehi ārocitasaññāya niyyāmako bhavissāmi' ti tesaṁ nāvaṁ abhiruhi.

Te nāvāya mahāsamuddaṁ pakkhandiṁsu. Nāvā

satta dıvasanı nırupaddıvā agamāsı tato akālavātam up pajjı navā cattaro māse pıkatısamuddapıtthe vıcarıtvā Khuramalasamuddam nama pattā

Tattha macchā manussasamānasarıra khurnasā udake umujjanımujjam karontı Vanja te dısva Mahāsattam tassa samuddassa nāmam pucchanta pathamam gatham ahamsu

Ummujjantı nımujjantı
manussa khuranāsıkā
Suppārakantam pucchama
samuddo kotamo ayan ? tı

Evam tehı puttho Mahasatto attano nıyyamal asuttena samsandetvā dutıyam gatham aha

Bharukaccha payatanam
vānıjānam dhanesınam
navaya vıppanatthāya
Khuramalıtı vuccatıtı

Tasmım pana samudde vajıram uppajjatı Mahasatto 'sacābam ayam vajırasamuddo tı evam etesam kathe ssamı lobhena bahum vajıram ganhıtvā navam osıdapes santı' tı tesam anacıkkhıtva va nāvam laggapetva upaye nekam yottam gahetvā macchagahananıyāmena jālam khıpāpetvā vajırasāram uddharıtvā nāvāya pakkhıpıtva aññam appaggabhandam chaddāpesı Navā tam samud dam attıkkamıtva parato Aggımālam nama gatā So pajjalıta-aggıkkhandho vıya majjhantıkasurıyo vıya ca obhāsam muñcanto atthası Vānıjā

Yathā aggîva surıyo va
samuddo patıdıssatı
Suppārakantam pucchāma
samuddo katamo ayantı ?

gāthāya taṁ pucchiṁsu. Mahāsatto pi tesaṁ anantaragāthāya kathesi:

Bharukacchā payātānaṁ
—pe—
Aggimālīti vuccatīti.

Tasmiṁ pana samudde suvaṇṇaṁ ussannaṁ ahosi. Mahāsatto purimanayeneva tatopi suvaṇṇaṁ gāhāpetvā nāvāya pakkhipi. Nāvā tampi samuddaṁ atikkamitvā khīraṁ viya dadhiṁ viya ca obhāsantaṁ Dadhimālaṁ nāma samuddaṁ pāpuṇi. Vāṇijā:

Yathā dadhiṁ va khīraṁ va
Samuddo patidissati
—pe—

gāthāya tassa nāmaṁ pucchiṁsu. Mahāsatto anantaragāthāya ācikkhi:

Bharukacchā payātānaṁ
—pe—
Dadhimālīti vuccatīti.

Tasmiṁ pana samudde rajataṁ ussannaṁ. So tampi upāyena gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi. Nāvā tampi samuddaṁ atikkamitvā nīlakusatiṇaṁ viya sampannasassamiva ca obhāsamānaṁ nīlavaṇṇaṁ Kusamālaṁ nāma samuddaṁ pāpuṇi. Vāṇijā:

Yathā kuso va sasso va
samuddo patidissati
—pe—

gāthāya tassa pi nāmaṁ pucchiṁsu. So anantaragāthāya ācikkhi:

Bharukacchā payātānaṁ
—pe—
Kusamālīti vuccatīti.

Tasmim pana samudde nilamaniratanam ussannam ahosi So tampi upāyena gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi Nāvā tampi samuddam atikkamitvā nalavanam viya ca veluvanam viya ca khāyamānam Nalamālam nāma samuddam pāpuni Vanijā

Yathā nalo va velum va
samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa pi nāmam pucchimsu Mahāsatto anantara gāthāya kathesi

Bharukaccha payātanam

—pe—

Nalamāliti vuccatiti

Tasmim pana samudde vamsarāgaveluriyam ussannam So tampi gāhāpetvā nāvaya pakkipāpesi

Vānijā Nalamālim atikkamantā Valabhāmukhasa muddam nāma passimsu, tattha udakam kaddhitva kad dhitvā sabbatobhāgena uggacchati tasmim sabbatobhā gena uggatodokam sabbatobhāgena chinnatatamahasobbho viya paññāyati umiyā uggatāya ekato papātasadisam hoti bhayajanano saddo uppajjati sotāni bhindanto viya hadayam phalento viya Tam disvā vānijā bhitatasitā

Mahābbhayo bhimsanako
samuddo suyyatamānuso
yathā sobbho papāto ca
samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa nāmam pucchimsu

Bharukacchā payātānam

—pe—

Valabhāmukhīti vuccatiti

Bodhisatto anantaragāthāya tassa nāmaṁ ācikkhitvā 'tāta, imaṁ Vaḷabhāmukhaṁ samuddaṁ pattā nivattituṁ samatthā nāvā nāma natthi, ayaṁ sampattanāvaṁ nimujjāpetvā vināsaṁ pāpetīti' āha. Tañca'nāvaṁ satta manussasatāni abhirūhiṁsu, te sabbe maraṇabhayabhītā ekappahāreneva Avīcimhi paccamānā sattā viya atikaruṇasaraṁ muñciṁsu.

Mahāsatto 'ṭhapetvā maṁ añño etesaṁ sotthibhāvaṁ kātuṁ samattho nāma natthi, saccakiriyāya tesaṁ sotthiṁ karissāmī' ti cintetvā te āmantetvā 'tātā, maṁ khippaṁ gandhodakena nahāpetvā ahatavatthāni nivāsāpetvā puṇṇapātiṁ sajjetvā nāvāya dhure ṭhapethā' ti. Te vegena tathā kariṁsu. Mahāsatto ubhohi hatthehi puṇṇapātiṁ gahetvā nāvāya dhure ṭhito saccakiriyaṁ karonto osānagāthamāha:

> Yato saārmi attānaṁ
> yato pattosmi viññutaṁ
> nābhijānāmi sañcicca
> ekapāṇampi hiṁsitaṁ,
> etena saccavajjena
> sotthiṁ nāvā nivattatū'ti.

Cattāro māse videsaṁ pakkhantā nāvā nivattitvā iddhimā viya iddhānubhāvena ekadivaseneva Bharukacchapaṭṭanaṁ agamāsi. gantvā ca pana thale pi aṭṭhūsabhamattaṁ ṭhānaṁ pakkhanditvā nāvikassa gharadvāre aṭṭhāsi. Mahāsatto tesaṁ vāṇijānaṁ suvaṇṇarajatamaṇimuttāvajirāni bhājetvā adāsi, 'ettakehi vo ratanehi alaṁ, mā puna samuddaṁ pavisitthā' ti ca tesaṁ ovādaṁ datvā yāvajīvaṁ dānādīni puññāni katvā devapuraṁ pūresi.

SILĀNISAMSA-JĀTAKA

'Passa saddhaya sīlassā tı Idam Satthā Jetavane vıharanto ekam saddham upāsakam arabbha kathesı So kıra saddho pasanno arıyasāvako ekadıvasam Jetavanam gacchanto sāyam Acıravatıtıram gantvā navıke nāvam tıre thapetvā dhammasavanatthāya gate tıtthe navam adısva buddharammanam pıtım gahetva nadım otarı Pada udakamhı na osıdımsu So pathavıtale gacchanto vıya vemajjham gatakale vıcı passı Athassa buddharam mana pıtı mandā jatā padā osıdıtum arabhımsu So pana buddharammanam pıtım dalham katvā udakapıttheneva gantvā Jetavanam pavısıtvā Satthāram vandıtvā ekam antam nısıdı

Satthā tena saddhım patısanthāram katvā upāsaka kaccı maggam āgacchanto appakılamathena agatosı? tı pucchıtvā bhante buddharammanam pıtım gahetvā udakapıtthe patıttham labhıtva pathavım maddanto vıya agatomhîtı vutte na kho upāsaka tvanñeva Buddha gune anussarıtvā patıttham laddho pubbe pı upāsaka samuddamajjhe nāvāya bhınnaya Buddhagune anussa rantā patıttham labhımsū tı vatvā tena yācıto atıtam āharı

Atıte Kassapasammāsambuddhakāle sotāpanno arıya sāvako ekena nahapıtakutumbıkena saddhım nāvam abhırūhı Tassa nahāpıtassa bharıyā ayya ımassa sukhadukkham tava bhārotı nahāpıtam tassa upāsakassa hatthe nıkkhıpı Atha sā nāvā sattame dıvase samudda majjhe bhınnā Te pı dve jana ekasmım phalake nıpannā ekaṁ dıpakaṁ pāpuṇımsu

Tattha so nahāpito sakuṇe māretvā pacitvā khādanto upāsakassâpi deti. Upāsako 'alaṁ mayhanti na khādati. So cintesi 'imasmiṁ ṭhāne amhākaṁ ṭhapetvā tīṇi saraṇāni aññā patiṭṭhā natthî' ti so tiṇṇaṁ ratanānaṁ guṇe anussari.

Athassa anussarantassa tasmiṁ dīpake nibbatto nāgarājā sarīraṁ mahānāvaṁ katvā māpesi. Samuddadevatā niyyāmako ahosi. Nāvā sattahi ratanehi pūrayittha. Tayo kūpakā indanilamaṇimayā ahesuṁ, sovaṇṇamayo laṅkāro, rajatamayāni yottāni, suvaṇṇamayāni padarāni. Samuddadevatā nāvāya ṭhatvā 'atthi Jambudīpagāmikā ?' ti ghosesi.

Upāsako 'mayaṁ gamissāmā' ti āha. 'Tena hi, ehi, nāvaṁ abhirūhā' ti. So nāvaṁ abhirūhitvā nahāpitaṁ pakkosi. Samuddadevatā 'tuyhaṁ yeva labbhati na etassā' ti āha. 'Kiṁ kāraṇā?' ti. 'Etassa sīlaguṇācāro natthi, taṁ kāraṇaṁ, ahaṁ hi tuyhaṁ nāvaṁ āhariṁ, na etassāti. „Hotu, ahaṁ attanā dinnadāne rakkhitasīle bhāvitabhāvanāya etassa pattiṁ dammi' ti. Nahāpito 'anumodāmi sāmi' ti āha.

Devatā 'idāni gaṇhissāmi' ti tampi āropetvā ubhopi jane samuddā nikkhametvā nadiyā Bārāṇasiṁ gantvā attano ānubhāvena dvinnampi tesaṁ gehe dhanaṁ patiṭṭhāpetvā 'paṇḍiteheva nāma saddhiṁ saṁsaggo nāma kātabbo ti, sace hi imassa nahāpitassa iminā upāsakena saddhiṁ saṁsaggo nabhavissa samuddamajjhe yeva nassissā' ti paṇḍitasaṁsaggassa guṇaṁ kathayamānā imā gāthā avoca :

Passa saddhāya sīlassa
cāgassa ca ayaṁ phalaṁ,

nāgo nāvāya vannena
saddham vahati upāsakam
Sabbhireva samāsetha,
sabbhi kubbetha santhavam,
satam hi sannivāsena
sotthim gacchati nahāpitoti

Evam samuddadevatā ākāse thatvā dhammam desetvā ovaditvā nāgarajānam ganhitvā attano vimānameva agamāsi

Satthā imam dhammadesanam āharitvā saccāni pakāsetvā jatakam samodhanesi (saccapariyosāne upasako sakadāgamiphale patitthahi) 'tadā sotāpanna-upāsako parinibbāyi, nāgarājā Sariputto ahosi, samuddadevatā ahamevā' ti

CAMMASĀṬAKA-JĀTAKA.

'Kalyāṇarūpo vatâyan' ti. Idaṁ Satthā Jetavane viharanto cammasāṭakaṁ nāma paribbājakaṁ ārabbha kathesi. Tassa kira cammameva nivāsanañ ca pārupanañ ca. So ekadivasaṁ paribbājakārāmā nikkhamitvā Sāvatthiyaṁ bhikkhāya caranto eḷakānaṁ yujjhanaṭṭhānaṁ sampāpuṇi. Eḷako taṁ disvā paharitukāmo osakki. Paribbājako 'esa mayhaṁ apacitiṁ dasseti' ti na paṭikkami.' Eḷako vegenâgantvā taṁ ūrumhi paharitvā pātesi.

Tassa taṁ asantapaggahakāraṇaṁ bhikkhusaṅghe pākaṭaṁ ahosi. Bhikkhū dhammasabhāyaṁ kathaṁ samuṭṭhāpesuṁ: 'āvuso, cammasāṭaka-paribbājako asantapaggahaṁ katvā vināsaṁ patto' ti.

Satthā āgantvā 'kāya nuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinnā?' ti pucchitvā 'imāya nāma' ti vutte 'na bhikkhave idāneva pubbe pesa asantapaggahaṁ katvā vināsaṁ patto' ti vatvā atītaṁ āhari.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente Bodhisatto ekasmiṁ vāṇijakule nibbattitvā vaṇijjaṁ karoti. Tadā eko cammasāṭako paribbājako Bārāṇasiyaṁ bhikkhāya caranto eḷakānaṁ yujjhanaṭṭhānaṁ patvā eḷakaṁ osakkantaṁ disvā 'apacitiṁ me karoti' ti saññāya apaṭikkamitvā 'imesaṁ ettakānaṁ manussānaṁ antare ayaṁ eko eḷako amhākaṁ guṇaṁ jānāti' ti tassa añjaliṁ paggaṇhitvā ṭhito paṭhamaṁ gāthaṁ āha:

> Kalyāṇarūpo vatayaṁ catuppado
> subhaddako ceva supesalo ca,
> yo brāhmaṇaṁ jātimantūpapannaṁ
> apacāyati meṇḍavaro yasassī ti.

Tasmim khane āpane nisinno panditavanijo tam parib bājakam nisedhento dutiyam gatham aha

Mā brāhmana ittaradassanena
vissasam āpajji catuppadassa
dalhappahāram abhikankhamāno
avasakkati dassati suppahāranti

Tassa pana panditavanijassa kathentasseva mendako vegenâgantvā ūrumhi paharitva tattheva vedanāmattam katvā pātesi So paridevamāno nipajji Satthā tam kāranam pakāsento tatiyam gātham āha

Satthi bhaggam vattito khāribhāro,
sabbam bhandam, brāhmanassidha bhinnam
bāhā paggayha kandati
abhidhāvathā, haññate brahmacāri ti

Catutthaṃ gātham Paribbājako āha

Evam so nihato seti
yo apujjam namassati
yathâhamajja pahato
hato mendena dummati ti

Iti so paridevanto tattheva jīvitakkhayam patto ti Satthā imam desanam āharitva jātakam samodhānesi 'tadā cammasātako etarahi cammasātako va, pandito vānijo pana ahamevā' ti

VEDABBHA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente ekasmiṁ gāmake aññataro brāhmaṇo Vedabbhaṁ nāma mantaṁ jānāti. So kira manto anaggho mahāraho; nakkhattayoge laddhe taṁ mantaṁ parivattetvā ākāse ullokite ākāsato sattaratanavassaṁ vassati.

Tadā Bodhisatto tassa brāhmaṇassa santike sippaṁ uggaṇhāti. Athekadivasaṁ brāhmaṇo Bodhisattaṁ ādāya kenacideva karaṇiyena attano gāmā nikkhamitvā Cetiyaraṭṭhaṁ agamāsi. Antarāmagge ekasmiṁ araññaṭṭhāne pañcasatā pesanakacorā nāma panthaghātaṁ karonti. Te Bodhisattañca Vedabbhabrāhmaṇañca gaṇhiṁsu.

Kasmā panete pesanakacorā ti vuccanti? Te kira dve jane gahetvā ekaṁ dhanāharaṇatthāya pesenti, tasmā 'pesanakacorā' ti vuccanti; te pi ca pitāputte gahetvā pitaraṁ 'tvaṁ amhākaṁ dhanaṁ āharitvā puttaṁ gahetvā yāhiti' vadanti. Etenupāyena mātudhītaro gahetvā mātaraṁ vissajjenti, jeṭṭhakakaniṭṭhe gahetvā jeṭṭhakabhātikaṁ vissajjenti, ācariyantevāsike gahetvā antevāsikaṁ vissajjenti.

Te tasmim pi kāle Vedabbhabrāhmaṇaṁ gahetvā Bodhisattaṁ vissajjesuṁ. Bodhisatto ācariyaṁ vanditvā 'ahaṁ ekāhadvīhaccayena āgamissāmi. tumhe mā bhāyittha, api ca kho pana mama vacanaṁ karotha, ajja dhanavassāpanakanakkhattayogo bhavissati, mā kho tumhe dukkhaṁ asahanto mantaṁ parivattetvā dhanaṁ vassāpayittha, sace vassāpessatha, tumhe vināsaṁ pāpuṇissatha ime ca pañcasatā corā' ti. Evaṁ ācariyaṁ ovaditvā dhanatthāya agamāsi. Corāpi suriye atthaṁ gate brāhmaṇaṁ

bandhitvā nipajjāpesum Tam khanam yeva pācinaloka dhātuto paripunnam candamandalaṁ utthahi Brāhmaṇo nakkhattam olokento 'dhanavassāpanakanakkhattayogo laddho, kim me dukkhena anubhūtena ? mantam parivattetvā ratanavassaṁ vassāpetvā corānam dhanam datvā yathāsukham gamissāmī' ti cintetvā core āmantesi 'bho corā, tumhe mam kimatthāya ganhitthā ?' ti 'Dhanatthāya ayyā' ti

'Sace vo dhanena attho khippam mam bandhanā mocetvā sīsaṁ nahāpetvā ahatavatthāni acchādetvā gandhehi vilimpāpetvā pupphāni pilandhāpetvā ṭhapethā' ti Corā tassa katham sutvā tathā akamsu Brāhmano nakkhattayogaṁ ñatvā mantam parivattetvā ākāsam ullokesi Tāvadeva ākāsā ratanāni patimsu

Corā tam dhanam saṅkaddhitvā uttarāsangesu bhandikam katvā pāyimsu Brāhmano pi tesam pacchato va agamāsi Atha te core aññe pañcasatā corā gaṇhimsu. 'Kimattham amhe ganhathā ?' ti ca vuttā dhanatthāyā' ti āhamsu 'Yadi vo dhanena attho etaṁ brāhmaṇaṁ gaṇhatha eso ākāsam ulloketvā dhanam vassāpesi, amhākam petam teneva dinnan' ti

Corā core vissajjetvā 'amhākampi dhanam dehī' ti brāhmaṇaṁ gaṇhimsu Brāhmano 'ahaṁ tumhākaṁ dhanaṁ dadeyyam, dhanavassāpanakanakkhattayogo pana ito samvaccharamatthake bhavissati, yadi vo dhanena attho adhivāsetha tadā dhanavassaṁ vassāpessāmī' ti āha.

Corā kujjhitvā ambho duṭṭhabrāhmaṇa aññesam idāneva dhanam vassāpetvā amhe aññam samvaccharam adhivāsāpesī' ti tiṇhena asinā brāhmaṇaṁ dvidhā chinditvā magge chaddetvā vegena anubandhitvā tehi corehi saddhiṁ yujjhitvā te sabbe pi māretvā dhanaṁ ādāya

puna dve koṭṭhāsā hutvā aññamaññaṁ yujjhitvā aḍḍhatiyāni purisasatāni ghātetvā etena upāyena yāva dve janā avasiṭṭhā ahesuṁ tāva aññamaññaṁ ghātayiṁsu. Evaṁ taṁ purisasahasaaṁ vināsaṁ pattaṁ.

Te pana dve janā upāyena taṁ dhanaṁ āharitvā ekasmiṁ gāmasamīpe gahanaṭṭhāne dhanaṁ paṭicchādetvā eko khaggaṁ gahetvā rakkhanto nisīdi, eko taṇḍule gahetvā bhattaṁ pacāpetuṁ gāmaṁ pāvisi. 'Lobho ca nāmesa vināsamūlam evā' ti. Dhanasantike nisinno cintesi: 'tasmiṁ āgate imaṁ dhanaṁ dve koṭṭhāsā bhavissanti, yannūnâhaṁ taṁ āgatamattameva khaggena paharitvā ghāteyyan?' ti so khaggaṁ sannayhitvā tassa āgamanaṁ olokento nisīdi.

Itaro pi cintesi 'taṁ dhanaṁ dve koṭṭhāsā bhavissanti, yannūnâhaṁ bhatte visaṁ pakkhipitvā taṁ purisaṁ bhojetvā jīvitakkhayaṁ pāpetvā ekako va dhanaṁ gaṇheyyan?' ti so niṭṭhite bhatte sayaṁ bhuñjitvā sesake visaṁ pakkhipitvā taṁ ādāya tattha agamāsi. Taṁ bhattaṁ otāretvā ṭhitamattameva itaro khaggena dvidhā chetvā taṁ paṭicchanne ṭhāne chaḍḍetvā tañca bhattaṁ bhuñjitvā sayam pi tattheva jīvitakkhayaṁ pāpuṇi. Evaṁ taṁ dhanaṁ nissāya sabbe pi vināsaṁ pāpuṇiṁsu.

Bodhisatto pi kho ekāhadvīhaccayena dhanaṁ ādāya āgato. Tasmiṁ ṭhāne ācariyaṁ adisvā vippakiṇṇaṁ pana dhanaṁ disvā 'ācariyena mama vacanaṁ akatvā dhanaṁ vassāpitaṁ bhavissati, sabbehi vināsaṁ pattehi bhavitabbanti mahāmaggena pāyāsi. Gacchanto ācariyaṁ mahāmagge dvidhā chinnaṁ disvā mama vacanaṁ akatvā matoti dārūni uddharitvā citakaṁ katvā ācariyaṁ jhāpetvā vanapupphehi pūjetvā parato gacchanto jīvitak-

khayam patte pañcasate parato addbatiyasateti anukkamena avasāne dve jane jivitakkhayam patte adisvā cintesi imam dvihi unam purisasahassam vināsam pattam aññehi dvihi corehi bhavitabbam te pi santhambhitum na sakkhissanti kahan nu kho te gatā? ti gacchanto tesam dhanam ādiya gahanaṭṭhānapaviṭṭhamaggam disvā gacchanto bhand kabaddhassa dhanassa rāsim disvā ekam bhattapitim avattharitvā matam addasa

Tato idannāma tehi katam bhavissati ti sabbam ñatvā kahannu so pūriso? ti vicinanto tampi paṭicchanne thāne apaviddham disvā ambākam acariyo mama vacanam akatvā attano dubbacabhāvena attanâpi, vināsam patto aparampi tena purisasahassam vināsitam anupāyena vata akāranena attano vaddhim patthayamānā ambākam ācariyo viya mahāvināsam eva pāpunissanti ti cintetvā imam gātham āha

Anupāyena yo attham
icchati so vihaññati
cetā hanimsu Vedabbham
sabbe vyasanam ajjhagū ti

Evam Bodhisatto yathā ambākam ācariyo anupāyena aṭṭhāne parakkamam karonto dhanam vassāpetvā attanā jivitakkhayam patto aññesañ ca vināsappaccayo jāto evam eva yo añño pi anupāyena attano attano attham icchitvā vāyāmam karissati sabbaso attanā ca vinassissati paresañ ca vināsappaccayo bhavissati ti vanam unnādetvā devatāsu sādhukāram dadamānāsu imāya gāthāya dhammam desetvā tam dhanam upāyena attano geham āharitvā dānādini puññāni karonto yāvatāyukam ṭhatvā jivitapariyosāne saggapatham pūrayamāno agamāsi

DADHIVĀHANA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṁ Brahmadatte rajjaṁ kārente Kāsiraṭṭhe cattāro bhātaro brāhmaṇā isipabbajjaṁ pabbajitvā Himavantapadese paṭipāṭiyā paṇṇasālā katvā vāsaṁ kappesuṁ. Tesaṁ jeṭṭhabhātā kālaṁ katvā Sakkattaṁ pāpuṇi. So taṁ kāraṇaṁ ñatvā antarantarā sattaṭṭhadivasaccayena tesaṁ upaṭṭhānam gacchanto ekadivasaṁ jeṭṭhakatāpasaṁ vanditvā ekamantaṁ nisīditvā 'bhante, kena te attho?' ti pucchi.

Paṇḍurogatāpaso 'agginā me attho' ti āha. So tassa vāsipharasukaṁ adāsi. (Vāsipharasuko nāma daṇḍe pavesanavasena vāsi pi hoti pharasu pi). Tāpaso 'ko me imaṁ ādāya dārūni āharissati?' ti āha. Atha naṁ Sakko evaṁ āha: 'yadā te bhante dārūhi attho imaṁ pharasuṁ hatthena pahaṁsitvā 'dārūni me āharitvā aggiṁ kareyyāsi' ti vadeyyāsi, dārūni āharitvā aggiṁ katvā dassati' ti.

Tassa vāsipharasukaṁ datvā dutiyampi upasaṅkamitvā 'bhante, kena te attho?' ti pucchi. Tassa paṇṇasālāya hatthīmaggo hoti. So hatthīhī upadduto 'hatthīnaṁ me vasena dukkhaṁ uppajjati, te palāpehi' ti āha Sakko tassa ekaṁ bheriṁ upanāmetvā 'bhante imasmiṁ tale pahaṭe tumhākaṁ paccāmittā palāyissanti, imasmiṁ pahaṭe mettacittā hutvā caturaṅginiyā senāya parivāressanti' ti vatvā taṁ bheriṁ datvā kaniṭṭhassa santikaṁ gantvā 'bhante kena te attho?' ti pucchi.

So pi paṇḍurogadhātuko va. Tasmā 'dadhinā me attho' ti āha. Sakko tassa ekaṁ dadhighaṭaṁ datvā 'sace tumhe icchamānā imaṁ āvajjessatha, mahānadī hutvā maho-

gham pavattetvā tumhākam rajjam gahetvā dātum samattho pi bhavissati ti vatvā pakkami

Tato patthāya Vāsipharasuko jetthabhatikassa aggim karoti, itarena bheritale pahate hatthi palāyanti, kamittho dadhim paribhunjati Tasmim kāle eko sukaro ekasmim purānagamatthāne caranto ānubhāvasampannam ekam manikkhandham addasa So tam manikkhandham mukhena dasitvā tassānubhāvena ākāse uppatitvā samuddamajjhe ekam dipakam gantvā 'ettha dāni mayā vasitum vattatiti otaritvā phāsukatthāne udumbararukkhassa hetthā vāsam kappesi So ekadivasam tasmim rukkhamūle manikkhandham purato thapetvā niddam okkami

Atheko Kāsiratthavāsimanusso 'nirupakāro esa amhākan ti mātāpitūhi gehā nikkaddhito ekam pattanagāmam gantvā nāvikānam kammakaro hutvā nāvam āruyha samuddamajjhe bhinnāya nāvāya phalake nipanno tam dīpam patvā phalāphalāni pariyesanto tam sūkaram niddāyantam disvā santikam gantvā manikkhandham ganhitvā tassa ānubhāvena ākāse uppatitvā udumbararukkhe nisīditvā cintesi ayam sūkaro imassa manikkhandhassa ānubhāvena ākāsacāriko hutvā idha vasati maññe, mayā pana pathamam eva imam māretvā mamsam khāditvā pacchā gantum vattatīti So ekam dandakam bhañjitvā tassa sīse pātesi

Sukaro pabujjhitvā manim apassanto ito cito ca kampamāno vidhāvati Rukkhe nisinnapuriso hasi Sūkaro olokento tam disvā rukkham sīsena paharitvā tatth' eva mato. So purisso otaritvā aggim katvā tassa mamsam pacitvā khāditvā ākāse uppatitvā Himavantamatthakena gacchanto assamapadam disvā jetthatāpa-

sassa assame otaritvā dvihatīhaṁ vasitvā tāpasassa vattapaṭivattaṁ akāsi, vāsipharasukassa ānubhāvañ ca passi.

So 'imaṁ mayā gahetuṁ vaṭṭatī' ti maṇikkhandhassa ānubhāvaṁ tāpasassa dassetvā 'bhante, imaṁ me gahetvā vāsipharasukaṁ dethā' āha. Tāpaso ākāsena caritukāmo taṁ gahetvā vāsipharasukaṁ adāsi. So taṁ gahetvā thokaṁ gantvā vāsipharasukaṁ pahaṁsitvā 'vāsipharasuka, tāpasassa sīsaṁ chinditvā maṇikkhandhaṁ me āharā' ti āha. So gantvā tāpasassa sīsaṁ chinditvā maṇikkhandhaṁ āhari.

So vāsipharasukaṁ paṭicchannaṭṭhāne ṭhapetvā majjhimatāpasassa santikaṁ gantvā katipāhaṁ vasitvā bheriyā ānubhāvaṁ disvā maṇikkhandhaṁ datvā bheriṁ gaṇhitvā purimanayeneva tassa pi sīsaṁ chindāpetvā kaniṭṭhaṁ upasaṅkamitvā dadhighaṭassânubhāvaṁ disvā maṇikkhandhaṁ datvā dadhighaṭaṁ gahetvā purimanayeneva tassa sīsaṁ chindāpetvā maṇikkhandhañca vāsipharasukañ ca bheriñ ca gahetvā ākāse uppatitvā Bārāṇasiyā avidūre ṭhatvā Bārāṇasirañño 'yuddhaṁ vā me detu rajjaṁ vā' ti ekassa purisassa hatthe paṇṇaṁ pāhesi.

Rājā sāsanaṁ sutvā va 'coraṁ gaṇhissāmā' ti nikkhami. So ekaṁ bheritalaṁ pahari, caturaṅginī senā parivāresi. 'Rañño avattharaṇabhāvaṁ ñatvā dadhighaṭaṁ vissajjesi, mahānadī pavatti, mahājano dadhimhi osīditvā nikkhamituṁ nāsakkhi. Vāsipharasukaṁ pahiṇitvā 'rañño sīsaṁ āharā' ti āha, vāsipharasuko gantvā sīsaṁ āharitvā pādamūle nikkhipi, eko pi āvudhaṁ nikkhipituṁ nāsakkhi.

So mahantena balena parivuto nagaraṁ pavisitvā abhisekaṁ kāretvā Dadhivāhano nāma rājā hutvā dhamma-

mena rajjam kāresi Tassekadivasam mahānadiyam jalakarandake kilantassa Kannamundadahato devatāparibhogam ekam ambapakkam āgantvā jale laggi Jalam ukkhipantā tam disvā rañño adamsu Tam mahantam ghatappamānam parimandalam suvannavannam ahosi Rājā kissa phalam nāmetan?' ti vanacārake pucchitvā 'ambaphalanti sutva paribhuñjitva tassa atthim attano uyyane ropāpetva khirodakena siñcāpesi Rukkho nibbattitvā tatiya samvacchare phalam adāsi

Ambassa sakkāro maha ahosi, khirodakena siñcanti, gandhapañcangulikam denti, māladāmāni parikkhipanti, gandhatelena dipam jālenti parikkhepo panassa patasāniyā ahosi Phalani madhurāni suvannavannani ahesum Dadhivāhanarajā aññesam rajūnam ambaphalam pesento atthito rukkhanibbattanabhayena ankuranibbat tanatthānam mandukantakena vijjhitvā pesesi Tesam ambam khāditvā atthi ropitam na sampajjati Te 'kin nu kho ettha kāranan?' ti pucchantā tam kāranam jānimsu

Atheko rājā uyyānapalam pakkositvā 'Dadhivāhanassa ambaphalanam rasaṁ nāsetvā tittakabhāvam kātum sakkhissasī?' ti pucchitvā 'āma devā ti vutte 'tena hi gacchā' ti sahassam datvā pesesi So Bārānasim gantvā 'eko uyyānapālo āgato' ti rañño ārocapetvā tena pakkosāpito pavisitvā rājānam vanditvā 'tvam uyyānapālo?' ti puttho 'āma devā' ti vatvā attano ānubhāvaṁ vannesi Rājā 'gaccha, ambākam uyyānapālassa santike hohī' ti āha

Te tato patthāya dve janā uyyānam patijagganti Adhunāgato uyyānapālo akālapupphāni pupphāpento

akālaphalāni gaṇhāpento uyyānaṁ ramaṇīyaṁ akāsi. Rājā tassa pasīditvā porāṇaka-uyyānapālaṁ nīharitvā tasseva uyyānaṁ adāsi. So uyyānassa attano hatthagatabhāvaṁ ñatvā ambarukkhaṁ parivāretvā nimbe ca paggavavalliyo ca ropesi. Anupubbena nimbā vaḍḍhiṁsu. Mūlehi mūlāni sākhāhi sākhā saṁsaṭṭhā onaddhā vinaddhā ahesuṁ. Tena asāta-amadhurasaṁsaggena tāva madhuraphalo ambo tittako jāto, nimbapaṇṇasadisaraso. Ambaphalānaṁ tittakabhāvaṁ ñatvā uyyānapālo palāyi.

Dadhivāhano uyyānaṁ gantvā ambaphalaṁ khādanto mukhe paviṭṭhaṁ ambayūsaṁ nimbakasaṭaṁ viya ajjhoharituṁ asakkonto kakkāretvā uṭṭhubhi. Tadā Bodhisatto tassa atthadhammānusāsako ahosi. Rājā Bodhisattaṁ āmantetvā 'paṇḍita, imassa rukkhassa porāṇakaparihārato parihīnaṁ natthi, evaṁ sante pissa phalaṁ tittakaṁ jātaṁ, kin nu kāraṇan?' ti pucchanto paṭhamaṁ gātham āha:

> Vaṇṇagandharasūpeto
> ambāyaṁ ahuvā pure,
> taṁ va pūjaṁ labhamāno
> kenāmbo kaṭukapphalo? ti.

Athassa kāraṇaṁ ācikkhanto Bodhisatto dutiyaṁ gātham āha:

> Pucimandaparivāro
> ambo te Dadhivāhana,
> mūlaṁ mūlena saṁsaṭṭhaṁ,
> sākhā sākhā nisevare,
> asataṁ sannivāsena
> teu ambo kaṭukapphalo ti

Rājā tassa vacanaṁ sutvā sabbe pi pucimande ca pag gave ca chindāpetvā mūlāni uddharāpetvā samantā amad huram paṁsuṁ harāpetvā madhuraṁ paṁsuṁ pakkhipāpetvā khīrodakasakkharodakagandhodakehi ambaṁ patijaggāpesi. So madhurarasasaṁsaggena puna madhuro va ahosi Rājā pakati-uyyānapālakasseva uyyānaṁ niyyādetvā yāvatāyukam thatvā yathākammaṁ gato

MAHĀSENARAÑÑO VATTHU.

Bhagavati parinibbute Pāṭaliputta-nagare Mahāseno nāma rājā rajjaṁ kāreti dhammiko dhammarājā. So pana pitupitāmahādīnaṁ dhanarāsiṁ oloketvā "ime imaṁ sāpateyyaṁ pahāya maccuno mukhamupagatā. Aho saṁsārikānaṁ aññāṇatā! dhanaṁ ṭhapetvā attano vināsaṁ ca attānaṁ ṭhapetvā dhanavināsaṁ ca na jānantīti. Sampattiyā adhigamaṁ ca vināsaṁcāti sabbaṁ cintetvā dhammaṁ ca sutvā paṭiladdhasaddho divase divase dasasahassānaṁ bhikkhūnaṁ madhurena annapānena santappento anekāni puññāni upacinanto ekadivasaṁ raho paṭisallīno evaṁ cintesi:—Evaṁ rājaniyogena janassa pīḷanam katvā dinnadānato sahatthena kammaṁ katvā laddhena dinnadāne mahāpphalaṁ mahānisaṁsaṁ bhavissati. Evaṁ mayā kātabbanti. So subadāmaccassa rajjaṁ niyyādetvā attano kaniṭṭhikaṁ ādāya kaṁci ajānāpetvā aññataravesena nagarā nikhamma Uttaramadhuraṁ nāma nagaraṁ agamāsi.

Tattha mahāvibhavo eko seṭṭhi paṭivasati. Te seṭṭhino samīpaṁ upagamma ṭhitā tena kimatthāyāgatāti vutte Rājā 'tava gehe bhatiyā kammaṁ karissāmiti' vatvā tenānuññāto tiṇi vassāni kammamakāsi.

Tato ekadivasaṁ seṭṭhi te disvā pakkositvā 'ativa tumhe sukhumalatarā, tathāpi imasmiṁ gehe kammakaraṇena ciraṁ vasittha. Ettakaṁ kālaṁ kismici kammepi kusitaṁ na paññāyati, pageva anācārampi. Yāgubhattaṁ ṭhapetvā aññaṁ upakārampi mama santikā natthi. Kenatthena kammaṁ karothāti pucchi.'

Rājā tassa vacanam sutvā 'imasmim Janapade sālino manāpabhāvam bahuso sūyati Tasmā sālinamatthaya idhāgatamha ti āha' Tam sutvā tesam tuttho setthi sālinam sakatasahassam adāsi Rājā sālim labhitva setthino evamāha 'bho imam amhākam nagaram papethāti'

Tam sutvā setthi sādhūti vatvā sāliparipunnasakata sahassam rañño nagaram pāpesi Rāja nagaram gantva setthissa nānāvanna vattha hiraññа suvannādihi sakate puretvā patipesetvā mettim thiram katva abhatavibayo rājagehe sannicayamakāsi

Atha rāja katipāhaccayena musalam paggayha sahat theneva vihim koteti Kottitakottitam kanitthikā papphoteti Evam ubhopi tandulanam mahantam rāsim katvā darudakādayo aharitvā ambilabhattam pacitvā rājagehe pañcasata-āsanāni paññāpetvā kalam uggho sesum "Āgacchantu ayyā anukampam upādāya mama gehe bhuñjantu ti' Tam sutva pañcasatā bhikkhu ākāsena āgamimsu Rājā te yāvadattham parivisi Tato tesam antare Piyangudipavāsi eko Mahāsiva thero nāma bhattam gahetvā ete mam passantu' ti adhitthayitvā ākāsena piyangu dīpam gantvā bhattam pañcasatānam bhikkhūnam datvā paribhuñji Tam tāssanubhavena sabbesam yavadattham ahosi Evam appakenapi deyya dhammena sappurisā dāyakānam manam pasādetvā pattitham karonti' ti Vuttam hi —

Appakenapi medhāvī dāyakanam manam pati
Saddham vaddhenti Candova ramsinā khīrasāgaram
Atthāne na niyojentā karontā neva sannidhim
Paribhogamakatvāna neva nāsenti paccayam

Na pāpentā ca theyyassa na karontā tathevinaṁ
Vibhajanti te susīlesu sayaṁ bhutvāna sīlavā'ti

Atha rāja kaniṭṭhikāya saddhiṁ tattheva ṭhito Piyaṅgudīpe paribhuñjante pañcasata bhikkhu disvā haṭṭho udaggo ahosi. Atha te aparabhāge attanā kataṁ dānavaraṁ anussarantā na cireneva ubhopi sotāpannā ahesunti.

Na ganentāttano dukkhaṁ vihāya mahatiṁ siriṁ,
āyatiṁ bhavamicchantā sujanevaṁ subhe ratā.
Āyāsena kataṁ puññaṁ mahantaphaladāyakaṁ,
iti mantvāna madhāvī sahattheneva taṁ kareti.

KAPANASSA VATTHU

Ambhākam Bhagavatı parınıbbute Bārānasī nagaravāsī eko duggatapurıso paragehe bhatım katvā Jıvıkam kappetı Tasmım samaye nagaravāsıno yebhuyyena tasmım tasmım thāne mandapādayo kārāpetvā mahādā naṁ dentı Taṁ dısvā duggato evaṁ cıntesı 'aham pubbe akatapuññattā paragehe bhatıṁ katvā kıcchena kasırena jıvāmı nıvāsanapārupanampı vāsatthānamattampı dukkhato labhāmı Idānı Buddhuppādo vattatı bhıkkhu saṅghopı Sabbe ıme dānam datvā saggamaggam sodhentı Mayāpı dānaṁ dātuṁ vattatı Esa me dıgha rattaṁ hıtāya sukhāya bhavıssatı Apıca mayham tandu lanālı mattampı natthı Akatavırıyena tam matthakaṁ pāpetum na sakkā etadatthāyāhaṁ uyyogaṁ katvā dānam dassāmıtı cıntetvā tato patthāya bhatım parıyesamāno gantvā tattha tattha bhatıṁ katvā laddhanıvāpe ca bhıkkhācarıyā laddhatılalandulādayo ca ekattha sam harıtvā manusse samādapetvā tasmıṁ mandapam kārā petvā vanakusumādıhı taṁ alaṅkarıtvā bhıkkhu nıma ntetvā mandape nısıdāpetvā sabbesaṁ pāyāsam patıyā detvā bhojesı

Atha so maranakāle attanā kataṁ taṁ dānavaraṁ anussarı So tena kusalakammena suttappabuddho vıya devaloke nıbbattı Tasmım tena katapuññānurupaṁ mahantam kanakavımānaṁ nıbbattı Samantā tıgāvuta tthāne devatā nānāvıdhānı turıyānı gahetva upahāram karontı Nıccaṁ devaccharāsahassam taṁ parıvāretvā tıtthantı Evaṁ so mahantaṁ sampattıṁ anubhavatı

Athekadivasaṁ suvaṇṇaselavihāravāsī Mahāsaṅgharakkhitatthero paṭṭapaṭisambhido devacārikaṁ caramāno taṁ devaputtaṁ anupamāya devasampattiyā virocamānaṁ disvā upasaṅkamma ṭhito tena katakammaṁ pucchi.

* * * * *

So devaputtopissa attanā katapuññakammaṁ vitthārena kathaesi. Theropi manussalokaṁ āgantvā manussānaṁ attanā paccakkhato diṭṭhaṁ dibbasampattiṁ pakāsesi. Taṁ sutvā mahājano kusalakammaṁ katvā yebhuyyena sagge nibbattoti.

MIGAPOTAKASSA VATTHU.

STORY OF A FAWN.

Sıhaladīpe kıra Uddalolakavıhāram nāma ramanıyam ekam vıhāram ahosı Tadā vıhāropavane bahumıgasūkarā vasantı Athekasmım gāme nesādaputto tasmım bahu mıgasukare dısvā ekadıvasam ekasmım passe kotthakam katvā vanaparıyante pannam bandıtvā dhanukalāpam paggayha mıgāgamanam olokento kotthake atṭhāsı

Atheko mıgo tattha gocaram ganhıtvā pānıyam pātum tīttham gacchanto tasmım assamapade dhammasavanatthāya ghutthasaddam sutvā pasārıtagīvo uttungakanno anıkkhıttadakkhınapādo dhammakathıkassa sare nımıttam ganhıtvā atthāsı Tasmım khane nesādo tam ekappahāreneva vıjjhıtvā jıvıtakkhayam pāpesı Atha so kālam katvā tattheva vıhāravāsī Mahābhayattherassa kanıtthıkāya kucchıyam patısandhım ganhıtvā dasamāsaddhamāsaccayena matukucchıto nıkkhamıtvā kamena abhıvaddhento sattavassıko ahosı Tato tam mātāpıtaro abhayattherassa santıkam nesum So na cırena kālena pabbājesı. So pana kumāro pubbe mıgabhutenattanā dhammasavanānubhāvena khuraggeyeva arahattam pāpunı

Tassapana mātulatthero patıladdhapañcābhıññō appatta arahatta-maggaphalo hotı Athekasmım dıvase sāmanero padoseva upajjhāyassa santıkam agamāsı Athassa upajjhāyo hattham vaddhetvā pānınā candamandalam parımaddento atthāsı, Sāmanero tam dısvā 'Bhante etam rakkhıtum vattatıtı āha' Thero pana tam aggaphalc arahatte patıtthıtabhāvam ajānanto tassa vacanam na sammā manasākāsı. Atha Sāmanero ıddhıyā Candasahassam āharıtvā therassa dassetvā 'Bhante Candasatam vā sahassam vā sata sahassam vā āharanam na bhārıyam Yo pana ekameva tanham pajahatı so eva uttamo' emamāha.

MALUTA-JATAKA.

STORY OF THE WIND.

Atīte ekasmiṁ pabbatapāde Sīho ca Vyaggho ca dve sahāyakā ekasmiṁ yeva guhāyaṁ vasanti. Tadā Bodhisatto pi isipabbajjaṁ pabbajitvā tasmiṁ yeva pabbatapāde vasati. Athekadivasaṁ tesaṁ sahāyakānaṁ sītaṁ nissāya vivādo udapādi. Vyaggho "Kāle yeva sītaṁ hotīti" āha; Sīho "junhe yeva 'ti. Te ubho pi attano kaṅkhaṁ chinditum asakkontā Bodhisattaṁ pucchiṁsu. Bodhisatto imaṁ gāthamāha !—

Kāle vā yadi vā junhe yadā vāyati māluto,
Vātajānihi sītāni, ubhetthamaparājitāti.

Evaṁ Bodhisatto te sahāyake saññāpesi.

MAHASILAVA-JĀTAKA.

Atīte Bārānasiyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhisatto rañño aggamahesiyā kucchismim nibbatto Tassa nāmagahanadivase Sīlavakumāro ti nāmam akamsu So solasavassapadesiko va sabbasippensu nipphattim patvā aparabhāge pitu accayena rajje patitthito Mahā-sīlavarāja nāma ahosi dhammiko dhammarājā So nagarassa catūsu dvāresu catasso, majjhe ekam, nivesa-nadvāre ekanti cha dānasālā kāretvā kapaniddhikānam dānam deti, silam rakkhati uposathakammam karoti, khanti mettānuddayasanampanno anke nisinnam puttam paritosayamāno viya sabbasatte paritosayamāno dhammena rajjam kāreti

Tasseko amacco antopure padubbhitvā aparabhāge pākato ahosi Amaccā rañño ārocesum Rājā pariganhanto attanā paccakkhato ñatvā tam amaccam pakkosāpetvā andhabāla, ayuttan te katam na tvam mama vijite vasitum arahasi, attano dhanañ ca puttadārañ ca gahetvā aññattha yāhī' ti ratthā pabbājesi

So Kāsirattham atikkamma Kosala rājānam upattha-hanto anukkamena rañño abbhantare vissāsiko jāto So ekadivasam Kosalarājānam āha 'deva Bārānasirajjam nimmakkhikamadhupatalasadisam, rājā atimuduko, appen-eva balavāhanena sakkā Bārānasirajjam ganhitunti

Rājā tassa vacanam sutvā 'Bārānasirajjam nāma mahā, ayañ ca 'appeneva balavāhanena sakkā ganhitun' ti āha kinnu kho payuttakacoro siyā ? ti cintetvā 'payuttako si, maññe' ti āha.

'Nâhaṁ deva, payuttako, saccam eva vadāmi, sace me na saddahatha manusse pesetvā paccantagāmaṁ hanāpetha; te manusse gahetvā attano santikaṁ nīte dhanaṁ datvā vissajjessatī' ti.

Rājā 'ayaṁ ativiya sūro hutvā katheti, vīmaṁsissāmi tāvā' ti attano purise pesetvā paccantagāmaṁ hanāpesi.

Te core gahetvā Bārāṇsiraññ dassesuṁ. Rājā te disvā 'tātā, kasmā gāmaṁ hanathā?' ti pucchi. 'Jīvituṁ asakkontā devā' ti. 'Atha kasmā mama santikaṁ na āgamittha? ito dāni paṭṭhāya evarūpaṁ mā karitthā' ti tesaṁ dhanaṁ datvā vissajjesi.

Te gantvā Kosalaraññ taṁ pavattiṁ ārocesuṁ. So ettakenâpi gantuṁ avisahanto puna majjhe janapadaṁ hanāpesi. Te pi core rājā tatheva dhanaṁ datvā vissajjesi. So ettakenâpi agantvā puna pesetvā antaravīthiyaṁ vilumpāpesi. Rājā tesam pi corānaṁ dhanaṁ datvā vissajjesi yeva.

Tadā Kosalarājā 'ativiya dhammiko rājā' ti ñatvā 'Bārānasirajjaṁ gaheesāmī' ti balavāhanaṁ ādāya niyyāsi,

Tadā pana Bārānasiraññ mattavārane abhimukhaṁ āgacchante anivattanadhammā asaniyâpi sīse patantiyā asantasanasabhāvā Sīlavamahārājassa ruciyā sati sakala-Jambudīpe rajjaṁ gahetuṁ samatthā sahassamattā abhejjavarasūramahāyodhā honti. Te 'Kosalarājā āgacchatī' ti sutvā rājānaṁ upasaṅkamitvā 'deva, Kosalarājā kira Bārānasirajjaṁ gaṇhissāmī' ti āgacchati, gacchāma naṁ amhākaṁ rajjasīmaṁ anokkantamattaṁ eva pothetvā gaṇhāmā ti vadiṁsu.

Tātā, maṁ nissāya aññesaṁ kilamanakiccaṁ natthi, rajjatthikā rajjaṁ gaṇhantu, mā gamitthā' ti nivāresi.

Kosalarājā sīmam atikkamitvā janapadamajjham pāvisi Amaccā puna pi rājānam upasankamitvā tatheva vadimsu Rājā purimanayeneva nivāresi Kosalarājā bahinagare thatvā 'rajjam va detu, yuddham vā' ti Sīlavamahārājassa sāsanam pesesi Rājā tam sutvā 'na tthi mayā saddhim yuddham, rajjam ganhatu' ti patisāsanam pesesi Puna pi amaccā rājanam upasankamitvā 'deva na mayam Kosalarañño nagaram pavisitum dema bahinagare yeva nam pothetvā ganhāma' ti āhamsu Rajā purimanayeneva nivāretvā nagara dvārāni avapurapetvā saddhim amaccasahassena mahātale pallankamajjhe nisīdi

Kosalarajā mahantena balavāhanena Bāranasim pavisi So ekampi patisattum apassanto rañño nivesanadvaram gantvā amaccaganaparivutam apārutadvare nivesane alankatapatiyattam mahātalam āruvha nisinnam niraparādham Sīlavamahārājānam saddhim amaccasahassena ganhāpetvā 'gacchatha, imam rājānam saddhim amaccehi pacchābāham gālhabandhanam bandhitva āmakasusānam netvā galappamāne avāte khanitvā eko pi hattham ukkhipitum na sakkoti evam pamsum pakkhipitva nikhanatha, rattim sigālā agantva etesam katabbavuttakam karissantī' ti āha

Manussā corarañño ānam sutvā rajānam saddhim amaccehi pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā nikkhāmesum Tasmimpi kāle Sīlavamahārājā corarañño āghātamattam pi nâkāsi Tesu pi amaccesu evam bandhitvā niyamānesu eko pi rañño vacanam bhinditum samattho nāma nâhosi, evam suvinītā kirassa parisā

Atha te rājapurisā sāmaccam Sīlavarājānam āmakasusānam netvā galappamāne āvāṭe Khanitvā Sīlava-

mahārājānaṁ majjhe ubhosu passesu sesâmacce' ti sabbe pi āvāṭesu otāretvā paṁsuṁ ākiritvā ghanaṁ ākoṭetvā agamaṁsu.

Sīlavarājā amacce āmantetvā 'cororañño upari kopaṁ akatvā mettam eva bhāvetha tātā' ti ovadi. Atha aḍḍharattasamaye 'manussamaṁsaṁ khādissāmā' ti sigālā āgamiṁsu. Te disvā rājā ca amaccā ca ekappahāreneva saddaṁ akaṁsu. Sigālā bhītā palāyiṁsu. Te nivattitvā olokentā pacchato kassaci anāgamanabhāvaṁ ñatvā puna paccāgamiṁsu. Itare pi tatheva saddaṁ akaṁsu. Evaṁ yāvatatiyaṁ palāyitvā puna olokentā tesu ekassâpi anāgamanabhāvaṁ ñatvā 'vajjhappattā ete bhavissantî' ti sūrā hutvā nivattitvā puna tesu saddaṁ karontesu pi na palāyiṁsu. Jeṭṭhakasigālo rājānaṁ upagañchi, sesā sesānaṁ santikaṁ agamaṁsu.

Upāyakusalo rājā tassa attano santikaṁ āgatabhāvaṁ ñatvā ḍasituṁ okāsaṁ dento viya gīvaṁ ukkhipitvā taṁ gīvāya ḍasamānaṁ hanukaṭṭhikena ākaḍḍhitva yante pakkhipitvā viya gāḷhakaṁ gaṇhi. Nāgabalena raññā hanukaṭṭhikena ākaḍḍhitvā gīvāya daḷhagahitasigālo attānaṁ mocetuṁ asakkonto maraṇabhayatajjito mahāviravaṁ viravi. Avasesasigālā tassa taṁ aṭṭassaraṁ sutvā 'ekena purisenesa gahito bhavissatî' ti amacce upasaṅkamituṁ asakkontā maraṇabhayatajjitā sabbe palāyiṁsu.

Raññā hanukaṭṭhikena daḷhaṁ katvā gahitasigāle aparāparaṁ saṁsarante paṁsu sithilo ahosi. So pi sigālo maraṇabhayabhito catūhi pādehi rañño uparimabhāge paṁsuṁ apabbūhi. Rājā paṁsuno sithilabhāvaṁ ñatvā sigālaṁ vissajjetvā nāgabalo thāmasampanno aparāparaṁ

sañcaranto ubho hatthe ukkhıpıtvā āvātamukhavattıyam olubbha vātacchınnavalabako vıya nıkkhamıtva thito amacce assāsetva pamsum vıyūhıtva sabbe uddharıtva amaccaparıvuto āmakasusane atthası

Tasmım samaye manussā ekam matamanussam āmak asusane chaddentā dvınnam yakkhānam sımantarıkāya chaddesum Yakka tam matamanussam bhājetum asak konta mayam ımam bhājetum na sakkoma ayam Sıla varājā dhammıko esa no bhajetva dassatı etassa santıkam gacchamā tı tam matamanussam pade gahetvā kaddhantā rañño santıkam gantvā deva ambākam ımam bhājetvā dehıtı āhamsu

Bho yakkhā aham ımam tumhākam bhājetvā dadeyyam aparısuddho panamhı nahāyıssamı tāvā tı

Yakkhā corarañño ṭhapıtavasıtā udakam attano anubhāvena āharıtvā rañño nahānatthāya adaṁsu, na hātvā thıtassa samharıtvā ṭhapıte corarañño sātake āharıtvā adaṁsu te nıvāsetva thıtassa catujātıgandhas amuggam aharıtvā adamsu gandhe vılımpıtvā thıtssa suvannasamugge maṇıtālavantesu ṭhapıtānı nānāpupphānı āharıtvā adamsu pupphānı pılandhıtvā ṭhıtakāle aññam kım karomā ?" tı pucchımsu

Rājā attano chātakākāraṁ dassesı Te gantvā cora rañño sampādıtaṁ nānaggarasabhojanam āharıtvā adamsu Rājā nahātānulıtto mandıtapasādhıto nānaggarasa bhojanam bhuñjı. Yakkhā corarañño thapıtavasıtapa nıyam suvannabhınkareneva suvannasarakena pı saddhım aharımsu

Athassa panıyam pıvıtva mukkam vıkkhāletvā hatthe dhovıtakāle corarañño sampādıtam pañcasugandhikapa

rivāraṁ tambūlaṁ āharitvā adaṁsu, taṁ khāditvā ṭhitakāle 'aññaṁ kiṁ karomā?' ti pucchiṁsu, 'gantvā corarañño ussīsake nikkhittaṁ maṅgalakhaggaṁ āharathā' ti taṁ pi gantvā āhariṁsu.

Rājā khaggaṁ gahetvā taṁ matamanussaṁ ujukaṁ ṭhapāpetvā matthakamajjhe asinā paharitvā dve koṭṭhāse katvā dvinnaṁ yakkhānaṁ samavibhattaṁ eva vibhajitvā adāsi, datvā ca pana khaggaṁ dhovitvā sannayhitvā aṭṭhāsi.

Atha te yakkhā manussamaṁsaṁ khāditvā suhitā hutvā tuṭṭhacittā 'aññaṁ te mahārāja kiṁ karomā?' ti pucchiṁsu. 'Tena hi, tumhe attano ânubhāvena maṁ corarañño sirigabbhe otāretha, ime ca amacce attano attano gehe patiṭṭhāpetha ti. Te 'sādhu devā' ti sampaṭicchitvā tathā akaṁsu.

Tasmiṁ samaye corarājā alaṅkatasirigabbhe sirisayanapiṭṭhe nipanno niddāyati. Rājā tassa pamattassa niddāyantassa khaggatalena udaraṁ pahari. So bhīto pabujjhitvā dīpālokena Sīlavamahārājānaṁ sañjānitvā sayanā vuṭṭhāya dhitiṁ upaṭṭhapetvā ṭhito rājānaṁ āha: 'Mahārājā, evarupāya rattiyā gahitārakkhe pihitadvāre bhavane ārakkhamanussehi nirokāse ṭhāne khaggàṁ sannayhitvā alaṅkatapaṭiyatto kathaṁ nāmā tvaṁ imaṁ sayanapiṭṭhaṁ āgato?' ti.

Rājā attano āgamanākāraṁ sabbaṁ vitthārato kathesi. Taṁ sutvā corarājā saṁviggamānaso 'mahārājā, ahaṁ manassabhūto pi samāno tumhākaṁ guṇaṁ na jānāmi, paresaṁ lohitamaṁsakhādakehi pana kakkhaḷehi pharusehi yakkhehi tava guṇā ñātā; na dānāhaṁ narinda, evarūpe sīlasampanne tayi dubbhissāmī' ti khaggaṁ ādāya

sapatham katvā rājānam khamāpetvā mahāsayane nipajjāpetvā attanā khuddakamañcake nipajjitvā pabhātāya rattiyā utthite Suriye bheriñcarāpetvā sabbaseniyo ca amaccabrāhmanagahapatike ca sannipātāpetvā tesam purato ākāse punnacandam ukkhipanto viya Silavarañño gune kathetvā parisamajjhe yeva puna rājānam khamāpetvā rajjam paticchāpetvā ito patthāya tumhākam uppanno corupaddavo mayham bhāro mayā gahitārakkhā tumhākam rajjam karothā' ti vatvā pesuññakārakassa ānam katvā attano balavāhanam ādāya sakaratthameva gato ..

* Silavamahārājāpi kho alankatapatiyatto setacchattassa hetthā sirabhapādake kañcanapallanke nisinno attano sampattim oloketvā 'ayañ ca evarūpā sampatti amaccasahassañ ca jivitapatilābho mayi viriyam akaronte na kiñci abhavissa, viriyabalena panāham natthañ ca imam yasam patilabhim, amaccasahassassa ca jivitadānam adāsim āsācchedam vata akatvā viriyameva kattabbam, kataviriyassa hi phalam nāma evam samijjhati' ti cintetvā udānavasena imam gātham aha

> Āsimsetheva puriso,
> na nibbindeyya pandito,
> passāmi voham attānam,
> yathā icchim tathā ahū ti

Evam Bodhisatto 'aho vata bho silasampannānam viriyaphalam nāma samijjhatī' ti imāya gāthāya udānam udānetvā yāvajivam puññāni karitva yathākammam gato

UCCHAṄGA JĀTAKA.

'Ucchaṅge deva me putto' ti idaṁ Satthā Jetavane viharanto aññataraṁ jānapaditthiṁ ārabbha kathesi.

Ekasmiṁ hi samaye Kosalaraṭṭhe tayo janā aññatarasmiṁ aṭavimukhe kasanti. Tasmiṁ samaye anto aṭaviyaṁ corā manusse vilumpitvā palāyiṁsu. Te core pariyesitvā apassantā taṁ ṭhānaṁ āgantvā 'tumhe aṭaviyaṁ vilumpitvā idāni kassakā viya hothā' ti te 'corā ime' ti bandhitvā ānetvā Kosalarañño adaṁsu.

Athekā itthī āgantvā 'acchādanaṁ me dethā, acchādanaṁ me dethā' ti paridevantī punappuna rājanivesanaṁ pariyāti. Rājā tassā saddaṁ sutvā 'dehi'ssā acchādanan' ti āha. Sāṭakaṁ gahetvā agamaṁsu. Sā taṁ disvā 'nāhaṁ etaṁ acchādanaṁ yācāmi' ti āha. Manussā gantvā rañño nivedayiṁsu: 'na kiresā imaṁ acchādanaṁ katheti, sāmikacchādanaṁ kathetī'ti.

Atha naṁ rājā pakkosāpetvā 'tvaṁ kira sāmikacchādanaṁ yācasī?' ti pucchi. 'Āma deva, itthiyā hi sāmiko acchādanaṁ nāma, sāmikamhi asati sahassamūlampi sāṭakaṁ nivatthā naggā yeva nāma'. Imassa panatthassa sādhanatthaṁ:

> "Naggā nadī anodakā,
> naggaṁ raṭṭhaṁ arājikaṁ
> itthī pi vidhavā naggā
> yassâpi dasa bhātaro ti."

idaṁ suttaṁ āharitabbaṁ.

Rājā tassā pasanno 'te tayo janā kiṁ honti?' ti pucchi. 'Eko me deva sāmiko, eko bhātā, eko putto' ti. Rājā 'ahan te tuṭṭho, imesu tīsu ekaṁ demi, katamaṁ

icchasî ?' ti pucchi Sā āha 'aham deva jivamānā ekaṁ sāmikaṁ labhissāmi puttam pi labhissāmeva, mātāpi tunnaṁ pana me matattā bhātā va dullabho bhātaram me dehi devā' ti Rājā tussitvā tayo pi vissajjesi Evam tam ekikam nissāya tayo janā dukkhato muttā Taṁ kāranam bhikksanghe pākatam jātam

Athekadivasam bhikkhū dhammasabhāyam sanni patitā 'āvuso, ekam itthim nissāya tayo janā dukkhā muttā' ti tassā gunakathāya nisidimsu Satthā āgantvā 'kāya nuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinnā ?' ti pucchivā 'imāya nāmā' ti vutte 'na bhikkhave esā itthi idāneva te tayo jane dukkhā mocesi, pubbe pi mocesi yevā' ti vatvā atitam āhari

Atite Bārānasiyam Brahmadatte rajjaṁ kārente tayo janā atavimukhe kasantî ti sabbam purimasadisam eva Tadā pana raññā 'tisu janesu kam icchasî ?' ti vutte sā āha 'tayo pi dātum na sakkotha devā ? ti 'Āma na sakkomî' ti 'Sace tayo dātuṁ na sakkotha bhātaram me dethā' ti 'Puttakam vā sāmikaṁ vā ganha, kim te bhātarā ? ti ca vuttā 'ete nāma deva sulabhā, bhātā pana dullabho' ti vatvā imam gātham āha

'Ucchange deva me putto,
pathe dhāvantiyā pati,
tañ ca desam na passāmi
yato sodariyam ānaye ti"

Rājā 'saccam esā vadatî' ti tutthacitto tayo pi jane band hanāgārato ānetvā adāsi Sā tayo pi te gahetva gatā

Satthâpi 'na bhikkhave idāneva, pubbe pesā ime tayo jane dukkhā mocesi yevā' ti imam dhammadesanam āharitvā anusandhim ghatetvā jātakam samodhānesi 'atite cattāro etarahi cattāro va, rājā pana ahantena samayenā' ti

KASIBHĀRADVĀJASUTTA

1. Kassako paṭijānāsi,
   na passāma te kasiṁ ;
   kasinno pucchito bruhi
   yathā jānemu te kasiṁ.

2. Saddhā bījaṁ, tapo vuṭṭhi,
   paññā me juganaṅgalaṁ,
   hirī īsā, mano yottaṁ,
   sati me phalapācanaṁ.

3. Kāyagutto vacīgutto
   āhāre udare yato
   saccaṁ karomi niḍḍānaṁ
   soraccaṁ me pamocanaṁ.

4. Viriyaṁ me dhuradhoreyyaṁ
   yogakkhemādhivāhanaṁ
   gacchati anivattantaṁ
   yattha gantvā na socati.

5. Evaṁ esā kasī kṭṭhā,
   sā hoti amatapphalā ;
   etaṁ kasiṁ kasitvâna
   sabbadukkhā pamuccatīti.

PARÂBHAVASUTTA

Asantassa pıya hontı
sante na kurute pıyam
asatam dhammam rocetı
tam parābhavato mukham
Nıddāsılı sabhā ılı
anutthata ca yo naro
alaso kodhapaññāno
tam parābhavato mukham
Yo mātaram va pıtaram vā
jınnakam gatayobbanam
pahu santo na bharatı
tam parābhavato mukham
Yo Brāhmanaṁ va samanam va
aññam vapı vanıbbakam
musavadena vañcetı
tam parābbavato mukham
Pahutavıtto purıso
sahıraññо sabhojano
eko bhuñjatı sādūnı
tam parābhavato mukham
Jatıttbaddho dhanatthaddho
gottatthaddo ca yo naro
sam ñātım atımaññatı,
tam parābhavato mukham
Itthıdhutto surādhutto
akkhadutto ca yo naro
laddham laddham vınāsetı,
tam parābhavato mukham

VASALASUTTA

Kodhano upanāhī ca
pāpamakkhī ca yo naro
vipannadiṭṭhi mâyâvi
taṁ jaññā 'vasalo' iti.

Ekajaṁ vā dijaṁ vâpi
yodha pānaṁ vihiṁsati
yassa pāne dayā natthi
taṁ jaññā 'vasalo' iti.

Yo hanti parirundhati
gāmāni nigamāni ca
niggāhako samaññāto
taṁ jaññā 'vasalo' iti.

Gāme vā yadi vāraññe
yaṁ paresaṁ mamāyitaṁ
theyyā adinnaṁ ādiyati
taṁ jaññā 'vasalo' iti.

Yo have iṇaṁ ādāya
cujjamāno palāyati
'na hi iṇaṁ atthīti'
taṁ jaññā 'vasalo' iti.

* * * *

ĀLAVAKASUTTA.

Q Kım sudha vıttam purısassa settham,
kım su sucınnam sukhamāvahātı
kım su have sādutaram rasānam
katham jıvım jıvıtam āhu settham ?

A 'Saddhidha vıttım purısassa settham,
dhammo sucınno sukhamāvahātı
saccaṁ have sādutaram rasānam
paññājīvım jīvıtamāhu settham '

Q Kathaṁ su taratı ogham,
katham su taratı annavam,
khatam su dukkhaṁ accetı,
kathaṁ su parısujjatı ?

A Sadhāya taratı ogham
appamādena annavam
vırıyena dukkham accetı
paññāya parısujjhatı

Q Katham su labhate paññam
katham su vındate dhanam,
katham su kıttım pappotı,
katham mıttānı ganthatı,
asmā lokā param lokam
kathaṁ pecca no socatı

A. Saddahāno arahataṁ
dhammaṁ nibbānapttiyā
sussūsā labhate paññaṁ
appamatto vicakkhaṇo.

Patirūpakārī dhuravā
uṭṭhātā vindate dhanaṁ,
saccena kittiṁ pappoti,
dadaṁ mittāni ganthati.

Yassete caturo dhammā
saddhassa gharamesino
saccaṁ dhammo dhiti cāgo
sa ve pecca na socati.

* * * *.

DIPAVAMSA

Bhānavāram Pathamaṁ

CHAPTER I

YAKKHADAMANAM

1 Dīpāgamanam Buddhassa
dhātu ca bodhiyāgamam
saṅgahācariyavādañ ca
dīpamhi sāsanāgamam
narindāgamanam vaṁsam
kittayissam, suṇātha me !

2 Pītipāmojjajananam
pasādeyyam manoramam
anekākārasampannaṁ
cittikatvā suṇātha me !

3 Udaggacittā sumanā
pahatthā tutthamānasā
niddosam bhadravacanam
sakkaccam sampaticchatha !

4 Sanātha sabbe panidhāya mānasam,
vaṁsam pavakkhāmi paramparāgatam
thutippasatthaṁ bahunābhivaṇṇitam
etamhi nānākusumam va ganthitam

5. Anūpamaṁ vaṁsavaraggavāsinaṁ
appubbaṁ anaññaṁ tathā suppakāsitaṁ
ariyāgataṁ uttamasabbhi vaṇṇitaṁ
suṇātha dīpatthuti sādhusakkataṁ.

6. Āsabhaṇ ṭhānapallaṅkaṁ
acalaṁ daḷham akampitaṁ
caturaṅge puṭiṭṭhāya
nisīdi purisuttamo.

7. Nisajja pallaṅkavare narāsabho
dumindamūle dīpadānamuttamo
na chambhatī vitabbayo va kesarī
disvāna Māraṁ sahasenavāhanaṁ

8. Māravādaṁ bhinditvāna
vitrāsetvā sasenakaṁ
jayo attamano dhīro.
santacitto samāhito.

9. Vipassanākammaṭṭhānaṁ
maṇasikārañ ca yoniso
sammasi bahuvidhaṁ dhammaṁ
anekākāranissitaṁ.

10. Pubbenivāsañāṇañ ca
dibbacakkhuñ ca cakkhumā
sammasanto mahāñāṇī
yāme tayo atikkami.

11. Tato pacchimayāmamhi
paccayākāraṁ vivaṭṭayī
anulomaṁ paṭilomañ ca
manasākā sirīghaṇo.

12 Ñatvā dhammaṃ pariññāya
pahānaṃ maggabhāvanaṃ
anusāsi mahāñāṇi
vimutto upadhisaṅkhaye

13 Sabbaññutañāṇavaraṃ
abhisambuddho mahāmuni
Buddho Buddho' ti taṃ nāmaṃ
samaññā paṭhamaṁ ahū

14 Bujjhitvā sabbadhammānaṃ
udānaṃ katvā pabhaṅkaro
tadeva pallaṅkavare
sattāhaṃ vitināmayi

15 Samitasabbasantāso
katakicco anāsavo
udaggo sumano haṭṭho
vicintesi bahuṃ hitaṃ

16 Khaṇe khaṇe laye Buddho
sabbalokamavekkhati
pañcacakkhuṃ vivaritvā
olokesi bahū jane

17 Anāvaraṇañāṇan taṃ
pesesi dīpaduttamo,
addasa virajo Satthā
Laṅkādīpaṁ varuttamaṃ

18 Sudesaṁ utusampannaṃ
subhikkhaṃ ratanākaraṃ
pubbabuddhamanuciṇṇaṁ
ariyagaṇasevitaṃ

19. Laṅkādīpavaraṁ disvā
sukhettaṁ ariyālayaṁ
ñatvā kālaṁ akālañ ca
vicintesi anuggaho :

20. "Laṅkādīpe imaṁ kālaṁ
"yakkhabhūtā ca rakkhasā
"sabbe buddhapaṭikuṭṭhā,
"sakkā uddharituṁ balaṁ.

21. "Niharitvā yakkhagaṇe
"pisāce avaruddhake
"khemaṁ katvāna taṁ dīpaṁ
"vasāpessāmi mānuse.

22. Tiṭṭhantesu ca ime pāpe
yāvatāyumasesato,
sāsanantaraṁ bhavissati
Laṇkādīpavare tahiṁ.

23. Uddharitvānahaṁ satte
pasādetvā bahū jane
ācikkhitvāna taṁ maggaṁ
añjasaṁ ariyāpathaṁ

24. Anupādā parinibbāyi
suriyo atthaṅgato yathā ;
parinibbute catumāse
hessati paṭhamasaṅgaho ;

25. Tato paraṁ vassasate
vassānaṭṭhārasāni ca
tatiyo saṅgaho hoti
pavattatthāya sāsanaṁ.

26 Imasmim Jambudipamhi
bhavissati mahipati
mahāpuñño tejavanto
Asol adhammo ti vissuto

27 Tassa rañño Asokassa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Laṅkādipam pasādayam

28 Buddho ñatvā imam
bahum atthūpasamhitam
kālākālam imam dipam
ārakkham sugato kari

29 Pallankam animisañ ca
cankamam ratanāgharr
Ajapālamucalindam
Khirapālena sattamam

30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bārānasim gato Viro
dhammacakkam pavattitu

31 Dhammacakkam pavattento
pakāsento dhammamutt
aṭṭhārasannam kotinam
dhammābhisamayo ahu

32 Kondañño Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhaṇe

33. Yasasahāyā cattāri
puna paññāsa dārake
Bārāṇasi Isipatane
vasanto uddhari Jino.

34. Bārāṇasiṁ vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vanasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.

35. Anupubbañ caramāno
Uruveḷam avasari,
addasa virajo Satthā
Uruveḷakassapañ jaṭiṁ.

36. Agyāgāre ahināgaṁ
damesi purisuttamo,
disvā acchariyaṁ sabbe
nimantiṁsu Tathāgataṁ :

37. "Hemantañ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayaṁ taṁ niccabhattena
sadā upaṭṭhahāmase."

38. Uruvelāyaṁ hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.

39. Mahāyaññaṁ pakappiṁsu
Aṅgā ca Māgadhā ubho,
disvā yaññe mahālābhaṁ
vicintesi ayoniso :

26 Imasmim Jambudipamhi
bhavissati mahipati
mahāpuñño tejavanto
Asokadhammo ti vissuto

27 Tassa rañño Asokassa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Lankadipam pasādayam

28 Buddho ñatvā imam hetum
bahum atthupasamhitam
kalākālam imam dipam
ārakkham sugato kari

29 Pallankam animisañ ca
cankamam ratanāgharam
Ajapalamucalindam
Khīrapalena sattamam

30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bārānasim gato Viro
dhammacakkam pavattitum

31 Dhammacakkam pavattento
pakāsento dhammamuttamam
atthārasannam kotinam
dhammābhisamayo ahu

32 Kondañño Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhane

33. Yasasabāyā cattāri
puna paññāsa dārake
Bārāṇasi Isipatane
vasanto uddhari Jino.

34. Bārāṇasiṁ vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vanasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.

35. Anupubbañ caramāno
Uruveḷam avasari,
addasa virajo Satthā
Uruveḷakassapañ jaṭiṁ.

36. Agyāgāre ahināgaṁ
damesi purisuttamo,
disvā acchariyaṁ sabbe
nimantiṁsu Tathāgataṁ :

37. "Hemantañ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayaṁ taṁ niccabhattena
sadā upaṭṭhahāmase."

38. Uruvelāyaṁ hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.

39. Mahāyaññaṁ pakappiṁsu
Aṅgā ca Māgadhā ubho,
disvā yaññe mahālābhaṁ
vicintesi ayoniso :

40 "Mahiddhiko Mahāsamaṇo
"ānubhāvañ ca taṁ mahā,
"sace mahājanakāye
"vikubbeyya katheyya vā,

41. "Parihāyissati me lābho
"Gotamassa bhavissati·
"aho nūna Mahā Samano
"nâgaccheyya samāgamaṁ

42 Caritaṁ adhimuttiñ ca
āsayañ ca anūsayam
cittassa soḷasākāre
vijānāti Tathāgato.

43. Jaṭilassa cintitaṁ ñatvā
paracittavidū Muni
piṇḍapātam Kurudīpe
gantvāna mahā-iddhiyā,

44 Anotattadahe Buddho
paribhuñjitvāna bhojanaṁ
tattha jhānasamāpattiṁ
samāpajji bahum hitaṁ.

45. Buddhacakkhūhi Lokaggo
sabbalokam vilokayi,
addasa virajo Satthā
Lankādīpavaruttamam

46. Mahāvanam mahābhīmaṁ
āhu Laṅkātalam tadā
nānāyakkhā mahāghorā
luddā lohitabhakkhakā.

47. Caṇḍā ruddā ca pisācā
mānārūpavibesikā
nānādhimuttikā sabbe
sannipāte samāgatā.

48. Tattha gantvāna tammajjhe
vîmaṁsetvāna rakkhase
nîharitvā pisācānaṁ'
"manussā hontu issarā"

49. Imaṁ atthaṁ mahāvīro
cintayitvā bahuṁ hitaṁ
nabhaṁ abbhuggamitvāna
Jambbudīpā idhâgato

50. Yakkhasamāgamamajjhe
upari siramatthake
nisīdanaṁ gahetavāna
dissamāno nabe ṭhito.

51. Thitaṁ passanti Sambuddhaṁ
yakkhasenā samāgatā
"Buddho" ti taṁ na maññanti:
yakkho aññataro iti.

52. Gaṅgātīre Mahiyāsu pokkhalesu
patiṭṭhite thūpaṭṭhāne Subhaṅgañe
tasmiṁ padesasmīṁ ṭhito naruttamo,
samappito jhānasamādhimuttamaṁ.

53. Jhānaṁ lahuṁ khippanisantikāro
muni samāpajjati cittakkhaṇe
sahasā tamuṭṭhāti jhānakhaṇiyā
samāpayi sucittehi pāramīgato.

54 Thıto naro ıddhı vıkubbamānŏ
yakkho va mahıddhı mahānubhāvo,
khanıyam ghanā meghasahassadhārā
pavassatı sıtalavātaduddını

55 Aham karomı te unham
mama detha nısıdıtum
atthı tejabalam mayham
parıssayavınodanam

56 Sace vınodıtum sakkā
nısıdahı yathıcchıtam
sabbehı samanuññātam
tava tejabalam kara

57 Unham yācatha mam sabbe
bhıyyo tejam mahātapam
khıppam karoma accunham
tumhehı abhıpatthıtam

58 Thıte majjhantıke kāle
gımhānam Surıyo yathā
evam yakkhānam atapo
kāye thapıto dārunam

59 Yathā kappaparıvatte
catusurıya atapo
evam nısıdane Satthu
tejo hotı tatuttarı

60 Yatha surıyam udentam
na sakkā āvarıtum nabhe
evam nısıdanañ cammam
natthı āvaranam nabhe

61. Nisīdanaṁ kappajālaṁ va
tejaṁ suriyaṁ va paṭhavī,
mahātāpaṁ vikirati
aggijālaṁ vanappakaṁ.

62. Aṅgārarāsijalitātapaṁ
nīsidanaṁ abbhasamaṁ padissati
pakkaṁ va ayomayapabbatūpamaṁ.

63. Dīpesu uṇhaṁ nidasseti dussahaṁ,
yakkhā supaṭisaraṇaṁ gavesayuṁ
puratthimaṁ pacchimadakkhiṇuttaraṁ
uddhaṁ adho dasa disā imāyo

64. Kahaṁ gamissāma sukhī arogā,
kadā pamuñcāma imaṁ subheravaṁ ?

65. Sace ayaṁ yakkho mahānubhāvo
tejo samāpajjati pajjalāyati
sabbeva yakkhā vilayā bhavissare
bhusaṁ va muṭṭhi rajaṁ vātakhittaṁ.

66. Buddho ca kho isinisabho sukhāvaho
disvāna yakkhe dukkhite bhayaṭṭite
anukampako kāruṇiko mahesi
vicintayi attasukkaṁ amānuse.

67. Athaññadīpaṁ paṭirūpakaṁ imaṁ
ninnaṁ thalaṁ sabbaṭhānekasādisaṁ
nadīpabbatataḷākasunimmalaṁ
dīpaṁ Giriṁ Laṅkātalasamūpamaṁ,

68. Sunibbhayaṁ gopitasāgarantakaṁ
pahūtabhakkhaṁ bahudhaññamākulaṁ
utusamatthaṁ harisaddalaṁ mahiṁ
varaṁ, Giridīpaṁ imassa uttariṁ,

69 Rammam manuññam haritam susitalaṁ,
ārāmavanarāmaneyyakam varam
santidha phullaphaladhārino dumā
suññam vivittam na ca koci issaro

70 Mahannave sāgaravārimajjhe
sugambhire umi sadā pabhijjare
suduggame pabbatajālamussite
sudukkaraṁ atha anitthamantaram

71 Paravānarosā parapitthimamsikā
akārunika parahethane ratā
candā ca ruddā rabhasā ca niddaya
vidappanikā sapathe idha ime

72 Atha rakkhasā yakkhaganā ca dutthā
dipam imam Lankaciranivāsitam
dadami sabbam Giridipaporānam
vasantu sabbe supajā anigha

73 Imañ ca Lankātalam mānusanam
porānakappatthitavutthavāsam
vasantu Lankatale manusā bahū
pubbeva Ojāvaramandasādisam

74 Etehi aññehi gunehupetoi
manussavāso anekabhaddako
dipesu dipissati sāsanagate
supunnacando va nabhe uposathe

75 Dipam ubho mānusā rakkhasā ca
ubho ubhinnam tulayam sukham Muni
bhiyyo sukham lokavidū ubhinnam
parivattayi gonayugam va phasukam

76. Saṅkaḍḍhayi Gotamo dīpam iddhiyā
bandhaṁ va goṇaṁ daḷharajjukaḍḍhitaṁ,
dīpena dīpaṁ upanāmayī Muni
yugaṁ va nāvaṁ daḷhadhammaveditaṁ.

77. Dīpena dīpaṁ yugalaṁ Tathāgato
katvānuḷāraṁ viparī ca rakkhase,
vasantu sabbe Giridīpa-rakkhasā
sapakkamāsā vasanaṁ va vatthitaṁ.

78. Gaṅgaṁ gimhamhi yathā pipāsitā
dhāvanti yakkhā Giridīpamatthikā,
paviṭṭhā sabbe anivattane puna,
pamuñci dīpaṁ yathābhūmiyaṁ Muni.

79. Yakkhā sutuṭṭhā supahaṭṭharakkhasā
laddhā sudīpaṁ manasābhipatthitaṁ
abhāyiṁsu sabbe atippamoditā,
otariṁsu sabbe chaṇe nakkhattamahaṁ

80. Ñatvāna Buddho sukhite amānuse
katvāna mettaṁ parittaṁ bhaṇi Jino;
katvāna dīpaṁ tividhaṁ padakkhiṇaṁ
sadārakkhaṁ yakkhagaṇavinodanaṁ.

81. Santappayitvā pisāce amānuse
rakkhañca katvā daḷhaṁ mettābhāvanaṁ
upaddavaṁ dīpe vinodetvā gato
Uruvelaṁ puna Tathāgato ti.

Bhāṇavāraṁ paṭhamaṁ yakkhadamanaṁ niṭṭhitaṁ

CHAPTER II

Bhanavāram dutiyam

82 Araham pana Sambuddho
Kosalānam puruttamam
upanissāya vihasi
Sudattārāme sirighano

83 Tasmiñ Jetavane Buddho
Dhammarāja pabhankaro
sabbalokam avekkhanto
Tambapannivaraddasa.

84 Atikkante pañcavassamhi
Tabapannitalam agā,
avaruddake vinodetvā
suññam dipam akā sayam

85 Uragā ajja dipamhi
pabbateyyā samutthitā,
ubho viyūlhasangāmam
yuddham karimsu dārunam

86 Sabbe mahiddhikā nāgā
sabbe ghoravisā ahū
sabbeva kibbisā candā
madamānā avassutā

87 Khippakāpi mahāteja
paduṭṭhā kakkhalā kharā
ujjhānasaññi sukopā
uragā vilaratthikā

88. Mahodaro mahātejo
Cūḷodaro ca tejaso
ubho pi balasampannā
ubho pi vaṇṇātisayā.

89. Na passati koci samaṁ samuttari,
Mahodaro mānamattena tejasā
dīpaṁ vināsesi saselakānanaṁ:
ghātemi sabbe paṭipakkhapannage.

90. Cūḷodaro gajjati mānanissito:
āgacchantu nāgasahassakoṭiyo,
hanāmi sabbe raṇamajjhamāgate,
thalaṁ karomi satayojanaṁ dīpaṁ.

91. Padūsayanti visavegadussahā
sampajjalanti uragā mahiddhikā
rosadhammā bhujagindamucchitā
ussahanti raṇasattu uradditum.

92. Disvāna Buddho uragindakuppanaṁ
dīpaṁ vinasanti nivattahetukaṁ
lokassa cārī sugato bahuṁ hitaṁ
vicintayi aggasukhaṁ sadevake.

93. Sace na gaccheyyaṁ na paṇṇagā sukhī,
dīpaṁ vināsaṁ na ca sādhunāgate;
Nāge anukampamāno sukhatthiko
gacchāmahaṁ dīpasukhaṁ samicchituṁ

94. Laṅkādīpe guṇaṁ disvā
pubbe yakkhavinoditaṁ
mama sādhukataṁ dīpaṁ
mā vināsentu pannagā.

95 Idaṁ vatvāna Sambuddho
utthahitvāna āsanā
gandhakuṭito nikkhamma
dvāre atthāsi cakkhumā.

96 Yāvatā Jetavane ca
ārāme vanadevatā
sabbeva upatthahiṁsu
"mayaṁ gacchāma cakkhuma."

97 "Alam sabbe pi titthantu
Samiddhi-y-ekovagacchatu",
"avagaccha saharukkho
dhārayitvāna pitthito"

98 Buddhassa vacanaṁ sutvā
Samiddhi sumano ahū,
samūlaṁ rukkhamādāya
saha gacchi Tathāgatam.

99. Naruttamantaṁ Sambuddhaṁ
devarājā mahiddhiko
chāyaṁ katvāna dhāresi
Buddhasetthassa pitthito.

100 Yattha nāgānaṁ sangāmaṁ
taṭṭha gantvā naruttamo
ubhonāgavaramajjhe
ṭhito Satthānukampako

101. Nabhe gantvāna Sambuddho
ubhonāgānamupari
tibbandhakāratamaṁ ghoraṁ
akāsi lokanāyako.

102. Andhaṁ tamaṁ tadā hoti,
kesari mahā-iddhiyā,
andhakārena onaddho
pihito sarukkho ahū.

103. Aññamaññaṁ na passanti
tasitā nāgā bhayaṭṭitā,
jīvitampi na passanti
kuto saṅgāma kārituṁ.

104. Sabbe saṅgāmaṁ bhinditvā
pamuñcitvāna āvudhaṁ
namassamānā Sambuddhaṁ
sabbe ṭhiā katañjali.

105. Salomahaṭṭhe ñatvāna
disvā nāge bhayaṭṭite
mettacittena pharitvāna
upharaṁsiṁ pamuñcayi.

106. Alokova mahā āsi
abbhuto lomahaṁsano,
sabbe passanti Sambuddhaṁ
nabhe candaṁ va nimmalaṁ.

107. Chahi vaṇṇehi upeto
jalanto nabhakantare
dasa disā virocento
ṭhito nāge abhāsatha :

108. "Kimatthiyaṁ mahārāja,
nāgānaṁ vivādo ahū?
Tumheva anukampāya
jāvâgacchiṁ tato ahaṁ."

109 "Ayañ Cūḷodaro nāgo,
ayannāgo Mahodaro
mātulo bhāgineyyo ca
vivadanto dhanatthiko"

110 Anudayam candanāgānam
Sambuddho ajjhabhāsatha
'appo hutvā mahā hoti
kodho bālassa āgamo'

111 "Kim uddissa bahū nāgā
mahādukkham nigacchatha?
imam parittam pallaṅkam,
mā tumhe nāsayissatha,
aññamaññam vināsetha
akatam jīvitakkhayam"

112 Samvejesi tadā nāge
nirayadukkhena cakkhumā,
manussayonim dibbañca
nibbānañ ca pakittayi

113. Pakāsayantam saddhammam
Sambuddham dīpaduttamam
sabbe nāgā nipatitvā
khamāpesum Tathāgatam.

114 Sabbe nāgā samāgantvā
samaggā hutvāna pannagā
upesum saranam sabbe
asiti pānakoṭiyo
Sabbe nāgā vinassāma
imam pallaṅkahetukam

115. Adāya pallaṅkavaraṁ
ubho nāgā samatthikā:
paṭigaṇhatha pallaṅkaṁ
anukampāya cakkhumā.

116. Adhivāsesi Sambuddho
tuṇhibhāvena cakkhumā;
adhivāsanaṁ viditvāna
tuṭṭhā mahoragā ubho:

117. 'Nisīdatumaṁ Sugato
pallaṅkaṁ veḷuriyamayaṁ
pabhassaraṁ jātivantaṁ
nāgānaṁ abhipatthitaṁ.

118. Patiṭṭhapiṁsu pallaṅkaṁ
nāgā dīpānamantare,
nisīdi tattha pallaṅke
dhammarājā pabhaṅkaro.

119. Pasādetvāna Sambuddhaṁ
asīti nāgakoṭiyo
tattha nāgā parivisuṁ
annapānañ ca bhojanaṁ.

120. Onītapattapāṇiṁ taṁ
asīti nāgakoṭiyo
parivāretvā nisīdiṁsu
Buddhaseṭṭhassa santike.

121. Kalyāṇike gaṅgāmukhe
nāgo ahū saputtako
mahānāgaparivāro
nāmenāpi Maṇi-akkhiko.

122 Saddho saranasampanno
sammaditthi ca silavā
nagasamāgamam gantvā
bhiyyo abhippasidati

123 Disvā Buddhabalam nāgo
anukampam Manikkhiko
abhivādetvā nisidi
āyācesi Tathāgatam —

124 Imam dipānukampāya
pathamam yakkhavinoditam,
idam nāgānamanuggaham
dutiyam dipānukampanam

125 Puna pi Bhagavā imam
anukampam Mahāmuni
ahañcupatthahissāmi
veyyāvaccam karomaham

126 Nāgassa bhāsitam sutvā
Buddho sattānukampako
Lankādipahitatthāya
adhivāsesi Sugato

127 Paribhuñjitvā pallankam
vutthahitvā pabhankaro
divāvihāram akāsi
tattha dipantare Muni

128 Dipantare dipānaggo
divasam vitināmayi
samāpatti samāpajji
brahmavihārena Cakkhumā

129. Sāyaṇhakālasamaye
nāge āmantayī Jino:
"idheva hotu pallaṅko,
khīrapālo idhâgacchatu,
nāgā sabbe imaṁ rukkhaṁ
pallaṇkañ ca namassatha."

130. Idaṁ vatvāna Sambuddho
anusāsetvāna pannage
paribhogacetiyaṁ datvā
puna Jetavanaṁ gato.
Nāgadamanaṁ niṭṭhitaṁ.

131. Aparampi aṭṭhame vasse
nāgarājā Maṇikkhiko
nimantayi Mahāvīraṁ
pañcabhikkhusate saha.

132. Parivāretvāna Sambuddhaṁ
vasibhūtā mahiddhikā,
uppatitvā Jetavane
kamamāno nabhe muni
Laṅkādīpaṁ anuppatto
gaṅgaṁ Kalyāṇīsammukhaṁ.

133. Sabbe ratanamaṇḍapaṁ
uragā katvā mahātale
nānāraṅgehi vatthehi
dibbadussehi chādayuṁ.

134. Nānāratanalaṅkārā
nānāphullavicittakā
nānāraṅgadhajānekā
maṇḍapaṁ nānālaṅkataṁ.

135 Sabbasanthatam santharıtvā
paññapetvāna asanam
Buddhapamukhasaṅghassa
pavesetvā nısidımsu

136 Nısidıtvāna Sambuddho
pañcabhıkkhusate saha
samāpattı samapajjı
mettam sabbadısam pharı

137 Sattakkhattum samāpajjı
Buddho jhānam sasāvako
tasmım thane mahāthupo
patıtthāsı cetıyamuttamam

138 Mahādānam pavattesı
nāgarāja Manıkkhıko
patıggahetva Sambuddho
nāgadānam sasāvako
bhutvana anumodıtvā
nabhuggacchı sasāvako

139 Orohıtvā nabhe Buddho
thāne Dıghavāpıcetıye
samāpajjı samāpattım
jhānam lokānukampako

140 Vutthahıtvā samāpattı
tamhı thane pabhankaro
vehāyasam kamamāno
Dhammarājā sasāvako
Mahāmeghavane tattha
bodhıtthānam upāgamı

141. Purimā tiṇi mahābodhi
patiṭṭhiṁsu mahītale
taṁ ṭhānaṁ upagantvāna
tatthajhānaṁ samāpajji.

142. Tisso Bodhi imaṁ ṭhāne
tayo Buddhānasāsane,
mamañ ca bodhi idheva
patiṭṭhissat anāgate.

143. Sasāvako samāpatti
vuṭṭhahitvā naruttamo
yattha Meghavanarammaṁ
agamāsi narāsabho.

144. Tatthâpi so samāpattiṁ
samāpajji sasāvako;
vuṭṭhahitvā samāpatti
byākarosi pabhaṅkaro:

145. Imaṁ padesaṁ paṭhamaṁ
Kakusandho lokanāyako
imaṁ pallaṅkaṭhānamhi
nisīditvā paṭiggahi.

146. Imaṁ padesaṁ dutiyaṁ
Konāgamano narāsabho
imaṁ pallaṅkaṭhānamhi
nisīditvā paṭiggahi.

147. Imaṁ padesaṁ tatiyaṁ
Kassapo lokanāyako
imaṁ pallaṅkaṭhānamhi
nisīditvā paṭiggahi.

141. Ahaṁ Gotamasambuddho
Sakyaputto narāsabho
imaṁ pallaṅkathānamhi
nisīditvā samappito ti.

Bhāṇavāraṁ dutiyaṁ

CHAPTER III.

Bhāṇavāraṁ tatiyaṁ

149. Atītakppe rājāno
ṭhapetvāna bhavābhave
imamhi kappe rājāno
pakāsissāmi sabbaso.

150. Jātiñ ca nāmagottañ ca
āyuñ ca anupālanaṁ
sabban taṁ *kittayissāmi*,
taṁ suṇātha yathākathaṁ.

151. Paṭhamābhisitto rājā
bhūmipālo jutindharo
Mahāsammato nāma nāmena
rajjaṁ kāresi khattiyo.

152. Tassa putto Rojo nāma,
Vararojo nāma khattiyo,
Kalyāṇa-Varakalyāṇā
Uposatho mahissaro,

153. Mandhātā sattamo tesaṁ
catudīpamhi issaro,
Caro, Upacaro rājā,
Cetiyo ca mahissaro,

154. Mucalo, Mahāmucalo,
Mucalindo, Sāgaro pi ca,
Sāgaradevo, Bharato ca,
Aṅgīso nāma khattiyo,

155 Ruci Mahāruci nāma,
Patāpo, Mahāpatāpo pi ca,
Panādo, Mahāpanādo ca
Sudassano nāma khattiyo,

156 Mahāsudassano nāma,
duve Nerū ca Accimā,
aṭṭhavīsati rājāno
āyu tesaṁ asaṅkheyyā

157 Kusavatī Rājagahe
Mithilāyaṁ puruttame
rajjaṁ kariṁsu rājāno,
tesaṁ āyu asaṅkheyyā.

158 Dasa dasa satañceva,
sataṁ dasa sahassiyo
sahassaṁ dasa dasasahassañca,
dasa dasasahassaṁ satasahassiyo

159 Dasa satasahassañca koṭi,
dasakoṭi koṭippakoṭiyo
nahutañca ninnahutañca,
abbudo ca, nirabbudo

160 Ababaṁ, aṭaṭañceva
ahahaṁ, kumudāni ca,
sogandhikaṁ, uppalako
puṇḍarīkapadumako,

161 Ettakā gaṇitā saṅkhepā
gaṇanāgaṇikā tahiṁ,
tato uparimabhūmi
asaṅkheyyāti vuccati

162. Ekasatañca rājāno
Accimassâpi atrajā
mahārajjaṁ akāresuṁ
nagare Pakulasavhaye.

163. Tesaṁ pacchimako rājā
Arindamo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
chapaññāsañca khattiyā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Ayujjhanagare pure.

164. Tesaṁ pacchimako rājā
Duppasaho mahissaro,
puttā paputtakā tassa
saṭṭhi te bhūmipālakā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Bārāṇasipuruttame.

165. Tesaṁ pacchimako rājā
Abhitatto nāma khattiyo,
caturāsīti sahassāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Kapilanagare pure.

166. Tesaṁ pacchimako rājā
Brahmadatto mahissaro,
puttā paputtakā tassa
chattiṁsâpi ca khattiyā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Hatthipuravaruttame.

167 Tesam pacchimako rājā
Kambalavasabho ahū,
puttā paputtakā tassa
battimsâpi ca khattiyā
nagare Ekacakkhumhi
rajjam kāresum te idha

168 Tesam pacchimako rājā
Purindado Devapūjito
puttā paputtakā tassa
aṭṭhavisati khattiyā
mahārajjam akāresum
Vajirāyam puruttame

169 Tesam pacchimako rājā
Sādhino nāma khattiyo,
puttā paputtakā tassa
dvāvīsa rājakhattiyā
mahārajjam akāresum
Madhurāyam puruttame.

170 Tesam pacchimako rājā
Dhammagutto mahabbalo,
puttā paputtakā tassa
aṭṭhārasa ca khattiyā
nagare Ariṭṭhapure
rajjam kāresuṁ te idha.

171 Tesam pacchimako rājā
narindo Siṭṭhināmako,
puttā paputtakā tassa
sattarasa ca khattiyā
nagare Indapatthamhi
rajjaṁ karesum te idha

172. Tesaṁ pacchimako rājā
Brahmadevo mahīpati,
puttā paputtakā tassa
pannarasa ca khattiyā
nagare Ekacakkhumhi
rajjaṁ kāresuṁ te idha.

173. Tesaṁ pacchimako rājā
Baladatto mahīpati,
puttā paputtakā tassa
cuddasa rājakhattiyā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Kosambimhi nagare pure.

174. Tesaṁ pacchimako rājā
Bhaddadevo ti vissuto,
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
nagare Kaṇṇagocchamhi
rajjaṁ kāresuṁ te idha.

175. Tesaṁ pacchimako rājā
Naradevo ti vissuto,
puttā paputtakā tassa
satta ca rājakhattiyā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Rojānanagare pure.

176. Tesaṁ pacchimako rājā
Mahindo nāma-khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādasa rājakhattiyā
mahārajjaṁ akāresuṁ
Campakanagare pure.

177 Tesaṃ pacchimako rājā
Nāgadevo mahīpati
puttā paputtakā tassa
pañcavīsa ca khattiyā
mahārajjaṃ kārayiṃsu
Mithilānagare pure

178 Tesaṃ pacchimako rājā
Buddhadatto mahabbalo
puttā paputtakā tassa
pañcavīsa ca khattiyā
mahārajjaṃ kārayiṃsu
Rājagahapuruttame

179 Tesaṃ pacchimako rājā
Dīpaṅkaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārajjaṃ kārayiṃsu
Takkasīlāpuruttame

180 Tesaṃ pacchimako rājā
Tālissaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādasa rājakhattiyā
mahārajjaṃ kārayiṃsu
Kusinārāpuruttame

181 Tesaṃ pacchimako rājā
Purindo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
mahārajjaṃ kārayiṃsu
nagare Malitthiyake

182. Tesaṁ pacchimako rājā
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati ahū.

183. Caturāsīti sahassāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
Mīthīlānagare pure.

184. Tesaṁ pacchimako rājā
Nemiyo Devapūjito
balacakkavatti rājā
sāgarantamahīpati.

Nemiyaputto Kalārajanako,
[illegible] putto Samaṅkaro,
[illegible] rājā
[illegible]ko [illegible] [illegible]attiyo.

177 Tesam pacchimako rājā
Nāgadevo mahīpati
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārajjam kārayiṁsu
Mithilānagare pure

178 Tesam pacchimako rājā
Buddhadatto mahabbalo
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārajjam kārayiṁsu
Rājagahapuruttame

179 Tesam pacchimako rājā
Dīpaṅkaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
Takkasilāpuruttame

180 Tesam pacchimako rājā
Tālissaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādasa rājakhattiyā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
Kusinārāpuruttame

181 Tesaṁ pacchimako rājā
Purindo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
nagare Malitthiyake

182. Tesaṁ pacchimako rājā
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati ahū.

183. Caturāsīti sahassāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
Mithilānagare pure.

184. Tesaṁ pacchimako rājā
Nemiyo Devapūjito
balacakkavatti rājā
sāgarantamahīpati.

185. Nemiyaputto Kalārajanako,
tassa putto Samaṅkaro,
Asoko nāma so rājā
muddhābhisittakhattiyo.

186. Caturāsīti sahassāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjaṁ kārayiṁsu
Bārāṇasipuruttame.

187. Tesaṁ pacchimako rājā
Vijayo nāma mahissaro,
tassa putto Vijitaseno
abhijātajutindharo,

188. Dhammaseno, Nāgaseno,
Samatho nāma, Disampati,
Reṇu, Kuso, Mahākuso,
Navaratho, Dasaratho pi ca,

189 Rāmo, Bilāratho nāma,
Cittadassī, Atthadassī,
Sujāto, Okkāko ceva,
Okkāmukho ca Nipuro,

190 Candimā Candamukho ca
Sivi rājā ca Sañjayo,
Vessantaro janapati,
Jāli ca Sihavāhano,
Sīhassaro ca yo dhīro
pavenipālo ca khattiyo,

191 Dve asīti sahassāni
tassa puttapaputtakā
rajjaṁ kāresum rājāno
nagare Kapilasavhaye

192 Tesam pacchimako rājā
Jayaseno mahīpati,
tassa putto Sīhahanu
abhijātajutindharo

193 Sīhahanussa ye puttā
yassa te pañca bhātaro
Suddhodano ca Dhoto ca
Sakkodano ca khattiyo

194 Sukkodano ca so rājā
rājā ca Amitodano,
ete pañca pi rājāno
sabbe Odananāmakā,

195. Suddhodanassâyaṁ putto
Siddhattho lokanāyako
janetvā Rāhulabhaddaṁ
bodhāya abhinikkhami.

196. Sabbe te satasahassāni
cattārī nahutāni ca
apare tīṇi satarājāno
mahesakkhā siyāyu ca
Ettakā paṭhavīpālā
bodhisattakule vuttā.

197. Aniccā vata saṅkhārā
uppādavayadhammino,
uppajjitvā nirujjhanti,
tesaṁ vūpasamo sukho ti.
Mahārājavaṁso niṭṭhito.

198. Suddhodano nāma rājā
nagare Kapilasavhaye
Sīhahanussâyaṁ putto
rajjaṁ kāresi khattiyo.

199. Pañcannaṁ pabbatamajjhe
Rājagahe puruttame
Bodhiso nāma so rājā
rajjaṁ kāresi khattiyo.

200. Sahāyā aññamaññā te
Suddhodano ca *Bhātiyo*
(imamhi paṭhame kappe
paveṇipā janādhipā.)
jātiyā aṭṭhavassamhi
uppannā pañca āsayā.

201 "Pitā mam anusāseyya
attho rajjena khattiyo,
yo mayham vijite Buddho
uppajjeyya narāsabho

202 "Dassanam pathamam mayham
upasaṅkame Tathāgato,
deseyya amatam dhammam,
pativijjheyyamuttamam"

203 Uppannā Bimbisārassa
pañca āsayakā ime
jātiyā pannarase vasse
'bhisitto pitu accaye

204 So tassa vijite ramme
uppanno lokanāyako,
dassanaṁ pathamam tassa
upasaṅkami Tathāgato,
desitam amatam dhammam,
abbhaññāsi mahīpati

205 Jātivassaṁ mahāvīram
pañcatimsa anūnakam,
Bimbisāro samā timsā
jātavasso mahīpati
viseso pañcahi vassehi
Bimbisārassa Gotamo

206 Paññasañ ca dve vassāni
rajjaṁ kāresi khattiyo,
sattatiṁsampi vassāni
saha Buddhehi kārayi

207. Ajātasattu battiṁsa
rajjaṁ kāresi khattiyo,
aṭṭhavassābhisittassa
Sambuddho parinibbuto.

208. Parinibbute ca Sambuddhe
lokajeṭṭhe narāsabhe
catuvisativassāni
rajjaṁ kāresi khattiyo

Bhāṇavāraṁ tatiyaṁ

CHAPTER IV.

Bhānavāram Catuttham

209 Satteva satasahassāni
bhikkusaṅghā samāgatā
arahā khīṇāsavā suddhā
sabbe guṇaggatam gatā

210 Te sabbe vicinitvāna
uccinitvā varam varam
pañcasatānam therānam
akamsu saṅghasammataṁ

211 Dhutavādānam aggo so
Kassapo jinasāsane,
bahussutānam Ānando,
Vinaye Upālipandito,

212 Dibbacakkhumhi Anuruddho,
Vaṅgiso paṭibhānavā,
Puṇṇo ca dhammakathikānam,
vicitrakathī Kumārakassapo,

213 Vibhajjanamhi Kaccāno
Koṭṭhito paṭisambhidā
aññe patthi mahātherā
agganikkhittakā bahū

214 Tehi caññehi therei
katakiccehi sādhuhi
pañcasatehi therehi
dhammavinayasaṅgaho
therehi katasaṅgaho
Theravādoti vuccati

215. Upāliṁ Vinayaṁ pucchitvā
Dhammaṁ Anandasavhayaṁ
akaṁsu Dhammasaṅgahaṁ
Vinayañcâpi bhikkhavo.

216. Mahākassapathero ca
Anuruddho mahāgaṇī
Upālithero satimā
Ānando ca bahussuto

217. Aññe bahu-abhiññātā
sāvakā Satthuvaṇṇitā
pattapaṭisambhidā dhīrā
chaḷabhiññā mahiddhikā
samādhijjhānam anuciṇṇā
saddhamme pāramigatā,

218. Sabbe pañcasatā therā
navaṅgaṁ jinasāsanaṁ
uggahetvāna dhāresuṁ
Buddhaseṭṭhassa santike.

219. Bhagavato sammukhā sutā
paṭiggahitā ca sammukhā
Dhammañca Vinayañcâpi
kevalaṁ Buddhadesitaṁ,

220. Dhammadharā, vinayadharā
sabbe pi āgatāgamā
asaṁhīrā asaṅkuppā
Satthukappā sadā garū,

221 Aggasantike gahetvā
aggadhammā Tathāgatā
agganikkhittakā therā
aggam akaṃsu saṅgahaṃ,
sabbo pi so Theravādo
Aggavādoti vuccati

222 Sattapaṇṇaguhe ramme
therā pañcasatā gaṇī
nisinnā pavibhajjiṃsu
navaṅgam Satthusāsanaṃ

223 Suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ
gāthudānitivuttakaṃ
jātakabbhutavedallaṃ
navaṅgaṃ Satthusāsanaṃ

224 Pavibhattā imaṃ therā
saddhammamavināsanaṃ
vaggapaṇṇāsakannāma
saṃyuttañca nipātakaṃ
āgamapiṭakaṃ nāma
akaṃsu suttasammataṃ

225 Yāva tiṭṭhanti saddhammā
saṅgahaṃ na vinassati
tāvatā sāsanaddhānaṃ
ciraṃ tiṭṭhati Satthuno

226 Katadhammañca Vinayaṃ
saṅgahaṃ sāsanārahaṃ
asaṅkampi acalaṃ bhūmi
daḷhaṃ appaṭivattiyaṃ

227. Yo koci samaṇo vâpi
brāhmaṇo ca bahussuto
parappavādakusalo
vālavedhī samāgato
na sakkā paṭivaṭṭetuṁ,
Sineru va suppatiṭṭhito.

228. Devo Māro vā Brahmā ca
ye keci paṭhaviṭṭhitā
na passantī aṇumattaṁ
kiñci dbbbhāsitaṁ padaṁ.

229. Evaṁ sabbaṅgasampannaṁ
dhammavinayasaṅgahaṁ
suvibhattaṁ supaṭicchannaṁ
Satthu sabbaññutāya ca

230. Mahākassapapāmokkhā
therā pañcasatā ca te
kataṁ Dhammañca Vinayaṁ
saṅgahaṁ avināsanaṁ

231. Sammāsambuddhasadisaṁ
dhammakāyasabhāvanaṁ
ñatvā janassa sandehaṁ
akaṁsu Dhammasaṅgahaṁ

232. Anaññavādo sārattho
saddhammamanurakkhano
ṭhiti sāsanamaddhānaṁ
theravādo sahetuko.

233 Yāvatā ariyā atthi
sāsane Buddhasāvakā
sabbe pi samanuññanti
paṭhamaṁ Dhammasangahaṁ

234 Mūlanidānaṁ paṭhamaṁ
ādipubbaṅgamaṁ dhuraṁ
therā pañcasatā katā
aggā ājānīyā kulan ti
Mahākassapasaṅgahaṁ niṭṭhitaṁ

235 Nibbute lokanāthasmiṁ
vassāni soḷasaṁ tadā,
Ajātasattu catuvīsaṁ
Vijayassa soḷasaṁ ahū,

236 Saṭṭhi tadā hoti
vassaṁ Upālipaṇḍitaṁ,
Dāsako upasampanno
Upālitherasantike

237 Yāvatā Buddhaseṭṭhassa
dhammappatti pakāsitā
sabbaṁ Upāli vācesi
navaṅgaṁ jinabhāsitaṁ

238. Paripuṇṇaṁ kevalaṁ sabbaṁ
navaṅgaṁ suttamīgataṁ
uggahetvāna vācesi
Upāli Buddhasantike

239. Saṅghamajjhe viyākāsi
Buddho Upālipaṇḍitaṁ:
aggo vinayapāmokkho
Upāli mayhaṁ sāsane.

240. Evaṁ upanīto santo
saṅghamajjhe mahāgaṇī
sahassaṁ Dāsakapāmokkhaṁ
vācesi piṭake tayo.

241. Khīṇāsavānaṁ vimalānaṁ
santānaṁ atthavādīnaṁ
therānaṁ pañcasatānaṁ
Upāli vācesi Dāsakaṁ.

242. Parinibbutamhi Sambuddhe
Upālithero mahāgaṇī
Vinayaṁ tāva vācesi
tiṁsa vassaṁ anūnakaṁ.

243. Caturāsīti sahassāni
navaṅgaṁ Satthusāsanaṁ
vācesi Upāli sabbaṁ
Dāsakaṁ nāma paṇḍitaṁ.

244. Dāsako piṭakaṁ sabbaṁ
Upālitherasantike
uggahetvāna vācesi
upajjhāyo va sāsane.

245. Saddhivihārikaṁ theraṁ
Dāsakaṁ nāma paṇḍitaṁ
Vinayaṁ sabbaṁ ṭhapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.

246 Udayo soḷasa vassāni
rajjam kāresi khattiyo
chabbasse Udayabhaddamhi
Upālithero sa nibbuto

247 Sonako mānasampanno
vāṇijo Kāsimāgato
Giribbaje Veḷuvane
pabbaji Satthusāsane

248 Dāsako gaṇapāmokkho
Māgadhānam Giribbaje
vihāsi sattatiṁsamhi
pabbājesi ca Sonakam

249 Pañcatālīsavasso so
Dāsako nāma paṇḍito,
Nāgadāsadasavassaṁ
Paṇḍurājassa vīsati
upasampanno Sonako
thero Dāsakasantike

250 Vācesi Dāsako thero
navaṅgam Sonakassa pi,
uggahetvāna vācesi
upajjhāyassa santike

251 Dāsako Sonakaṁ theraṁ
saddhivihāri anupubbakaṁ
katvā vinayapāmokkhaṁ
catusaṭṭhimhi nibbuto

252. Cattārīseva vasso
thero Sonakasavhayo,
Kālāsokassa dasavasse
aḍḍhamāsañca sesake,

253. Sattarasannaṁ vassānaṁ
thero āsi paguṇako,
atikkantekādasavassaṁ
chamāsañ câvasesake,

254. Tasmiñ ca samaye thero
Sonako gaṇapuṅgavo
Siggavaṁ Candavajjiñ ca
akāsi upasampadaṁ.

Tena kho pana samayena vassasatamhi nibbute Bhagavati Vesālikā Vajjiputtakā Vesāliyaṁ dasa vatthūni dīpenti: kappati siṅgilonakappo, kappati dvaṅgulakappo, kappati gāmantarakappo, kappati āvāsakappo, kappati anumatikappo, kappati āciṇṇakappo, kappati amathitakappo, kappati jalogiṁ pātuṁ, kappati adasakaṁ nisīdanaṁ, kappati jātarūparajatanti.

255. Dasadasakavassamhi
Sambuddhe parinibbute
Vesāliyaṁ Vijjiputtā
dīpenti dasa vatthuke.

256. Tathāgatena paṭikkhittaṁ
sabbaṁ dīpenti akappiyaṁ.
Sabbakāmī ca Sāḷho ca
Revato Khujjasobhito

257 Yaso ca Sāṇasambhuto
ete saddhivihārikā
therā Ānandatherassa
diṭṭhapubbā Tathāgataṃ

258 Sumano Vāsabhagāmi ca
seyyā saddhivihārikā
dve ime Anuruddhassa
diṭṭhapubbā Tathāgataṃ

259 Ete sattasatā bhikkhū
Vesāliyaṃ samāgatā
Vinayaṃ paṭiganhanti
ṭhapitaṃ Buddhasāsane

260 Sabbe pi visuddhacakkhu
samāpattimhi kovidā
pannabhārā visaṃyuttā
sannipāte samāgatā

Dutiyasaṅgahaṃ niṭṭhitaṃ
Bhāṇavāraṃ catutthaṃ

CHAPTER V.

Bhāṇavāraṁ Pañcamaṁ.

261. Parinibbāna-samaye
Kusinārāyaṁ paruttame
satta satasahassāni.
jinaputtā samāgatā.

262. Etasmiṁ sannipātamhī
thero Kassapasavhayo
Satthukappo mahānāgo,
paṭhavyā natthi īdiso.

263. Arahantānaṁ pañcasataṁ
uccinitvāna Kassapo
varaṁ varaṁ gahetvāna
akāsi dhammasaṅgahaṁ.

264. Pāṇīnaṁ anukampāya
sāsanaṁ dīghakālikaṁ
akāsi dhammasaṁgahaṁ
tiṇṇaṁ māsānamaccaye
sampatte catutthe māse
dutiye vassupanāyike.

265. Sattapaṇṇaguhadvāre
Māgadhānaṁ Giribbaje
sattamāsehi niṭṭhāsi
paṭhamo saṅgaho ayaṁ.

266 Etasmım sangahe bhıkkhū
aggaṇikkhıttakā bahū
sabbe pı pāramıppattā
lokanāthassa sasane

267 Dhutavādānam aggo so
Kassapo jınasāsane,
bahussutanam Anando,
Vınaye Upālısavhayo

268 Dıbbacakkhumhı Anuruddho,
Vangīso patıbhānavā,
Punno ca dhammakathıkānam,
vıcıtrakathı Kumārakassapo

269. Vıbhajjanamhı Kaccāno,
Kotthıko patısambhıdā,
aññe patthı mahātherā
aggaṇikkhıttakā bahū

270 Tehı caññehı therehı
. katakıccehı sādhuhı
pañcasatehı therehı
dhammavınayo ca sangīto ,
therehı katasaṅgaho
'Theravādo'tı vuccatı.

271 Upālım Vınayam pucchıtvā
Dhammam Ānandapaṇḍıtaṁ
akamsu dhammasaṅgahaṁ
Vınayañ cāpı kevalaṁ.

272. Jinassa santike gahitā
dhammavinayā ca te ubho
Upālithero ca Ānando
saddhamme pāramīgato.

273. Pariyāyadesitañcâpi
atho nippariyāyadesitaṁ
nītatthañ ceva neyyatthaṁ
dīpiṁsu suttakovidā.

274. Aggassa santike aggaṁ
gahetvā vākyaṁ Tathāgataṁ
agganikkhittakā therā
aggaṁ akaṁsu saṅgahaṁ,
tasmā hi so theravādo
'Aggavādo' ti vuccati.

275. Visuddho apagatadoso
theravādānam uttamo
pavattittha cirakālaṁ
vassānaṁ dasadhā dasāti.

276. Nikkhante paṭhame vassasate
sampatte dutiye sate
mahābhedo ajāyittha
theravādānamuttamo.

277. Vesālivajjiputtakā
dvādasa sahassā samāgatā
dasa vatthūni dīpesuṁ
Vesāliyaṁ puruttame.

278. Siṅgiloṇadvaṅgulakappaṁ gāmantarārāmavāsanaṁ
anumatiāciṇṇamathitajalogiñcāpi rūpiyaṁ
nisīdanamadasakaṁ dīpiṁsu Buddhasāsane.

279 Uddhammam ubbinayañ ca
appagatam Satthusāsane
attham dhammañ ca bhinditvā
vilomāni dipayimsu te

280 Tesam niggahanatthaya
bahū Buddhassa sāvakā
dvādasa satasahassāni
jinaputta samāgatā

281 *Etasmim sannipātasmim*
pāmokkhā attha bhikkhavo
Satthukappā mahānagā
durāsadā mahāgani

282 Sabbakāmi ca Saḷho ca
Revato Khujjasobhito
Vāsabhagāmi Sumano ca
Sānavāsi ca Sambhuto

283 Yaso Kākandakaputto
Jinena thomito isi
pāpānam niggahatthāya
Vesāliyam samāgatā

284 Vāsabhagāmī ca Sumano
Anurudhassānuvattakā,
avasesā ther Ānandassa
diṭṭhapubbā Tathāgatam

285 Susunāgassa putto Asoko
tadā āsi mahipati,
Pāṭaliputte nagaramhi
rajjam kāresi khattiyo

286. Tañca pakkhaṁ labhitvāna
aṭṭha therā mahiddhikā
dasa vatthuṁ bhinditvā
pāpe niddhamayiṁsu te.

287. Niddhametvā pāpabhikkhū
madditvā vādapāpakaṁ
sakavādasodhanatthāya
aṭṭha therā mahiddhikā

288. Arahantānaṁ sattasataṁ
uccinitvāna bhikkhavo
varaṁ varaṁ gahetvāna
akaṁsu dhammasaṅgahaṁ.

289. Kūṭāgārasālāyeva
Vesāliyaṁ puruttame
aṭṭhamāsehi niṭṭhāsi
dutiyo saṅgaho ayanti.

290. Nikkaḍḍhitā pāpabhikkhū
therehi Vajjiputtakā
aññaṁ pakkhaṁ labhitvāna
adhammavādi bahū janā,

291. Dasa sahassi samāgantvā
akaṁsu dhammasaṅgahaṁ,
tasmâyaṁ dhammasaṅgīti
Mahāsaṅgītiti vuccati.

292. Mahāsaṅgītikā bhikkhū
vilomaṁ akaṁsu sāsanaṁ,
bhinditvā mūlasaṅgahaṁ
aññaṁ akaṁsu saṅgahaṁ.

293 Aññattha saṅgahītam suttam
aññattha akarimsu te,
attham dhammañ ca bhindimsu
ye nikayesu pañcasu

294 Pariyāyadesitañcâpi
atho nippariyāyadesitam
nītatthañceva neyyattham
ajānitvāna bhikkhavo

295 Aññam sandhāya bhanitam
aññatham ṭhapayimsu te,
byañjanacchāyāya te bhikkhū
bahu attham vināsayum

296 Chaddetvā el adesañca
Suttam Vinayañ ca gambhīram
patirūpam Suttavinayam
tañ ca aññam karimsu te

297 Parivāram atthuddhāram
Abhidhammappakaranam
Patisambhidañ ca Niddesam
ekadesañca Jātakam,
ettakam vissajjetvāna
aññāni akarimsu te

298 Nāmam liṅgam parikkhāram
ākappakaranāni ca
pakatibbhāvam vijahetvā
tañca aññam akamsu te

299. Pubbaṅgamā bhinnavādā
Mahāsaṅgītikārakā,
tesañ ca anukāreṇa
bhinnavādā bahū ahū.

300. Tato aparakālamhi
tasmiṁ bhedo ajāyatha:
Gokulikā Ekabyohārā
duvidhā bhijjittha bhikkhavo.

301. Gokulikānaṁ dve bhedā
aparakālamhi jāyatha:
Bahussutakā ca Paññatti
duvidhā bhijjitha bhikkhavo.

302. Cetiyā ca punavādi
Mahāsaṅgītibhedakā,
pañca vādā ime sabbe
Mahāsaṅgītimūlakā

303. Atthaṁ dhammañ ca bhindiṁsu
ekadesañ ca saṅgahaṁ
ganthiñ ca ekadesamhi
chaḍḍetvā aññaṁ akaṁsu te.

304. Nāmaṁ liṅgaṁ parikkhāraṁ
ākappakaraṇāni ca
pakatibhāvaṁ vijahetvā
tañca aññaṁ akaṁsu te.

305. Visuddhatheravādamhi
puna bhedo ajāyatha:
Mahiṁsāsakā Vajjiputtkā
duvidhā bhijjittha bhikkhavo.

306 Vajjiputtakavādamhi
catudhā bhedo ajāyatha
Dhammuttarikā Bhaddayānikā
Chandagārikā ca Sammiti

307 *Mahimsāsakānam dve bhedā*
aparakālamhi jāyatha
Sabbatthivādā Dhammaguttā
duvidhā bhijjittha bhikkhavo

308 Sabbatthavādā Kassapikā
Kassapikā Sankantikā,
Suttavādā tato aññā
anupubbena bhijjittha

309 Ime ekādasa vādā
pabhinnā theravādato,
attham dhammañca bhindimsu
ekadesañca saṅgaham
ganthiñca ekadesamhi
chaddetvāna akamsu te

310 Nāmam *liṅgam* parikkhāram
ākappakaraṇāni ca
pakatibhāvam vijahetvā
tañca aññam akamsu te

311 Sattarasa bhinnavādā
eko vādo abhinnako,
sabbevaṭṭhārasa honti
'bhinnavādena te saha.

312. *Nigrodho* va mahārukkho
theravādānam uttamo
anūnaṁ anadhikañceva
kevalaṁ jinasāsanaṁ,
kaṇṭakā viya rukkhamhi
nibbattā vādasesakā.

313. Paṭhame vassasate natthi,
dutiye vassasatantare
bhinnā sattarasa vādā
uppannā jinasāsane.

314. Hemavatikā Rājagirikā
Siddhatthā Pubbāparaselikā
aparo Rājagiriko
chaṭṭhā uppannā aparāparā.

Ācariyavādaṁ niṭṭhitaṁ.

315. Anāgate vassasate
vassānaṭṭhārasāni ca
uppajjissati so bhikkhu
samaṇo paṭirūpako;

316. Brahmalokā cavitvāna
uppajjissati mānuse,
jacco brāhmaṇagottena
sabbamantānapāragū.

317. Tissoti nāma nāmena
Putto Moggalisavhayo;
Siggavo Candavajjo ca
pabbājessanti dārakaṁ.

318. Pabbajito tadā Tisso
pariyattiñca pāpuni
bhinditvā titthiyavādam
patiṭṭhapessati sāsanam

219. Pāṭaliputte tadā rājā
Asoko nāma nāyako
anusāsati so rajjam
dhammiko raṭṭhavaḍḍhano

320. Sabbe sattasatā bhikkhū
anusāsetvāna sāsanam
dasa vatthūni bhinditvā
therā te parinibbutā

321. Brahmalokā cavitvāna
uppanno mānuse bhave
jātiyā soḷasavasso
sabbamantānapāragū

322. Pucchāmi samanam pañhaṁ
ime pañhe viyākara,
Iruvedam Yajuvedam Sāmavedampi
nighaṇḍuṁ itihāsañca pañcamaṁ.

323. Therena ca katokāso
pañhaṁ pucchi anantaro,
paripakkañāṇam māṇavaṁ
Siggavo etadabravi

324. Ahampi māṇava pañhaṁ
pucchāmi Buddhadesitaṁ,
yadi pi kusalo pañhaṁ
byākarohi yathātathaṁ.

325. Bhāsitena saha pañhe
na me diṭṭhaṁ na me sutaṁ,
pariyāpuṇāmi taṁ mantaṁ,
pabbajjā mama ruccati

326. Sambādhāya gharāvāsā
nikkhamitvāna māṇavo
anagāriyaṁ santibhāvaṁ
pabbaji jinasāsane.

327. Sikkhakāmaṁ garucittaṁ
Candavajjo bahussuto
anusāsittha sāmaṇeraṁ
navaṅgaṁ satthusāsanaṁ.

328. Siggavo nīharitvāna
pabbajjāpesi dārakaṁ,
susikkhitaṁ mantadharaṁ
Candavajjo bahussuto
navaṅgaṁ anusāsetvā
therā te parinibbutāti.

329. Candaguttassa dvevasse
catusaṭṭhi ca *Siggavo*
tadāṭṭhapaññāsa vassāni
Pakuṇḍakassa rājino,
upasampanno Moggali*putto*
Siggavatherasantike.

330. Tisso Moggaliputto ca
Candavajjassa santike
Vinayaṁ uggahetvāna
vimutto upadhisaṅkhaye.

331 Siggavo Candavajjo ca
Moggaliputtam mahājutim
vācesum piṭakam sabbam
ubhatosangahapuṇṇakam

332 Siggavo ñānasampanno
Moggaliputtam mahajutim
katvā vinayapāmokkham
nibbuto so chasattati

333 Candagutto rajjam kāresi
vassāni catuvisati
tasmiñ cuddasavassamhi
Siggavo parinibbuto

334 Araññako dhutavādo
appiccho kānane rato
sabbaso so rato danto
saddhamme pāramigato

335 Pantasenāsane ramme
ogāhetvā mahāvanam
eko adutiyo sūro
siho va girigabbhare

336 Nibbute lokanāthassa
vassāni soḷasam ahu
samasaṭṭhi tadā hoti
vassam Upālipaṇḍitam

337 Ajātasattu catuvisam
Vijayassa soḷasam ahū
Dāsako upasampanno
Upālitherasantike

338. Cattāḷīseva vassāni
Dāsako nāma paṇḍito,
Nāgadāse dasavasse,
Pakuṇḍakassa visati,

339. Upasampanno Sonako
thero Dāsakasantike
cattālīsavasso dhīro
thero Sonakasavhayo.

340. Kālasokassa dasavasse,
Tambapaṇṇiantarāvāse
vassaṁ ekādasaṁ bhave,
Siggavo upasampanno
Sonakatherasantike.

341. Candaguttassa dvevasse,
catusaṭṭhi Siggavo tadā,
aṭṭhapaññāsa vassāni
Pakuṇḍakassa rājino,
upasampanno Moggaliputto
Siggavatherasantike.

342. Asokadhammassa chavasse
chasaṭṭhi Moggaliputto ahū,
aṭṭhacattārisa vassāni
Moṭasivassa rājino.
Mahindo upasampanno,
Moggaliputtassa santike.

343 Uggahesi Vinayañ ca
Upāli Buddhasantike
Dāsako Vinayam sabbaṁ
Upālitherasantike
uggahetvāna vācesi
upajjhāyo va sāsane

344 Vācesi Dāsako thero
Vinayaṁ Sonakassa pi
pariyāpunitvā vācesi
upajjhāyassa santike

345 Sonako budhisampanno
dhammavinayakovido
vācesi Vinayam sabbam
Siggavassa anuppadam

346 Siggavō Candavajjo ca
Sonakasaddhivihārikā
vācesi Vinayam thero
ubho saddhivihārike

347 Tisso Moggaliputto ca
Candavajjassa santike
Vinayam uggahetvāna
Vimutto upadhisaṅkhaye

348 Moggaliputto upajjhāyo
Mahindam saddhivihārikaṁ
vācesi Vinayaṁ sabbaṁ
theravādam anūnakam

349. Parinibbute Sambuddhe
Upālithero mahājuti
Vinayaṁ tāva vācesi
tiṁsa vassaṁ anūnakaṁ.

350. Saddhivihārikaṁ theraṁ
Dāsakaṁ nāma paṇḍitaṁ
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
nibbutó so mahāmati.

351. Dāsako Sonakaṁ theraṁ
saddhivihāriṁ anuppadaṁ
katvā vinayapāmokkhaṁ
catusaṭṭhimhi nibbuto.

352. Sonako chaḷabhiññāṇo
Siggavaṁ ariyatrajaṁ
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
chasaṭṭhimhi ca nibbuto.

353. Siggavo ñāṇasampanno
Moggaliputtañca dārakaṁ
katvā vinayapāmokkhaṁ
nibbuto so chasattati.

354. Tisso Moggaliputto ca
Mahindaṁ saddhivihārikaṁ
katvā vinayapāmokkhaṁ
chāsītivassamhi nibbuto.

355. Catusattati Upāli ca,
catusaṭṭhi ca Dāsako,
chasaṭṭhi Sonako thero
Siggavo tu chasattati,
asīti Moggaliputto,
sabbesaṁ upasampadā.

356 Sabbakalamhi pamokkho
Vinaye Upalipandito
paññāsam Dāsako thero
catucattārisañca Sonako
pañcapaññāsavassam Siggavassa
atthasatthi Moggaliputtasavhayo

357 Udayo soḷasa vassāni
rajjam kāresi khattiyo,
chavasse Udayabhaddamhi
Upālithero nibbuto

358 Susunāgo dasavassam
rajjam kāresi issaro
atthavasse Susunāgamhi
Dāsako parinibbuto

359 Susunāgassaccayena
honti ṭe dasa bhātaro,
sabbe bāvisati vassam
rajjam kāresu vamsato,
imesam chattho vassānam
Sonako parinibbuto

360 Candagutto rajjam kāresi
vassāni catuvisati,
tasmiñ cuddasavassamhi
Siggavo parinibbuto

361 Bindusārassa yo putto
Asokadhammo mohāyaso
vassāni sattatimsāni
rajjam kāresi khattiyo

362. Asokassa chavisativasse
Moggaliputtasavhayo
sāsanaṁ jotayitvāna
nibbuto ayusaṅkhaye.

363. Catusattativassamhi
thero Upālipaṇḍito
saddhivihārikaṁ theraṁ
Dāsakaṁ nāma paṇḍitaṁ
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.

364. Dāsako Sonakaṁ theraṁ
saddhivihārikaṁ anuppadaṁ
katvā vinayapāmokkhaṁ
catusaṭṭhimhi nibbuto.

365. Sonako chaḷabhiññāṇo
Siggavaṁ ariyatrajaṁ
Vnayaṭṭhānc ṭhapetvāna
chasaṭṭhimhi parinibbuto.

366. Siggavo ñāṇasampanno
Moggliputtañca dārakaṁ
katvā vinayapāmokkaṁ
nibbuto so chasattati.

367. Tisso Moggaliputto so
Mahindaṁ saddhivihārikaṁ
katvā vinayapāmokkaṁ
asītivassamhi nibbuto.

Bhāṇavāraṁ pañcamaṁ niṭṭhitaṁ.

DHAMMAPADA GATHA.

Selections from Dhammapada.

1 Nahı verena verānı,
samantıdha kudācanım,
averena ca samantı
esa dhammo sanantano

2 Asāre sāramatıno,
sāre ca asāra dassıno,
te sāram nādhıgacchanti
micchāsankappagocarā.

3 Idha tappatı, pecca tappatı,
pāpıkārı ubhayattha tappatı
pāpım me katantı tappatı,
bhıyyo tappatı duggatım gato

4 Akkocchi mam, avadhı mam,
ajını mam ahāsı me,
ye ca tam upanayhantı,
veram tesam na sammatı

5 Na pupphagandho patıvātametı,
na candanam tagaram mallıkā vā,
satañca gandho patıvātametı,
sabbadısā sappurıso pavātı

6 yāva jıvam pı ce bālo
panḍıtam payırūpāsatı,
na so dhammam vıjānātı
dabbı sūparasam yathā

7. Na taṁ kammaṁ kataṁ sādhu,
yaṁ katvā anutappati,
yassa assumukho rodaṁ,
vipākaṁ paṭisevati.

8. Na bhaje pāpake mitte,
na bhaje purisādhame,
bhajetha mitte kalyāṇe,
bhajetha purisuttame.

9. Abhivādanasīlissa,
niccaṁ vuḍḍhāpacāyino,
cattāro dhammā vaḍḍhanti,
āyu vaṇṇo sukhaṁ balaṁ.

10. Na antalikkhe na samuddamajjhe,
na pabbatānaṁ vivaraṁ pavissa,
na vijjate so jagatippadeso,
yatra ṭṭhito muñceyya pāpakammā.

11. Sabbe tasanti daṇḍassa,
sabbe bhāyaṁti maccuno,
attānaṁ upamaṁ katvā
na haneyya na ghātaye.

12. Sukhakāmāni bhūtāni
yo daṇḍena vihiṁsati,
attano sukhamesāno,
pecca so na labhate sukhaṁ.

13. Sukarāni asādhūni,
attano ahitāni ca,
yaṁ ce hitañca sādhuñca
taṁ ve paramadukkaraṁ.

14 Appasutāyam puriso
balibaddho va jirati
mamsāni tassa vaddhanti
pannā tassa na vaddhati

15 Yassa pāpam katam kammam
kusalena p thiyati
somam lokam pabhāseti
abbhā mutto va Candimā

16 Sabba pāpassa akaranam,
k salassa upasampadā
sacitta pariyodāpanam
etam Buddhānasāsanam

17 Jayam veram pasavati
dukkham seti parājito
upasanto sukham seti
hitva jayaparājayam

18 Piyato jāyate soko
piyato jāyate bhayam
piyato vippamuttassa
natthi soko kuto bhayam?

19 Sukarāni sādhunā sādhum
sādhum pāpena dukkaram
pāpam pāpena sukaram
nāriyamariyehi dukkaram